

Denna text är en översättning som nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan har låtit göra av det finskspråkiga kollektivavtalet. Kollektivavtalets parter har inte kommit överens om den svenskspråkiga kollektivavtalstexten. Om tolkningen av den svenskspråkiga översättningen leder till ett annat slutresultat än det ursprungliga finskspråkiga kollektivavtalet, ska man följa det finskspråkiga kollektivavtalet. Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan är inte ansvarig för de skador som uppkommer på grund av eventuella felaktigheter i översättningen.

Tämä on työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan teettämä käännös suomenkielisestä työehtosopimuksesta. Työehtosopimuksen sopijaosapuolet eivät ole sopineet ruotsinkielisestä työehtosopimustekstistä. Mikäli ruotsinkielisen käännöksen tulkinta johtaa erilaiseen lopputulokseen kuin alkuperäinen suomenkielinen työehtosopimus, tulee noudattaa suomenkielistä työehtosopimusta. Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta ei vastaa käännöksen mahdollisista virheellisyyksistä aiheutuvista vahingoista.

KOLLEKTIVAVTAL

för järnvägsbranschen

1.2.2017–31.1.2018

Innehållsförteckning

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET	1
1 KAP ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	9
1 § Kollektivavtalets tillämpningsområde	9
2 § Allmänna avtal	9
3 § Lokala avtal	9
4 § Överlevnadsklausul	9
2 KAP ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE.....	10
5 § Anställningens början och arbetsavtal.....	10
6 § Arbetskommendering till utlandet.....	10
7 § Allmänna skyldigheter	10
8 § Permittering och anställningsförhållandets upphörande.....	11
9 § Arbetsavtal för viss tid	11
10 § Att häva ett arbetsavtal eller anse arbetsavtalet hävt	11
11 § Arbetsbrist	11
12 § Bestämmelser om förfarande	12
3 KAP ARBETSTID – ARBETE SOM OMFATTAS AV 6 § I ARBETSTIDSLAGEN	13
3.1 ALLMÄNT	13
13 § Tillämpningsområde	13
3.2 ORDINARIE ARBETSTID.....	13
14 § Den ordinarie arbetstidens längd.....	13
15 § Förläggningen av den ordinarie arbetstiden.....	13
16 § När arbetsdygnet och arbetsveckan börjar	13
3.3 ARBETSTIDSARRANGEMANG	14
17 § Tillämpning av genomsnittlig ordinarie arbetstid.....	14
18 § Genomsnittlig arbetstid i lönebilaga 2	14
19 § Reglering av utjämningsledighet.....	15
20 § Arbetstidsbank	16
21 § Arbetsskift på veckoslut.....	17
22 § Skiftarbete	19
23 § Arbetstidsarrangemang för arbetstagare i intermittert treskiftsarbete	19
24 § Flextid	20
3.4 SÖCKENHELGER.....	20
25 § Söckenhelgers och vissa andra dagars inverkan på arbetstiden	20
3.5 NATTARBETE.....	20
26 § Nattarbete	21
27 § Enskiftsarbete nattetid.....	21
3.6 TID SOM RÄKNAS SOM ARBETSTID	22
28 § Tid som räknas som arbetstid.....	22
29 § Restid som räknas som arbetstid	22
30 § Annan tid som ska räknas som arbetstid	22
3.7 VILOTIDER	23
31 § Daglig vilotid	23
32 § Dygnsvila	23

33	§ Ledighet per vecka och veckans andra lediga dag.....	23
3.8	TIMSCHEMA	24
34	§ Upprättande av ett timschema.....	24
35	§ Ändring av ett timschema	24
36	§ Ersättning till följd av ändring av ett arbetsskift.....	25
3.9	ARBETSTIDERSÄTTNINGAR.....	25
37	§ Uträkning av arbetstidersättningar (enkel timlön).....	25
38.	§ Utjämning av arbetstiden till jämna timmar	25
39	§ Skifttillägg samt tillägg för kvälls- och nattarbete.....	25
40	§ Lördagsersättning.....	26
41	§ Söndagsersättning	26
42	§ Helgaftonstillägg	26
43	§ Nödarbete	26
44	§ Arbete av uttryckningsnatur	27
3.10	MERTIDSARBETE	27
45	§ Definition av mertidsarbete.....	27
46	§ Ersättning för mertidsarbete.....	27
3.11	ÖVERTIDSARBETE	28
47	§ Definition av övertidsarbete.....	28
48	§ Maximal övertid.....	28
49	§ Ersättning för övertidsarbete.....	28
50	§ Hur frånvaro inverkar på ersättning för övertidsarbete.....	29
51	§ Övertidersättning under en vecka eller arbetsperiod i vilken nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag.....	29
3.12	BEREDSKAP I BOSTADEN.....	30
52	§ Beredskap i bostaden och uttryckningspenning.....	30
3.13	BESTÄMMELSER FÖR DELTIDSARBETE.....	31
53	§ Allmänt.....	31
54	§ Deltidsarbete och semester.....	31
4	KAP ARBETSTID – ARBETE SOM OMFATTAS AV 7 § I ARBETSTIDSLAGEN	
	(PERIODARBETE)	32
4.1	ALLMÄNT.....	32
55	§ Tillämpningsområde	32
4.2	ORDINARIE ARBETSTID.....	32
56	§ Den ordinarie arbetstidens längd.....	32
57	§ Arbetsvecka och arbetsperiod	32
4.3	ARBETSTIDSARRANGEMANG	32
58	§ Reglering av utjämningsledighet.....	32
59	§ Arbetsskiftenas längd och delning	33
4.4	SÖCKENHELGER.....	34
60	§ Söckenhelgers och vissa andra dagars inverkan på arbetstiden	34
4.5	NATTARBETE.....	34
61	§ Nattarbete	34
62	§ Tidskompensation för nattarbete och tillägg för nattarbete	35
4.6	TID SOM RÄKNAS SOM ARBETSTID	35
63	§ Tid som räknas som arbetstid.....	35
64	§ Restid som räknas som arbetstid	35
65	§ Annan tid som ska räknas som arbetstid.....	36

4.7	VILOTIDER	36
66	§ Daglig vilotid	36
67	§ Dygnsvila	37
68	§ Ledighet per vecka och veckans andra lediga dag	38
4.8	TIMSCHEMA	39
69	§ Upprättande av ett timschema	39
70	§ Ändring av ett timschema	39
71	§ Ersättning till följd av att ett arbetsskift avbryts, ställs in, delas eller fortsätter	40
4.9	ARBETSTIDERSÄTTNINGAR	40
72	§ Uträkning av arbetstidersättningar	40
73	§ Utjämning av arbetstiden till jämna timmar	40
74	§ Kvällstillägg	40
75	§ Lördagsersättning	40
76	§ Söndagsersättning	40
77	§ Helgaftonstillägg	41
78	§ Nödarbete	41
79	§ Arbete av utryckningsnatur	42
4.10	MERTIDSARBETE	42
80	§ Definition av mertidsarbete	42
81	§ Ersättning för mertidsarbete	43
4.11	ÖVERTIDSARBETE	43
82	§ Definition av övertidsarbete	43
83	§ Maximal övertid	43
84	§ Ersättning för övertidsarbete	43
85	§ Hur frånvaro inverkar på ersättning för övertidsarbete och mertidsarbete	44
86	§ Övertidersättning under en arbetsperiod där nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag	44
4.12	BEREDSKAP I BOSTADEN	45
87	§ Beredskap i bostaden	45
4.13	BESTÄMMELSER FÖR DELTIDSARBETE	45
88	§ Allmänt	45
89	§ Deltidsarbete och semester	45
5	KAP LÖNER	46
90	§ Fastställande av lönen	46
91	§ Arbetsspecifikt specialtillägg	46
92	§ Tillfälliga ändringar i arbetet	47
93	§ Lönebetalning	47
94	§ Ändrade lönegrunder	47
95	§ Beräkning av lön för frånvarotid	48
96	§ Korrigering av lönebetalning och löneavdrag	48
97	§ Lönespecifikation och uppbärande av medlemsavgift	48
6	KAP RESOR OCH ERSÄTTNING FÖR FLYTTKOSTNADER	48
98	§ Resor i arbetet	48
99	§ Ersättning för resekostnader	49
100	§ Ersättning för restid	49
101	§ Ersättning för flyttkostnader	49
7	KAP FRÅNVARO	51

7.1 SJUKFRÅNVARO OCH LÖN FÖR SJUKTID	51
102 § Rätt till lön för sjuktid	51
103 § Fastställande av hur länge en anställning varat	52
104 § Påvisande av arbetsoförmåga	52
105 § Beräkning av lön för sjuktid	52
7.2 FAMILJELEDIGHETER.....	53
106 § Familjeledighet och frånvaro av tvingande familjeskäl	53
107 § Lönebetalning under moderskaps- och faderskapsledighet.....	53
108 § Lönebetalning under tillfällig vårdledighet	54
7.3 ÖVRIG FRÅNVARO	54
109 § Bemärkelsedagar och familjeskäl.....	54
110 § Försvar och befolkningsskydd.....	55
111 § Centralorganisationernas möten	55
112 § Kommunal förtroendeuppdrag.....	55
113 § Bestämmelser om förfarande.....	55
8 KAP SEMESTER OCH SEMESTERPENNING	56
114 § Tillämpningsområde.....	56
115 § Definitioner.....	56
116 § Semesterns längd	56
117 § Tid som är likställd med arbetad tid	56
118 § Semesterlön och semestertillägg	57
119 § Semesterersättning.....	59
120 § Hur semester ges och delas upp.....	59
121 § Hörande av arbetstagare och meddelande om tidpunkten för semester	59
122 § Senareläggning av semester och vintersemesterens förlängningsdagar på grund av arbetsoförmåga eller familjeledighet	60
123 § Sparande av semester.....	60
124 § Vintersemesterförlängning	61
125 § Semesterpenning och hur den bestäms.....	61
9 KAP SOCIALA BESTÄMMELSER.....	63
9.1 ARBETARSKYDD OCH SKYDDSUTRUSTNING.....	64
126 § Allmänna bestämmelser	64
127 § Skyddsutrustning	64
9.2 HÄLSO- OCH SJUKVÅRD.....	64
128 § Rätt till hälso- och sjukvård.....	64
129 § Fastställande av hur länge en anställning varat	66
130 § Hälsokontroller och ersättning av kostnader	66
9.3 ÖVRIGA BESTÄMMELSER	67
131 § Olycksfallsförsäkring	67
132 § Evenemang på arbetsplatsen.....	67
10KAP SÄRSKILDA BESTÄMMELSER	67
133 § Arbetsundersökningar.....	67
134 § Yrkesutbildning och annan utbildning	67
11KAP SAMARBETE OCH PERSONALREPRESENTATION	68
135 § Förtroendemän.....	68
136 § Ombudsmän.....	70

137 § Arbetarskyddsfullmäktige	70
12KAP AVGÖRANDE AV MENINGSSKILJAKTIGHETER OCH ARBETSFRED	71
138 § Meningsskiljaktigheter som gäller kollektivavtalet.....	71
139 § Övriga meningsskiljaktigheter.....	71
140 § Förhindrande av arbetsinställelse	71
13KAP AVTALETS GILTIGHET OCH UPPSÄGNING.....	72
141 § Giltighet och uppsägning.....	72
LÖNEBILAGA 1 ARBETEN MED ANKNYTNING TILL JÄRNVÄGSTRAFIKEN	73
1. ALLMÄNT	73
1 § Tillämpningsområde	73
2 § Arbetstid.....	73
2. LÖNEGRUNDER	73
3 § Lön	73
4 § Lönedel som baserar sig på arbetets svårighetsgrad	73
5 § Individuell del	77
6 § Erfarenhetsandel.....	79
7 § Tilläggsarvode.....	79
LÖNEBILAGA 2 ARBETEN MED ANKNYTNING TILL JÄRNVÄGSMATERIEL	82
1. ALLMÄNT	82
1 § Tillämpningsområde	82
2 § Arbetstid.....	82
2. LÖNEGRUNDER	82
3 § Lön	82
4 § Separata tillägg.....	88
LÖNEBILAGA 3 ARBETEN MED ANKNYTNING TILL BANHÅLLNING OCH BANUTRUSTNING	90
1. ALLMÄNT	90
1 § Tillämpningsområde	90
2 § Arbetstid.....	90
2. LÖNEGRUNDER	90
3 § Lön	90
4 § Separata tillägg.....	95
BILAGA 1 / ALLMÄNT AVTAL.....	97
BILAGA 2 / AVTAL GÄLLANDE UPPSÄGNING AV ARBETSAVTAL OCH PERMITTERING	111
BILAGA 3 / AVTAL GÄLLANDE ERSÄTTNING FÖR RESEKOSTNADER.....	123
BILAGA 4 / TABELLER FÖR RELATIVA ARBETSTIMNORMER.....	124

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET

Kollektivavtal för järnvägsbranschen enligt konkurrenskraftsavtalet

De undertecknade parterna i Kollektivavtal för järnvägsbranschen har idag den 27 september 2016 undertecknat följande ändringar av kollektivavtalet:

1. Utgångspunkter

Arbetsmarknadens centralorganisationer har den 29 februari 2016 nått ett förhandlingsresultat om ett konkurrenskraftsavtal i syfte att förbättra det finländska arbetets och de finländska företagens konkurrenskraft, öka den ekonomiska tillväxten, skapa nya arbetstillfällen och stödja anpassningen av den offentliga ekonomin.

Parterna i Kollektivavtal för järnvägsbranschen har avtalat om att förnya kollektivavtalet enligt konkurrenskraftsavtalet på följande sätt:

2. Avtalsperiod

Det nya kollektivavtalet träder i kraft 1.2.2017 och gäller till och med 31.1.2018 enligt centralorganisationernas riktlinjer.

3. Lönebestämmelser

I kollektivavtalet görs inga ändringar som rör löner eller andra arbetsvillkor med kostnads-effekter.

4. Strukturella ändringar

4.1 Förlängning av arbetstiden

Den årliga arbetstiden förlängs med i genomsnitt 24 timmar utan att den årliga inkomstnivån ändras. Arbetstiden i deltidsarbete förlängs i samma förhållande. Förlängningen av den årliga arbetstiden genomförs på följande sätt och ändringarna träder i kraft 1.1.2017.

a) Arrangemang för utjämning av arbetstiden (KA 7 § a 5 punkten och 7 § b 8 punkten):

- Tre ledigheter för utjämning av arbetstiden slopas per kalenderår varvid sju ledigheter kvarstår.

7 § a 5 punkten 5 mom. ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

”Det finns totalt sju utjämningsdagar per kalenderår.”

7 § a 5 punkten 9 mom. ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

"I det aktuella systemet insamlas 1 timme 10 minuter utjämningsledighet per vecka arbetad tid (även semestertid). För sjukledighet insamlas utjämningsledighet endast vid kortare sjukledighet än fem dagar. Utjämningsledighet kan tas ut, även om den ännu inte är intjänad."

7 § b 8 punkten ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

"Den ordinarie arbetstiden kan utjämnas till 115 timmar under 27 veckor så att den ordinarie arbetstiden är i genomsnitt 120 timmar för en arbetsperiod på tre veckor, förutsatt att ett timschema upprättats för arbetet och att man särskilt avtalat om införandet lokalt. I detta system finns det sju utjämningsdagar per kalenderår. För övrigt iakttas till tillämpliga delar de ovan nämnda arrangemangen för utjämningsledighet [a) punkt 5].

I denna arbetstidsmodell förkortas arbetstiden i arbetsperioden som innehåller långfredag, Kristi himmelsfärdsdag och midsommarafton på samma principer som i arbete som omfattas av 6 § i arbetstidslagen."

b) Arbeten som omfattas av 6 § i arbetstidslagen (38 h 20 min / KA 7 § a 1 punkten):

- Den ordinarie arbetstiden per vecka förlängs med 30 minuter, varvid arbetstiden den förkortade arbetsdagen är 6 timmar 50 minuter och 8 timmar fyra arbetsdagar. Den nya arbetstiden per vecka är 38 timmar 50 minuter.
- Man kan lokalt ingå ett avvikande avtal om arbetstidsarrangemangen och i fråga om de 24 timmarna tillämpa genomsnittlig arbetstid.

7 § a 1 punkten ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

"Den ordinarie arbetstiden per vecka är 38 timmar 50 minuter. Ordinarie arbetstid per dygn är 8 timmar fyra dagar i veckan och en dag 6 timmar 50 minuter.

Genom ett lokalt avtal kan man ordna den ordinarie arbetstiden per dygn och per vecka på ett annat sätt och även tillämpa genomsnittlig arbetstid under en högst 52 veckor lång period för att genomföra förlängningen av arbetstiden med 24 timmar på det sätt som man lokalt avtalat om. Genom denna genomsnittliga arbetstid kan man endast jämna ut den förlängning av arbetstiden på 24 timmar som avtalades 2016."

c) Genomsnittlig arbetstid 38 h 20 min (KA 7 § 3 och 4 punkten samt genomsnittlig arbetstid i lönebilaga 2)

- Den genomsnittliga ordinarie arbetstiden förlängs med 30 minuter, varvid den genomsnittliga arbetstiden per vecka är 38 timmar 50 minuter.
- Det är möjligt att lokalt ingå ett avvikande avtal om förlängningen på 24 timmar av den genomsnittliga arbetstiden enligt lönebilaga 2.

7 § a 3 och 4 punkten ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

”3. Den ordinarie arbetstiden per dygn kan genom avtal på förhand tillfälligt förlängas till 10 timmar, förutsatt att den ordinarie arbetstiden per vecka under en period på högst 12 veckor utjämnas till ett genomsnitt på 38 timmar 50 minuter per vecka. Ett sådant arrangemang ska avtalas senast arbetsdagen före den dag så den förlängda arbetstiden tillämpas första gången.

4. Den ordinarie arbetstiden per vecka är 38 timmar 50 minuter. Den ordinarie arbetstiden per vecka kan ordnas så att den i medeltal är 38 timmar 50 minuter per vecka

- *i dagarbete och tvåskiftsarbete under en tidsperiod på högst 2 veckor (för el- och datamontörer högst 4 veckor)*
- *vid intermittent treskiftsarbete under en period på högst sex veckor*
- *vid oavbrutet tvåskiftarbete under en period på högst ett år, förutsatt att ett timschema upprättats för arbetet för minst den tid inom vilken den ordinarie arbetstiden per vecka utjämnas till det angivna genomsnittet.*

Innan den genomsnittliga arbetstiden tas i bruk ska arbetstagarna informeras om den och timschemat göras tillgängligt för dem senast sju dagar i förväg.”

Genomsnittlig arbetstid i lönebilaga 2 ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

”Den ordinarie arbetstiden per vecka kan ordnas så att den i medeltal är 38 timmar 50 minuter per vecka under en period på högst 26 veckor. Lokalt kan man avtala om en utjämningsperiod på högst 52 veckor. Den ordinarie arbetstiden per dygn kan uppgå till högst 12 timmar och den ordinarie arbetstiden per vecka till högst 50 timmar. Man kan lokalt avtala om att den ordinarie arbetstiden per vecka är högst 60 timmar. För att tillämpa en ordinarie arbetstid per dygn som är kortare än sex timmar krävs att man lokalt kommit överens om det.

För arbetet ska man på förhand upprätta ett schema för utjämning av arbetstiden för minst den tid inom vilken den ordinarie arbetstiden jämnas ut till det föreskrivna genomsnittet.

Bestämmelserna i 7 § a-punkten och under underrubriken i 27 § ”Enskiftsarbete nattetid som omfattas av 6 § i arbetstidslagen” i kollektivavtalet tillämpas inte om sådan genomsnittlig arbetstid används som fastställs i denna punkt.

Arbetsveckan inleds på måndag kl.7.00, om man inte lokalt avtalar om att den ska inledas tidigast på söndag kl. 21.00. Arbetsdygnet inleds kl.7.00, om inte lokalt avtalas annorlunda.

Arbets-skiftsförteckningen ska skriftligen delges arbetstagarna i god tid, senast en vecka innan den tidsperiod som anges i förteckningen börjar.

Om man tvingas avvika från den på förhand upprättade arbets-skiftsförteckningen med undantag för dagarbetstid och meddelandet om ändringen kommer mindre än sju dygn innan ändringen, betalas för det första ändrade arbets-skiftet en ersättning motsvarande tidlön för en timme utan förhöjningar och tillägg.

I detta arbetstidsschema kan man utföra nattarbete.

För kvälls- och nattarbete betalas ett tillägg enligt 27 § 2 punkten.

Söckenhelgernas förkortande inverkan på arbetstiden beaktas den vecka eller under den utjämningsperiod där söckenhelgen ingår. Om arbetstiden inte kan förkortas, betalas ersättningar enligt 10–12 §.

Om anställningsförhållandet upphör till följd av att arbetstagaren säger upp sig eller av någon annan anledning som beror på arbetstagaren under en pågående utjämningsperiod innan arbetstiden har jämnats ut till i genomsnitt 38 timmar 50 minuter per vecka, ersätts den uteblivna förtjänsten genom att man räknar ut hur många timmar längre än 38 timmar 50 minuter per vecka den genomsnittliga arbetstiden har varit. För dessa timmar betalas en ersättning som motsvarar lönen för ordinarie arbetstid. Om den genomsnittliga arbetstiden per vecka har varit mindre än 38 timmar 50 minuter, dras på motsvarande sätt dessa timmar av från arbetstagarens lön.

Om anställningsförhållandet upphör av en orsak som inte beror på arbetstagaren, återkrävs inte ett eventuellt kvarvarande underskott i utjämnings-schemat av arbetstagaren. Arbetstagaren ersätts för överskridande timmar. Det samma gäller när en arbetstagare övergår till en annan arbetsidsform under en pågående utjämningsperiod.

Ovan nämnda ersättningar varken betalas eller återkrävs förhöjda. I fråga om denna arbetstidsform kan man lokalt ingå ett avvikande avtal om den år 2016 avtalade förlängningen av den årliga arbetstiden med 24 timmar.”

d) Kontinuerligt treskiftsarbete (KA 8 §)

- Den genomsnittliga ordinarie arbetstiden förlängs med 30 minuter, varvid den genomsnittliga ordinarie arbetstiden per vecka är 36 timmar 30 minuter.

8 § 1 punkten ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

"Den ordinarie arbetstiden per vecka är i genomsnitt 36 timmar 30 minuter."

e) Arbetstidsbank (KA 7 § a 6 punkten)

- Den genomsnittliga ordinarie arbetstiden förlängs med 30 minuter, varvid den genomsnittliga ordinarie arbetstiden per vecka är 38 timmar 50 minuter.

7 § a 6 punkten 1 mom. ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

"Om så särskilt avtalas lokalt kan den ordinarie arbetstiden per dygn tillfälligt förlängas till 10 timmar och den ordinarie arbetstiden per vecka till 50 timmar, förutsatt att den ordinarie arbetstiden per vecka under en period av högst ett år i genomsnitt utjämnas till 38 timmar 50 minuter per vecka. Ett sådant arrangemang ska avtalas lokalt senast sju dagar före den arbetsdag som den genomsnittliga arbetstiden tillämpas första gången."

f) Periodarbete (KA 7 § b)

- Tre söckenhelger förkortar inte längre arbetstiden med åtta timmar under söckenhelgsperioden. På årsnivå förlänger detta den ordinarie arbetstiden med 24 timmar.
- Söckenhelgerna i de perioder som ändras är Kristi himmelfärdsdag, långfredag och midsommarafton, varvid den ordinarie arbetstiden i varje period förlängs med åtta timmar.

Bestämmelserna om mertids- och övertidsarbete i arbete som omfattas av 6 § i arbetstidslagen ändras och lyder på följande sätt:

"x § Ersättning för mertidsarbete

Under en söckenhelgsvecka där en söckenhelg som nämns ovan i xx § ingår betalas som ersättning för mertidsarbete enkel timlön förhöjd med 50 procent för timmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per vecka på 30 timmar 50 minuter.

x § Övertidersättning under en vecka eller arbetsperiod i vilken nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag

Under en vecka i vilken Kristi himmelfärdsdag ingår eller där nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag betalas enkel timlön förhöjd med 50 procent för de första 16 arbetstimmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per vecka på 30 timmar 50 minuter och enkel timlön förhöjd med 100 procent för alla följande arbetstimmar under veckan, oberoende av om de utgör övertid per dygn eller per vecka. Arbetstimmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per dygn inräknas inte vid beräkning av övertidsersättningen per vecka enligt denna punkt.”

Bestämmelserna om söckenhelger i arbete som omfattas av 7 § i arbetstidslagen ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

”x § Söckenhelgers och vissa andra dagars inverkan på arbetstiden

”Följande söckenhelger förkortar inte arbetstiden under veckan eller arbetsperioden i fråga: Kristi himmelfärdsdag, långfredag, midsommarafton, midsommardagen och allhelgonadagen samt nyårsdagen, trettondagen, första maj, självständighetsdagen, juldagen och annandag jul när dessa infaller på en lördag eller söndag.

Annandag påsk samt nyårsdagen, trettondagen, första maj, självständighetsdagen, julafton, juldagen och annandag jul när dessa inte infaller på en lördag eller söndag förkortar den ordinarie arbetstiden under den aktuella arbetsperioden med 8 timmar.

Om arbetstiden under en arbetsperiod då nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på en annan dag än lördag eller söndag inte kan förkortas, betalas övertidsersättning för de överskridande timmarna på det sätt som avtalats i x §.

Om arbetstiden inte kan förkortas under den arbetsperiod då annandag påsk infaller eller då julafton, juldagen, annandag jul eller trettondagen infaller på en annan dag än lördag eller söndag, betalas mertidsersättning för de överskridande timmarna på det sätt som avtalats i x §.”

Rubriken för x § ändras och lyder i sin helhet på följande sätt:

”Övertidsersättning under en arbetsperiod där nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag”

g) Lokala arbetstidsavtal

Eventuella arbetstidsavtal mellan kollektivavtalsparterna eller lokala arbetstidsavtal ändras senast 1.1.2017 på följande sätt:

- Förlängningen av den ordinarie arbetstiden med 24 timmar per år påverkar arbetstiden per vecka i avtal mellan kollektivavtalsparterna eller i lokala avtal enligt samma principer som man avtalar om i kollektivavtalet.
- Om man i avtal mellan kollektivavtalsparterna eller i lokala avtal har avtalat om en ordinarie arbetstid som avviker från den i kollektivavtalet, läggs 24 timmar till per år också till denna avtalade arbetstid per år.
- Lokalt kan man avtala om andra motsvarande sätt att förlänga arbetstiderna, dock så att ändringen träder i kraft senast 1.1.2017.

5. Lokala avtal

5.1 Lokala avtal i exceptionella situationer (överlevnadsklausul, ny 6 a §)

En ny 6 a § läggs till som lyder:

”Om företagen som omfattas av avtalet under avtalsperioden hamnar i exceptionella ekonomiska svårigheter, kan avtalsparterna göra en ny bedömning av kollektivavtalslösningens lämplighet för den rådande ekonomiska situationen och avtala om ändringar som ska göras i avtalet som är nödvändiga för företagets verksamhetsförutsättningar och för att trygga arbetsplatser under avtalsperioden.”

5.2. Utveckling av förtroendemannens ställning

- Till KA 43 § läggs de nya punkterna 14, 15 och 16 till (Förtroendemän):

”14. Parterna i ett lokalt avtal förbinder sig att genom sin verksamhet stärka samarbetet, förtroendet samt respekten i de frågor som avtalats i detta avtal. I detta syfte förbinder sig de lokala parterna att utveckla praxis i företaget bland annat för att ordna förtroendemännens rätt till information, förtroendemännens utbildning och användningen av timmar befriade från arbete effektivt.”

15. I samarbetsförhandlingar ska arbetsgivaren i god tid ge förtroendemannen allt det material som rör frågan. Vid behov kan parterna anlita experter.

16. Grunderna för avslutande av huvudförtroendemannens, förtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens anställningsförhållande ska behandlas i förhandlingar mellan förbunden innan anställningsförhållandet avslutas.”

5.3. Utökning av möjligheterna att ingå lokala avtal

Det skapas en möjlighet att ingå avvikande avtal om genomsnittliga arbetstider enligt 6 § i arbetstidslagen, varvid följande mening införs i 7 § a 4 punkten 2 mom.:

”Förtroendemannen kan lokalt ingå avvikande avtal om bestämmelserna om genomsnittlig arbetstid i punkterna 3 och 4 i detta kapitel.”

6. Arbetsgruppen för utveckling av ett allmänt kollektivavtal och för förbättrande av produktiviteten

Under avtalsperioden tillsätter förbunden en eller flera arbetsgrupper som har till uppgift att granska kollektivavtalet som helhet för att förbättra möjligheterna till ekonomisk framgång och för att förbättra konkurrenskraften samt för att utveckla belönings- och deltagarsystemen för personalen. Arbetsgruppen eller arbetsgrupperna gör ändringsförslag för kollektivavtalsparterna enligt principen om kontinuerliga förhandlingar.

7. Arbetsgruppen som förtydligar kollektivavtalet fortsätter sitt arbete

Arbetsgrupp 2) som avtalats i underteckningsprotokollet till kollektivavtalet av den 3 april 2012 fortsätter sitt arbete till och med den 31 december 2016 eller så länge som parterna anser det nödvändigt.

8. Underskrifter

Helsingfors den 27 september 2016

ARBETSGIVARNA FÖR SERVICEBRANSCHERNA PALTA RF

FÖRBUNDET FÖR DEN OFFENTLIGA SEKTORN OCH VÄLFÄRDSOMRÅDENA JHL
RF

1 KAP | ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 § Kollektivavtalets tillämpningsområde

1. Bestämmelserna i detta kollektivavtal tillämpas på arbeten med anknytning till järnvägsbranschen enligt följande:
 - Arbeten med anknytning till järnvägstrafiken Lönebilaga 1
 - Arbeten med anknytning till järnvägsmateriel Lönebilaga 2
 - Arbeten med anknytning till banhållning och banutrustning Lönebilaga 3
2. Särskilda bestämmelser gällande löner och arbetsvillkor finns i avtalets lönebilagor.

2 § Allmänna avtal

1. Följande avtal tillämpas som en del av detta kollektivavtal:
 - Allmänt avtal Bilaga 1
 - Avtal om uppsägningsskydd Bilaga 2
 - Avtal gällande resekostnader Bilaga 3
2. Beträffande grupplivförsäkring för arbetstagare tillämpas centralorganisationernas avtal. De giltiga grupplivförsäkringsvillkoren och ersättningsbeloppen finns tillgängliga på Arbetstagarnas grupplivförsäkrings webbplats <http://www.trhv.fi>.

3 § Lokala avtal

1. Enligt de nedan avsedda bestämmelserna i kollektivavtalet kan lokala avtal om frågor i anslutning till fullmäktige ingås i enlighet med kollektivavtalets förhandlingsordning samt mellan företaget och arbetstagarföreningen eller mellan arbetsgivarens representant och huvudförtroendemannen eller mellan personer som befullmäktigats av dessa. Avtal som träffats med förtroendemän binder de arbetstagare som förtroendemännen ska anses representera.
2. Avtal kan ingås för viss tid eller tills vidare. Avtal som gäller tills vidare kan sägas upp med tre månaders uppsägningstid, om man inte kommer överens om annan uppsägningstid.
3. Avtalet ska upprättas skriftligen och ett sådant lokalt avtal som avses här är en del av gällande kollektivavtal.

4 § Överlevnadsklausul

1. Om företagen som omfattas av avtalet under avtalsperioden hamnar i exceptionella ekonomiska svårigheter, kan avtalsparterna göra en ny bedömning av kollektivavtalslösningens lämplighet för den rådande ekonomiska situationen och avtala om ändringar som ska göras i avtalet som är nödvändiga för företagets verksamhetsförutsättningar och för att trygga arbetsplatser under avtalsperioden.

2 KAP | ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE

5 § Anställningens början och arbetsavtal

1. Arbetsgivaren har i enlighet med arbetsavtalslagen rätt att leda och övervaka arbetet samt anställa och säga upp arbetstagare.
2. Vid upprättande av arbetsavtalet ska arbetstagaren på ett bevisligt sätt under rättas om arbetets art, arbetsplatsen, arbetsorten samt eventuellt arbetsområde. Arbetstagaren ska även informeras om arbetsavtalet är avsett att gälla för en bestämd tid eller annars bör anses vara tidsbestämt eller om arbetsavtalet ska anses gälla tills vidare. Om arbetsavtalet är avsett att gälla för en bestämd tid eller annars bör anses vara tidsbestämt, ska arbetstagaren även informeras om dess längd antingen i kalendertid eller på annat för omständigheterna tillämpligt sätt. Ett skriftligt arbetsavtal ska alltid upprättas med arbetstagaren.
3. I arbetsavtalet kan man komma överens om en provotid på högst fyra månader.
4. En arbetstagares anställningsförhållande anses börja den dag då arbetsgivaren i samband med anställning av arbetstagaren meddelar att arbetet ska börja och då arbetstagaren i enlighet med avtalet börjar sitt arbete.
5. En anställning ska genast meddelas vederbörande förtroendeman som har rätt att få en kopia av det skriftliga arbetsavtalet.
6. I den introduktionsutbildning som ges arbetstagaren inkluderas även handledning i samarbetssystemet, vilken ges av förtroendemannen och arbetarskyddsombudet.

6 § Arbetskommendering till utlandet

1. I fråga om en arbetskommendering till utlandet ingås ett skriftligt avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare där man klarlägger frågor kring lön, arbetstid, in- kvartering, försäkringar, sjukdomsfall, besök hemma, semester och liknande. Avtalet ska sändas till förtroendemannen för kännedom.

7 § Allmänna skyldigheter

1. En arbetstagare ska utföra sitt arbete flitigt och noggrant, följa arbetstiden noga samt i sitt arbete undvika allt som kan äventyra säkerheten för honom eller henne eller en arbetskamrat samt undvika allt som kan skada arbetsgivarens egendom.
2. Det är ovillkorligen förbjudet att vistas på arbetsplatsen under påverkan av alkohol eller andra rusmedel.
3. Frånvaro från arbetet ska överenskommas på förhand med arbetsgivaren.

4. Arbetstagaren ska vara på den samlingsplats som fastställs i arbetsavtalet och redo att arbeta när arbetstiden börjar. Som samlingsplats (startplats) anses den plats där arbetstagaren normalt mottar sina arbetsorder eller där han eller hon på arbetsgivarens order genom bestående arrangemang förvarar redskap och utrustning för sitt arbete.
5. Lokalt kan man beroende på förhållande avtala om en annan plats istället för samlingsplatsen, där arbetstagaren ska vara vid arbetstidens början. Den tillfälligt ändrade samlingsplatsen får inte försämra arbetstagarens tidigare förmåner.

8 § Permittering och anställningsförhållandets upphörande

1. I fråga om permittering och, sedan anställningsförhållandet pågått i tre månaders tid utan avbrott, uppsägning av tills vidare gällande arbetsavtal tillämpas de särskilda bestämmelserna gällande uppsägningsskydd och grunder för permittering. (Bilaga 2)

9 § Arbetsavtal för viss tid

1. Uppsägningstid tillämpas inte om arbetsavtalet ingåtts för viss tid. Anställningsförhållandet upphör därvid när den avtalade tiden löper ut eller arbetet blir färdigt.

10 § Att häva ett arbetsavtal eller anse arbetsavtalet hävt

1. Ett arbetsavtal där man avtalat om en provotid kan hävas av vardera parten utan uppsägningstid.
2. Ett arbetsavtal kan hävas utan uppsägningstid på de grunder som anges i 8 kap. i arbetsavtalslagen.
3. Om arbetstagaren har varit frånvarande minst sju dagar och under denna tid inte har meddelat giltigt hinder, har arbetsgivaren rätt att betrakta arbetsavtalet som hävt. Före hävandet av arbetsavtalet ska arbetsgivaren höra vederbörande förtroendeman i ärendet.
4. Om arbetstagaren ändå kan bevisa att han eller hon på grund av oöverstigliga hinder inte har haft möjlighet att inom ovan nämnda tid förete giltig utredning över orsaken till frånvaron, men företer denna utredning omedelbart när hindret upphört återgår hävningen av anställningsförhållandet.

11 § Arbetsbrist

1. Ett anställningsförhållande kan också upphöra på grund av brist på arbete. En arbetstagare ska emellertid innan uppsägning av denna orsak om möjligt omplaceras till ett arbete på arbetsplatsen som motsvarar arbetstagarens yrke eller annars är lämpligt för honom eller henne. Om möjligheter saknas till en sådan omplacering, kan arbetstagaren med sitt eget medgivande omplaceras till en arbetsplats hos något annat företag som har behov av arbetskraft. Efter omplaceringen fastställs arbetstagarens lön enligt det nya arbetet.

2. Om det råder allmän arbetsbrist inom något arbetsområde som nämns i 1 §, ska avtalsparterna förhandla om förkortning av arbetstiden.
3. Om uppsägningar måste genomföras trots de ovannämnda åtgärderna, ska i regel den arbetstagare som har varit anställd kortast tid och som har minst försörjningsplikt sägas upp först, såvida inte arbetstagaren på grund av sitt yrke anses nödvändig att ha kvar i arbetet. Innan sådana uppsägnings- och förflyttningsåtgärder vidtas ska arbetsledningen höra förtroendemannen.
4. När arbetsmängden växer och antalet arbetstagare av denna orsak måste ökas, ska man eftersträva att i första hand anställa arbetstagare som tidigare arbetat inom företaget och sagts upp på grund av arbetsbrist.

12 § Bestämmelser om förfarande

1. Tvister gällande upphörande av anställningsförhållande på grund av sjukdom eller gällande missbruk av rätten till sjukfrånvaro avgörs på det sätt som man i detta kollektivavtal kommit överens om att avgöra tvister. Vid behov deltar en sakkunnigläkare i behandlingen av ärendet.
2. Ett anställningsförhållande ska avslutas på ett verifierbart sätt. Arbetstagaren ska samtidigt informeras om skälet till anställningsförhållandets upphörande. Ett arbetsavtal ska sägas upp eller hävas skriftligt.
3. Arbetstagaren har rätt att få ett tillfälligt arbetsintyg under tiden anställningsförhållandet pågår.

3 KAP | ARBETSTID – ARBETE SOM OMFATTAS AV 6 § I ARBETSTIDSLAGEN

3.1 ALLMÄNT

13 § Tillämpningsområde

1. Arbetstiden i uppgifterna i lönebilagorna 2 och 3 fastställs enligt detta kapitel och 6 § i arbetstidslagen.

3.2 ORDINARIE ARBETSTID

14 § Den ordinarie arbetstidens längd

1. Den ordinarie arbetstiden per vecka är 38 timmar 50 minuter. Ordinarie arbetstid per dygn är 8 timmar fyra dagar i veckan och en dag 6 timmar 50 minuter.
2. Genom ett lokalt avtal kan man ordna den ordinarie arbetstiden per dygn och per vecka på ett annat sätt och även tillämpa genomsnittlig arbetstid under en högst 52 veckor lång period för att genomföra förlängningen av arbetstiden med 24 timmar på det sätt som man lokalt avtalat om. Genom denna genomsnittliga arbetstid kan man endast jämna ut den förlängning av arbetstiden på 24 timmar som avtalades 2016.

15 § Förläggningen av den ordinarie arbetstiden

1. Den ordinarie arbetstiden infaller, ifall man inte lokalt kommer överens om annat:
 - a) vid dagarbete kl. 7.00–16.00,
 - b) vid tvåskiftsarbete ett dagskift kl. 7.00–15.00 eller kl.6.00–14.30 och ett kvällsskift kl.15.00–23.00 eller kl.14.30–23.00; och
 - c) vid treskiftsarbete ett nattskift kl.23.00 - 7.00, ett dagskift kl.7.00 - 15.00 och ett kvällsskift kl. 15.00 - 23.00.

16 § När arbetsdygnet och arbetsveckan börjar

1. Arbetsveckan inleds på måndag kl.7.00, om man inte lokalt avtalar om att den ska inledas tidigast på söndag kl. 21.00. Arbetsdygnet inleds kl.7.00, om inte lokalt avtalas annorlunda.

3.3 ARBETSTIDSARRANGEMANG

17 § Tillämpning av genomsnittlig ordinarie arbetstid

1. Den ordinarie arbetstiden per dygn kan genom avtal på förhand tillfälligt förlängas till 10 timmar, förutsatt att den ordinarie arbetstiden per vecka under en period på högst 12 veckor utjämnas till ett genomsnitt på 38 timmar 50 minuter per vecka. Ett sådant arrangemang ska avtalas senast arbetsdagen före den dag så den förlängda arbetstiden tillämpas första gången.
2. Den ordinarie arbetstiden per vecka är 38 timmar 50 minuter. Den ordinarie arbetstiden per vecka kan ordnas så att den i medeltal är 38 timmar 50 minuter per vecka
 - i dagarbete och tvåskiftarbete under en tidsperiod på högst 2 veckor (för el- och datamontörer högst 4 veckor)
 - vid intermittert treskiftarbete under en period på högst sex veckor
 - vid oavbrutet tvåskiftarbete under en period på högst ett år, förutsatt att ett timschema upprättats för arbetet för minst den tid inom vilken den ordinarie arbetstiden per vecka utjämnas till det angivna genomsnittet.Innan genomsnittlig arbetstid per vecka tas i bruk ska arbetstagarna informeras om den och timschemat göras tillgängligt för dem senast sju dagar i förväg.
3. Förtroendemannen kan lokalt ingå avvikande avtal om dessa bestämmelser om genomsnittlig arbetstid.

18 § Genomsnittlig arbetstid i lönebilaga 2

1. I lönebilaga 2 kan man också tillämpa genomsnittlig arbetstid och iakttä bestämmelserna nedan:
 - a) Den ordinarie arbetstiden per vecka kan ordnas så att den i medeltal är 38 timmar 50 minuter per vecka under en period på högst 26 veckor. Lokalt kan man avtala om en utjämningsperiod på högst 52 veckor. Den ordinarie arbetstiden per dygn kan uppgå till högst 12 timmar och den ordinarie arbetstiden per vecka till högst 50 timmar. Man kan lokalt avtala om att den ordinarie arbetstiden per vecka är högst 60 timmar. För att tillämpa en ordinarie arbetstid per dygn som är kortare än sex timmar krävs att man lokalt kommit överens om det.
 - b) För arbetet ska man på förhand upprätta ett schema för utjämning av arbetstiden för minst den tid inom vilken den ordinarie arbetstiden jämnas ut till det föreskrivna genomsnittet.
 - c) Bestämmelserna i 14–17 §, 19–21 §, 24 §, 27 § och 36 § 1 punkten i kollektivavtalet tillämpas inte om sådan genomsnittlig arbetstid används som fastställs i denna punkt.
 - d) Arbetsveckan inleds på måndag kl.7.00, om man inte lokalt avtalar om att den ska inledas tidigast på söndag kl. 21.00. Arbetsdygnet inleds kl.7.00, om inte lokalt avtalas annorlunda.

- e) Arbetsskiftsförteckningen ska skriftligen delges arbetstagarna i god tid, senast en vecka innan den tidsperiod som anges i förteckningen börjar.
- f) Om man tvingas avvika från den på förhand upprättade arbetsskiftsförteckningen med undantag för dagarbetstid och meddelandet om ändringen kommer mindre än sju dygn innan ändringen, betalas för det första ändrade arbetsskiftet en ersättning motsvarande tidlön för en timme utan förhöjningar och tillägg.
- g) I detta arbetstidsschema kan man utföra nattarbete.
- h) För kvälls- och nattarbete betalas ett tillägg enligt 39 § 2 punkten.
- i) Söckenhelgernas förkortande inverkan på arbetstiden beaktas den vecka eller under den utjämningsperiod där söckenhelgen ingår. Om arbetstiden inte kan förkortas, betalas ersättning enligt 25 §.
- j) Om anställningsförhållandet upphör till följd av att arbetstagaren säger upp sig eller av någon annan anledning som beror på arbetstagaren under en pågående utjämningsperiod innan arbetstiden har jämnats ut till i genomsnitt 38 timmar 50 minuter per vecka, ersätts den uteblivna förtjänsten genom att man räknar ut hur många timmar längre än 38 timmar 50 minuter per vecka den genomsnittliga arbetstiden har varit. För dessa timmar betalas en ersättning som motsvarar lönen för ordinarie arbetstid. Om den genomsnittliga arbetstiden per vecka har varit mindre än 38 timmar 50 minuter, dras på motsvarande sätt dessa timmar av från arbetstagarens lön.
- k) Om anställningsförhållandet upphör av en orsak som inte beror på arbetstagaren, återkrävs inte ett eventuellt kvarvarande underskott i utjämnings-schemat av arbetstagaren. Arbetstagaren ersätts för överskridande timmar. Det samma gäller när en arbetstagare övergår till en annan arbetsidsform under en pågående utjämningsperiod.
- l) Ovan nämnda ersättningar varken betalas eller återkrävs förhöjda.
- m) I fråga om denna arbetstidsform kan man lokalt ingå ett avvikande avtal om den år 2016 avtalade förlängningen av den årliga arbetstiden med 24 timmar.

19 § Reglering av utjämningsledighet

1. Den ordinarie arbetstiden per vecka kan vid behov och om man lokalt ingår ett separat avtal om det ordnas så att den är i genomsnitt 38 timmar 20 minuter per vecka vid dagarbete och tvåskiftarbete samt i intermittent treskiftarbete under en period om högst 26 veckor.
2. Ordinarie arbetstid i ovannämnda schema är åtta timmar per dag, dvs. förkortade arbetsdagar förekommer inte. Arbetstiden per vecka är om inte annat avtalas 40 timmar i veckan.

3. För arbetad tid och semester tjänas 1 timme 10 minuter utjämningsledighet in per vecka. Vid arbetsoförmåga tjänas utjämningsledighet in under endast fem dagar.
4. Arbetstiden jämnas ut genom att ge arbetstagaren totalt sju dagar utjämningsledighet per kalenderår. Utjämningsledighet kan tas ut, även om den ännu inte är intjänad.
5. Om införande av timschema vid ett arrangemang med utjämningsledighet måste särskilt avtalas lokalt. Av timschemat måste framgå start- och sluttider för ordinarie arbetstid samt dagarna för på förhand avtalad utjämningsledighet.
6. Arbetstid på en dag som enligt timschemat är en utjämningsledighet ska i första hand ersättas med ledighet av motsvarande längd vid ett senare tillfälle. Om arbetstagaren inte kan få sådan ledighet, ersätts outnyttjad ledighet med enkel timlön.
7. Arbetstagaren har på begäran rätt att flytta utjämningsdagar som införts i timschemat, om arbetstagaren är arbetsoförmögen när utjämningsledigheten börjar. Utjämningsdagarna får inte placeras under semestern. Utjämningsdagarna kan om så särskilt avtalas även ges i anslutning till semesterns början eller slut.

20 § Arbetstidsbank

1. Om så särskilt avtalas lokalt kan den ordinarie arbetstiden per dygn tillfälligt förlängas till 10 timmar och den ordinarie arbetstiden per vecka till 50 timmar, förutsatt att den ordinarie arbetstiden per vecka under en period av högst ett år i genomsnitt utjämnas till 38 timmar 50 minuter per vecka. Ett sådant arrangemang ska avtalas lokalt senast sju dagar före den arbetsdag som den genomsnittliga arbetstiden tillämpas första gången.
2. Om man måste avvika från de på förhand uppgjorda arbetsskiften, ska arbetstagaren för det första ändrade arbetsskiftet betalas ersättning motsvarande tidlön för en timme utan förhöjningar eller tillägg. Insamlings- och utjämningsperioden i arbetstidsbanken får högst omfatta 52 veckor (1.4 - 31.3). Arbetstidsledighet som samlats in i banken ska även tas under den här tiden.
3. För arbetstagare i arbetstidsform med förlängd arbetstid per vecka tillämpas 49 § 2 punkten för den del som överstiger 50 veckoarbetstimmar. Veckovila enligt 33 § i kollektivavtalet ska ordnas som verklig ledighet.
4. De under insamlingsperioden insamlade arbetstimmar per vecka som överstiger 40 timmar i arbetstidsform med förlängd arbetstid per vecka överförs till arbetstidsbanken förhöjda med 50 procent för de åtta första timmarna och förhöjda med 100 procent för resterande timmar.
5. I arbetstidsform med förlängd arbetstid per vecka betalas söndagsersättning och andra tilläggsarvoden som penningersättning enligt detta kollektivavtal.

6. I arbetstidsform med förlängd arbetstid per dag kan den dagliga ordinarie arbetstiden under insamlingsperioden förlängas med högst 10 timmar utan att ändra på arbetsveckans start- och sluttider, så att den ordinarie arbetstiden per kalendervecka får vara högst 50 arbetstimmar.
7. Arbetstimmar som överskrider 8 timmar under insamlingsperioden i en arbetstidsform med förlängd arbetstid per dag förs in i arbetstidsbanken förhöjda med 50 %.
8. Vid arbetstidsform med förlängd arbetstid per dag betalas övertidsersättning enligt 49 § 1 och 2 punkten för arbete som utförs utöver den ordinarie arbetstiden i timschemat per dag eller vecka.
9. Arbetstidsuppföljningen ska ordnas så att det maximala antalet timmar i arbetstidsbanken aldrig under utjämningsperioden överstiger 120 timmar. I uppgifter i lönebilaga 3 kan saldot i arbetstidsbanken med arbetstagarens samtycke vara negativt, dock högst 40 timmar åt gången.
10. Arbetstiden i arbetstidsbanken ska ges som avlönad tid likställd med arbetstid vid lokalt avtalad tidpunkt under den 52 veckor långa utjämningsperioden. Om anställningsförhållandet upphör innan den insamlade arbetstiden tagits ut, utgår penningersättning för den outnyttjade arbetstiden.
11. Om en person insjuknar före eller under planerad arbetsledighet, överförs den outnyttjade delen till en senare tidpunkt. Om en person på grund av sjukdom inte hinner ta ut arbetsledighet under den 52 veckor långa utjämningsperioden, utgår penningersättning för den outnyttjade delen.
12. De som arbetar i den här avsedda arbetstidsformen betalas för arbetsskift som överstiger arbetstiden per dygn eller vecka ett uppgiftsspecifikt specialtillägg på fyra procent per inlett skift, oavsett om personen har en så kallad garantidel eller inte.
13. Arbetstidsbankens saldouppgifter som berör de arbetstagare som omfattas av en förtroendemans intressebevakningssfär lämnas på begäran kvartalsvis och ändamålsenligt grupperade till förtroendemannen.

21 § Arbetsskift på veckoslut

1. Om så avtalas lokalt kan man använda sig av arbetsskift på veckoslut under de förutsättningar som nämns nedan. Den ordinarie arbetstiden per dygn kan i sådan arbetstidsform dock vara högst 12 timmar.
2. I veckoslutskiften görs två 12 timmars arbetsskift varefter arbetstagaren under de två därpå följande veckorna har rätt att få fem arbetsskift som oavbruten betald ledighet.

3. Ifall en arbetstagare under den betalda ledigheten kallas till arbete och man inte kommer överens om tidpunkten för den förskjutna ledigheten betalas arbetstagaren för det utförda arbetet för de första 8 timmarna enkel timlön, för de följande 8 timmarna lön förhöjd med 50 % och därefter timlön förhöjd med 100 %. Ledigheten betraktas då som tagen.

Tillämpningsdirektiv:

Övriga ledigheter eller ovan nämnda tid i arbetet som är förlagd mellan ovan nämnda ledigheterna innebär inte avbrott i den oavbrutna ledigheten.

4. Arbetsskift på veckoslut ska förläggas under tiden mellan fredag kl.18.00 och söndag kl.24.00, om det inte lokalt avtalas om att veckoslutets arbetsskift slutar senast kl.07.00 på måndag.
5. Samma arbetstagare kan ha arbetsskift på veckoslut under tre på varandra följande veckoslut, om inte annat avtalas lokalt. I timschemat ska framgå när arbetstiden börjar och slutar. Innan arbetsskiften på veckoslut börjar ska arbetstagaren få en oavbruten vilotid på minst åtta timmar.
6. Vid veckoslutsarbete som avses i detta avtal ändras arbetade timmar mellan kl.0.00 och 18.00 till enkla arbetstimmar gånger en och en halv, och lördagserättning betalas för tiden mellan kl.06.00 och 18.00 med 25 procent av den enkla timlönen.
7. Arbetstimmar under en söndag ändras till fördubblade enkla arbetstimmar, även för arbete som utförts efter kl.18.00 på en lördag.
8. Kvälls- och natttillägg samt andra s.k. miljötillägg betalas enligt detta kollektivavtal. Då det inte är frågan om egentligt skiftarbete betalas ovanstående kvälls- och natttillägg enligt 39 § 2 punkten.
9. Förhöjda arbetstimmar som betalas för lördagar är inte övertidstimmar enligt lag.
10. Lön för sjuktid betalas enligt detta kollektivavtal. Om man insjuknar under en ledig vecka, betalas inte arbetslön och lön för sjuktid parallellt. En arbetstagare som insjuknar under arbetsskift på veckoslut har rätt till ledighet på samma sätt som de som arbetat.
11. Om en arbetstagare på grund av sjukledighet inte kan vara i här avsett arbete på a) lördag eller b) söndag, betalas sjukledighetstillägg i fallet a) för två dagar och i fallet b) för tre dagar.
12. I beräkningen av antalet dagar för utjämningsledighet jämföras arbetsskiften på veckoslut med en 40 timmars arbetsvecka.
13. Vid beräkning av arbetsdagar per kvalifikationsmånad motsvarar veckoslutets arbetsskift fem arbetsdagar.

14. Under veckoslutets arbetsskift ska möjlighet att äta ges två gånger under arbetstid samt möjlighet till kaffe eller förfriskningar tre gånger vid sidan av sitt arbete.

22 § Skiftarbete

1. I skiftarbete bör skiften regelbundet avlösa varandra och växla med högst tre veckors intervaller.
2. Skiften anses avlösa varandra regelbundet då ett skift fortgår högst två timmar in på följande skift eller om det blir högst två timmars paus mellan skiften.
3. Arbetstagaren kan dock om så avtalas hållas i arbete under längre tid även under samma skift, dock ej under ett nattskift.
4. Enligt lokal överenskommelse kan arbetsskiften förläggas så att två skift under ordinarie arbetstid antingen helt eller delvis förläggs till samma arbetsdygn utan att övertidsarbete uppstår under det senare skiftet.

23 § Arbetstidsarrangemang för arbetstagare i intermittert treskiftsarbete

1. Intermittert treskiftsarbete är sådant arbete enligt arbetstidslagen 6 § som utförs kontinuerligt i morgon-, kvälls- och nattskift så att skiften följer direkt på varandra utan att bemanningen ändras under olika tider på dygnet.
2. Den ordinarie arbetstiden per vecka är i genomsnitt 36 timmar 30 minuter.
3. Utjämnningen av arbetstiden till det ovannämnda timantalet ska ske inom en period på högst ett år.
4. Utjämnningen av arbetstiden ska genomföras så att utjämningsledigheten förs in direkt i timschemat. Utjämningsledigheten ska förläggas i anslutning till andra lediga dagar.
5. Utjämningsledighet ska tydligt hållas isär från andra lediga dagar om vilka bestäms i kollektivavtalet. För utjämningsledighet betalas ersättning motsvarande semestertillägg enligt 118 §.
6. Även söckenhelger förkortar arbetstiden (utjämnar årsarbetstiden) förutsatt att arbete inte utförs de dagarna och de inträffar på andra dagar än lördagar och söndagar. Tid som utjämnar arbetstiden är sålunda tidsutjämningsledigheter och söckenhelger.
7. Om en arbetstagare enligt timschemat hålls i arbete under söckenhelgsveckor som avses i 25 §, betalas för dessa veckor extra tillägg enligt 46 §. Vid arbete på söckenhelg betalas även söndagsersättning enligt 41 § (här avsedda söckenhelger är långfredag, annandag påsk, midsommarafton samt julafton, juldagen, annandag jul och trettondagen då dessa infaller på annan dag än lördag eller söndag).
8. Om en arbetstagare enligt timschemat hålls i arbete under söckenhelgsveckor som avses i 25 §, betalas för dessa veckor övertidsersättning enligt 51 §. (Här avsedda dagar är Kristi himmelfärdsdag samt nyårsdagen, första maj eller självständighetsdag som infaller på annan dag än lördag eller söndag).

9. En person som övergår i intermittert treskiftsarbete är till följd därav berättigad till utjämningsledighet när arbetet pågått i tre veckor. Om arbetet varar under en kortare tid och ingen hel dag av utjämningsledighet insamlas, betalas enkel timlön för de insamlade utjämningsstimmarna. Som beräkningsgrund används 28 minuter per arbetsskift (à 8 h).
10. En arbetstagare som hålls i arbete under sin utjämningsledighet ska få motsvarande ledighet senare. Om ledighet inte kan ges ska enkel timlön betalas för de arbetade timmarna.
11. De här avsedda dagarna av utjämningsledighet är enligt 49 § tid likställda med arbetstid vid beräkning av övertidsersättningar.
12. Utjämningsdagar som förts in i timschemat inom ramen för sjukledighet förbrukas under sjukledigheten.

24 § Flexitid

1. Vid de arbetsplatser som tillämpar flexitid som avses i 13 § i arbetsavtalslagen kan den ordinarie arbetstiden per dygn förkortas eller förlängas med högst två timmar. Det maximala antalet timmar får härvid vara högst 20 timmar och den arbetade ordinarie arbetstiden ska utjämnas till ordinarie arbetstid enligt kollektivavtalet under högst en kalendermånad.

3.4 SÖCKENHELGER

25 § Söckenhelgers och vissa andra dagars inverkan på arbetstiden

1. Följande söckenhelger förkortar inte arbetstiden under veckan eller arbetsperioden i fråga: midsommardagen och allhelgonadagen samt nyårsdagen, trettondagen, första maj, självständighetsdagen, juldagen och annandag jul när dessa infaller på en lördag eller söndag.
2. Långfredag, annandag påsk, Kristi himmelsfärdsdag och midsommarafton samt nyårsdagen, trettondagen, första maj, självständighetsdagen, julafton, juldagen och annandag jul när dessa inte infaller på en lördag eller söndag förkortar den ordinarie arbetstiden under den aktuella veckan eller arbetsperioden med 8 timmar.
3. Om arbetstiden inte kan förkortas under den vecka eller arbetsperiod då Kristi himmelsfärdsdag infaller eller då nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på en annan dag än lördag eller söndag, betalas övertidsersättning för de överskridande timmarna på det sätt som avtalats i 51 §.
4. Om arbetstiden inte kan förkortas under den vecka eller arbetsperiod då långfredag, annandag påsk eller midsommarafton infaller eller då julafton, juldagen, annandag jul eller trettondagen infaller på en annan dag än lördag eller söndag, betalas mertidsersättning för de överskridande timmarna på det sätt som avtalats i 46 §.

3.5 NATTARBETE

26 § Nattarbete

1. Nattarbete får utföras:
 - a) i arbete i tre eller flera skift;
 - b) i arbete i två skift, dock högst till klockan 01.00;
 - c) i service- och reparationsarbeten som är nödvändiga för att hålla i gång det normala arbetet i företag, sammanslutningar eller stiftelser eller arbeten som inte kan utföras samtidigt med det normala arbetet eller som är nödvändiga för att förhindra eller begränsa skador;
 - d) med tillstånd av arbetarskyddsmyndigheten och på de villkor som den fastställer, i arbete där arbetets tekniska art eller andra särskilda skäl kräver det, samt
 - e) i de fall som anges i 27 § (enskiptsarbete nattetid).

27 § Enskiftsarbete nattetid

1. Genom ett lokalt avtal mellan arbetsgivare och huvudförtroendeman kan man utföra nattarbete i sådana arbeten som inte är möjligt att göra utan att störa trafiken dagtid eller på grund av arbetets tekniska natur. Arbetstagaren får utföra nattarbete i högst 80 timmar under tre veckors tid, om inget annat avtalats lokalt.
2. I arbeten där exceptionellt nattarbete fortsätter under längre tid ska överflyttning av arbetstagare från nattarbete till dagarbete och vice versa i möjligaste mån ske veckovis. Arbetstagare för vilka avlösande personal inte finns får arbeta dagtid var tredje vecka, om inget annat avtalats lokalt.
3. Arbetsskiften ska fastställas på förhand för en period på en vecka. Enligt lokal överenskommelse kan arbetsskiften förläggas så att två skift under ordinarie arbetstid antingen helt eller delvis förläggs till samma arbetsdygn utan att övertidsarbete uppstår under det senare skiftet. Mellan två arbetsskift ska det vara en minst sju timmar lång dygnsvila.
4. För enskiptsarbete nattetid betalas ett särskilt tillägg på 0,19 euro per timme utan förhöjningar och tillägg.

5. Vid arbete som inletts före klockan 06.00 anses vid beräkning av nattlägg tiden fram till den första sammanhängande vilotiden på minst två timmar vara likställd med nattarbete, dock senast fram till klockan 12.00.

3.6 TID SOM RÄKNAS SOM ARBETSTID

28 § Tid som räknas som arbetstid

1. I arbetstiden inräknas den tid som används till arbete samt den tid under vilken arbetstagen är skyldig att stå till arbetsgivarens förfogande på arbetsplatsen.

29 § Restid som räknas som arbetstid

1. Den tid som används för en arbetsresa räknas inte in i arbetstiden, om den inte samtidigt ska anses vara en arbetsprestation.
2. Som arbetstid räknas tid som åtgår till färd eller transport från en av arbetsgivaren anvisad startplats till den plats där det egentliga arbetet utförs och därifrån tillbaka till startplatsen.
3. Som arbetstid räknas en daglig resa från en samlingsplats till den plats där det egentliga arbetet utförs och därifrån tillbaka till samlingsplatsen, om transporten sker med kollektivtrafik eller arbetsgivarens transport utanför ordinarie arbetstid och inget traktamente utgår för resan.
4. Som arbetstid räknas den tid som går åt till bilkörning med arbetsgivarens bil på arbetsgivarens order, om bilen transporterar arbetstagarare eller arbetsverktyg.

30 § Annan tid som ska räknas som arbetstid

1. Som arbetstid räknas den tid då arbetstagen i ett brottmål som riktas mot arbetsgivaren av åklagaren instämmts antingen som vittne eller som närvaropliktig målsägande för upplärande av målet i domstol eller i förhör i samband med förundersökningen vid polismyndigheten. För resor till annan ort utom arbetstid betalas enkel timlön för högst åtta timmar.
2. Den tid som åtgår för deltagande i hälsovårdsrelaterade undersökningar och kontroller som ordnas av arbetsgivaren (TEV/TEVs), även då undersökningarna och kontrollerna sker på arbetstagens ledighet. För resor till annan ort utom arbetstid betalas enkel timlön för högst åtta timmar.
3. Som arbetstid räknas den tid som åtgår för möten i kommittéer, delegationer och nämnder samt arbetsgrupper som tillsatts av staten, dock inte om mötet hålls på arbetstagens ledighet och särskild ersättning erläggs för deltagandet.
4. Bestämmelser om att räkna den dagliga vilotiden som arbetstid finns i 31 §.
5. Bestämmelser om att alternativet att ersätta beredskapstid genom att räkna tiden som arbetstid finns i 52 §.

3.7 VILOTIDER

31 § Daglig vilotid

1. Arbetstagaren ska ges en daglig vilotid om minst en timme, om arbetsskiftet är längre än sex timmar.
2. Vilotiden om en timme kan vid behov avtalas lokalt så att den förkortas till en halv timme, och att arbetstagaren fritt får avlägsna sig från arbetsplatsen under denna tid.
3. Nattetid, i två- eller treskiftsarbete kan möjlighet att äta vid sidan av arbetet ordnas.
4. Om arbetstagaren har rätt eller faktisk möjlighet att obehindrat lämna arbetsplatsen räknas vilotiden inte som arbetstid.
5. Arbetstagaren ges möjlighet att inta kaffe eller förfriskningar vid sidan av arbetet.
6. En arbetstagare som åläggs övertidsarbete ska omedelbart efter den ordinarie arbetstidens slut ges en 15 minuter lång paus, som medräknas i arbetstiden, samt möjlighet till vila vid lämpliga tillfällen med fyra timmars mellanrum. Om arbetstagaren inte har rätt att lämna arbetsplatsen räknas denna tid som arbetstid.

32 § Dygnsvila

1. Arbetstagaren ska under de 24 timmar som närmast följer på arbetsskiftets början ges en oavbruten vilotid på minst 11 timmar, om det inte är fråga om ett arbete som avses i 14 § eller som utförs under beredskapstid.
2. När arbetsskiftet ändras i skiftarbete kan dygnsvilan vara minst 8 timmar.
3. Om det behövs för att arbetet ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt, kan arbetsgivarens företrädare och huvudförtroendemannen med arbetstagarens samtycke komma överens om en tillfällig förkortning av dygnsvilan. Dygnsvilan ska dock vara minst sju timmar.

33 § Ledighet per vecka och veckans andra lediga dag

1. Arbetstagaren ska ges en minst 35 timmar lång oavbruten ledighet på söndag eller, om detta inte är möjligt, under någon annan tid av veckan. Ledigheten kan också arrangeras till i genomsnitt 35 timmar under en period av 14 dygn. Ledigheten bör dock vara minst 24 timmar per vecka.
2. I oavbrutet skiftarbete kan ledigheten ordnas så att den uppgår till 35 timmar i genomsnitt under en tid av högst 3 veckor. Ledigheten bör dock vara minst 24 timmar per vecka.
3. Det är möjligt att frångå bestämmelserna om ledighet per vecka i följande fall:
 - a) då den ordinarie arbetstiden per dygn är högst tre timmar;
 - b) vid nödarbete som avses i 21 § i arbetstidslagen,

- c) då arbetets tekniska art inte medger vissa arbetstagares fullständiga befriande från arbetet;
 - d) om en arbetstagare under sin ledighet tillfälligt behövs i arbete för upprätthållande av det regelbundna arbetet
4. Veckovila som uteblivit av orsak som avses punkt 3 underpunkt d) ovan ersätts med arbetstagarens samtycke i form av en penningersättning som motsvarar den individuella timlönen eller med motsvarande ledighet senast under följande kalendermånad. Ersättningsförfarandet ska avtalas mellan arbetsgivarens representant och arbetstagaren innan arbetet utförs. Penningersättningen ska om möjligt betalas i samband med nästa löneutbetalning.
 5. I regel ska arbetstagaren under en vecka ha två på varandra följande lediga dagar och de lediga dagarna infalla så jämnt som möjligt varje vecka. Om veckovilan infaller på söndagen, ska den andra lediga dagen infalla på lördagen om det är möjligt.
 6. Under söckenhelgsveckorna är följande dagar lediga dagar om det med beaktande av uppgifternas art är möjligt: lördagen den vecka då nyårsdagen, första maj, Kristi himmelfärdsdag, självständighetsdagen, juldagen och annandag jul infaller samt påskafton, lördagen efter annandag påsk, midsommarafton och julafton.

3.8 TIMSCHEMA

34 § Upprättande av ett timschema

1. Arbetsgivaren bör för varje arbetsplats utarbeta ett timschema (skiftschema), varav framgår när arbetet börjar och slutar samt måltids- och vilotider.
2. Förtroendemannen bör innan timschemats planerade ikraftträdande beredas tillfälle att studera det föreslagna timschemat under minst fem dagar och omedelbart därefter lämna sitt utlåtande om det.
3. Arbetstagaren ska meddelas om det fastställda timschemats ikraftträdande minst sju dagar innan det tas i bruk.

35 § Ändring av ett timschema

1. Sedan ett timschema tagits i bruk kan det tillfälligt ändras endast med arbetstagarens samtycke eller av vägande skäl som anknyter till arbetsarrangemangen.

2. Med vägande skäl som berättigar till ändring av ett på förhand upprättat timschema avses sådana överraskande och vid tiden för upprättandet av timschemat okända omständigheter som förutsätter ändringar för att service- och produktionsverksamheten ska kunna fortsätta.
3. Tillfälliga förändringar av den ordinarie arbetstiden och vilopauserna under den ska meddelas arbetstagaren, om möjligt under föregående dag.

36 § Ersättning till följd av ändring av ett arbetsskift

1. Om man tvingas avvika från det på förhand upprättade timschemat eller det avtal som ingåtts om arbetstiden med undantag för dagarbetstid kl. 7.00–16.00 och meddelandet om ändringen görs mindre än sju dygn innan ändringen, betalas för det första ändrade arbetsskiftet en ersättning motsvarande tidlön för en timme utan förhöjningar och tilllägg.
2. Om man i systemet med arbetstidsbank eller i enskiftarbete nattetid måste avvika från det på förhand uppgjorda arbetsskiftet, ska arbetstagaren för det första ändrade arbetsskiftet betalas ersättning motsvarande tidlön för en timme utan förhöjningar eller tilllägg.
3. Vid avbrytande av eller inställande av arbetsskift på grund av överkörningsfall eller fysiskt våld mot arbetstagare som lett till arbetsoförmåga ersätts inkomstbortfallet enligt timschemat.

3.9 ARBETSTIDSERSÄTTNINGAR

37 § Uträkning av arbetstidsersättningar (Enkel timlön)

1. Den enkla timlönen beräknas genom att dividera månadslönen med 160.

38. § Utjämning av arbetstiden till jämna timmar

1. Utjämningen till jämna timmar sker per arbetsperiod eller löneutbetalningsperiod på så sätt att en tid som är kortare än en halv timme inte beaktas samt att en tid som är en halv timme eller längre avrundas uppåt till närmaste timme (29 min nedåt och 30 min uppåt).

39 § Skifttillägg samt tillägg för kvälls- och nattarbete

1. I två- och treskiftarbete betalas skifttillägg till arbetstagaren för varje arbetstimme i kvälls- eller nattarbete.
2. För arbeten som inte är skift-, overtids-, nödarbete eller arbete av utryckningsnatur (avser s.k. flyttad arbetstid eller separat avtalat veckoslutsarbete) och
 - a) som utförs mellan klockan 18.00 och klockan 21.00 betalas kvällstillägg
 - b) som utförs mellan klockan 21.00 och klockan 06.00 betalas natttillägg.
3. Skift- samt kvälls- och natttilläggen i procent av arbetstagarens enkla timlön är: *kvälls-*

arbete 15 % och nattarbete 30 %.

4. Om arbete som inletts senast klockan 04.00 fortsätter längre än klockan 06.00 betalas nattillägg även efter klockan 06.00 fram till den första sammanhängande vilotiden på minst två timmar, dock senast fram till klockan 12.00.
5. Om skift-, kvälls- eller nattarbete utförs som söndags-, afton- eller övertidsarbete, betalas tilläggen förhöjda på samma grunder som lönen i övrigt.

40 § Lördagsersättning

1. På andra helgfria lördagar än påskafton och på julafton som infaller på en lördag betalas 25 % av arbetstagarens enkla timlön i lördagsersättning för arbete under ett arbetsskift i den ordinarie arbetstiden som utförs under tiden 06.00–18.00.
2. Om arbetet som berättigar till ersättning för lördagsarbetet samtidigt är övertidsarbete erlaggs dessutom övertidsersättning, som beräknas utifrån arbetstagarens enkla timlön.

41 § Söndagsersättning

1. För arbete som utförs på söndag, övrig kyrklig helgdag samt självständighetsdagen och första maj betalas dubbel lön. Om arbetet är övertidsarbete erlaggs dessutom övertidsersättning, som beräknas utifrån arbetstagarens enkla timlön.
2. Söndagsersättning betalas även för arbete som utförs under tiden 18.00-24.00 den dag som föregår ovannämnda dagar.

42 § Helgaftonstillägg

1. För arbete som utförs under tiden 00.00-18.00 på påskafton samt på midsommar- och julafton betalas för varje timme ett helgaftonstillägg som motsvarar enkel timlön. Om arbetet som berättigar till helgaftonstillägg är övertidsarbete erlaggs dessutom övertidsersättning, som beräknas utifrån arbetstagarens enkla timlön.
2. När julafton infaller på en söndag kan helgaftonstillägg och söndagsersättning för arbete som utförs under tiden 00.00-18.00 betalas samtidigt.

43 § Nödarbete

1. Då nödarbete utförs följs 21 § i arbetstidslagen. En arbetstagare får inte vägra att utföra nödarbete.
2. I nödarbete får man avvika från de i bestämmelser i detta kollektivavtal som motsvarar bestämmelserna i 21 § 2 mom. i arbetstidslagen.
3. Om nödarbetet blir övertidsarbete, ersätts det som övertidsarbete.
4. Arbetstiden som används för nödarbete räknas inte in i den maximala övertid som avtalats i detta kollektivavtal.
5. Order att utföra nödarbete ska ges skriftligen. Om detta inte är möjligt, ska en muntligen

given order fastställas skriftligen så fort som möjligt och senast inom en vecka.

6. Samma meddelande om nödarbete som ska lämnas till arbetarskyddsmyndigheten ska även ges till vederbörande arbetarskyddsfullmäktige och huvudförtroendeman.
7. Arbetsgivaren ska ombesörja måltider och tillhörande kostnader för de arbetstagare som deltar i nödarbetet.

44 § Arbete av utryckningsnatur

1. Med arbete av utryckningsnatur avses arbete som en arbetstagare av oförutsedd orsak kallas till under sin fritid efter det att han eller hon redan avlägsnat sig från sin arbetsplats. Kallelsen till arbete av utryckningsnatur ska komma överraskande och bygga på en oförutsedd situation. Om en arbetstagare har förordnats att vara i beredskap eller ha jour, eller om arbetstagaren på förhand meddelats om dylikt arbete, eller om det är fråga om nödarbete, är det inte fråga om arbete av utryckningsnatur.
2. För tiden som går åt till förberedelser för arbete av utryckningsnatur betalas arbetstagaren ersättning för en timme motsvarande enkel timlön utan förhöjningar och tillägg. Samma ersättning betalas till arbetstagaren för tid som åtgår till tvätt etc. efter att arbetet av utryckningsnatur upphört, om inte arbetstagaren genast fortsätter med sitt ordinarie arbete.
3. För arbete av utryckningsnatur betalas arbetstagaren lön för arbetstiden, dock minst för en timme, inklusive eventuella övertidsersättningar. Om arbetstagaren anländer till arbetet efter den ordinarie arbetstidens slut för dygnet eller veckan, betalas lön förhöjd med 100 procent, dock högst fram till början av nästa ordinarie arbetsskift.

3.10 MERTIDSARBETE

45 § Definition av mertidsarbete

1. Mertidsarbete är arbete som på order av arbetsgivaren utförs utöver arbetstiden per söckenhelgsvecka, till den del detta arbete inte är övertidsarbete.

46 § Ersättning för mertidsarbete

1. Under en söckenhelgsvecka där en söckenhelg som nämns ovan i 25 § 4 mom. ingår betalas som ersättning för mertidsarbete enkel timlön förhöjd med 50 procent för timmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per vecka på 30 timmar 50 minuter.
2. Om en söckenhelgsvecka innehåller flera av de dagar som nämns i 25 § 4 mom., minskas den ordinarie arbetstiden per vecka som ligger till grund för ersättningen för mertidsarbete med 8 timmar per söckenhelg.
3. Med arbetstagarens samtycke och efter att man avtalat om saken på förhand kan mertidsersättning bytas mot avlönad ledighet. Ledigheten ska ges under de sex kalendermånader som följer efter mertidsarbetets utförande.
4. Arbetstimmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per dygn inräknas inte vid be-

räkning av mertidersättningen.

5. Timmarna som ligger till grund för beräkningen av mertidersättningar kan utjämnas veckovis.

3.11 ÖVERTIDSARBETE

47 § Definition av övertidsarbete

1. Övertidsarbete är arbete utöver den avtalade ordinarie arbetstiden per dygn eller vecka som utförs på arbetsgivarens initiativ.

48 § Maximal övertid

1. En arbetstagare som samtycker därtill kan hållas i övertidsarbete i högst 207 timmar under en sexmånadersperiod, dock högst 250 timmar under ett kalenderår. De nämnda sexmånadersperioderna är 1.1–30.6 och 1.7–31.12.
2. Arbetsgivarens representant och huvudförtroendemannen som företräder arbetstagarna kan avtala om extra övertid utöver de ovan i punkt 1 nämnda 250 timmarna. Extra övertidsarbete får utföras i högst 80 timmar per kalenderår. Ovan i punkt 1 nämnda högsta timantal på 207 timmar får dock inte överskridas.

49 § Ersättning för övertidsarbete

1. För de första två timmarna som överskrider den ordinarie arbetstiden per dygn betalas enkel timlön förhöjd med 50 procent och för de följande arbetstimmarna enkel timlön förhöjd med 100 procent.
2. För arbete som utförs utöver ordinarie arbetstid per vecka betalas för de första åtta arbetstimmarna enkel timlön förhöjd med 50 procent och för de följande arbetstimmarna enkel timlön förhöjd med 100 procent oavsett om det rör sig om övertidsarbete per dygn eller vecka. Arbetstimmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per dygn inräknas inte vid beräkning av övertidersättningen.
3. Övertidersättningens grunddel beräknas utifrån arbetstagarens inkomst under ordinarie arbetstid, om han eller hon under övertiden i regel utför samma arbetsuppgifter som under ordinarie arbetstid. Detsamma gäller även om arbetstagaren utför annat arbete än på ordinarie arbetstid, såvida inget annat avtalats om lönen.
4. Om man avtalar med en arbetstagare att han eller hon anländer till övertidsarbete under samma dygn, och arbetets början och slut inte infaller under ordinarie arbetstid, betalas ersättning motsvarande enkel timlön för två timmar utan förhöjningar och tillägg.
5. Om dygnsövertid utförd nattetid (21.00 – 06.00) sammanfaller med nästa arbetsdygns ordinarie arbetstid, betalas ersättning motsvarande enkel timlön för en timme utan förhöjningar och tillägg.
6. Timmarna som ligger till grund för beräkningen av övertidersättningar kan utjämnas veckovis.

7. Med arbetstagarens samtycke och om man avtalat om saken på förhand kan lönen för övertidsarbete bytas mot motsvarande ledighet under den ordinarie arbetstiden. Längden på ledigheten räknas ut på samma sätt som övertidsersättningen. Ledigheten ska ges under de sex kalendermånader som följer efter övertidsarbetets utförande.

50 § Hur frånvaro inverkar på ersättning för övertidsarbete

1. Om en arbetstagare varit frånvarande på grund av semester, sjukdom eller lagstadgad moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller avlönad kurs, utjämningsledighet eller arbetstidsförkortningsdag, betraktas denna tid som likställd med arbetstid vid beräkning av arbetstiden per vecka eller arbetsperiod. Som tid likställd med arbetstid betraktas även annan frånvaro i form av avlönad ledighet som nämns i punkt 7.3. Härvid är det arbetstiden enligt det fastställda timschemat som betraktas som tid likställd med arbetstid.

51 § Övertidsersättning under en vecka eller arbetsperiod i vilken nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag

1. Under en vecka i vilken Kristi himmelfärdsdag ingår eller där nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag betalas enkel timlön förhöjd med 50 procent för de första 16 arbetstimmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per vecka på 30 timmar 50 minuter och enkel timlön förhöjd med 100 procent för alla följande arbetstimmar under veckan, oberoende av om de utgör övertid per dygn eller per vecka. Arbetstimmar som överskrider den ordinarie arbetstiden per dygn inräknas inte vid beräkning av övertidsersättningen per vecka enligt denna punkt.

3.12 BEREDSKAP I BOSTADEN

52 § Beredskap i bostaden och utryckningspenning

1. Då en arbetstagare i enlighet med avtalet är skyldig att vistas i sin bostad, varifrån han eller hon vid behov kan inkallas till arbete, räknas inte den tid då arbetstagaren är bunden till bostaden utan att utföra arbete som arbetstid.
2. Åtminstone hälften av den tid som gått åt för beredskap i arbetstagarens bostad ska ersättas antingen i pengar enligt enkel timlön eller genom att räkna tiden som arbetstid.
3. Den kortaste möjliga beredskapsperioden är lika lång som det kortaste ordinarie arbetsskiftet.
4. Istället för ersättning enligt 44 § i kollektivavtalet betalas el-, kommunikations- och övermontörer i frivillig utryckningsberedskap för utryckning för åtgärdande av fel utom ordinarie arbetstid utryckningspenning enligt följande:
 - a) Vardagar kl.15.30 – följande morgon kl. 7.00, 60,00 euro/utryckning.
 - b) Veckoslut/söckenhelger från föregående arbetsdag kl.15.30 (14.20) – till följande arbetsdag kl. 7.00, 90,00 euro/utryckning.
 - c) Helgaftnar (nyårsdagen, långfredag/påsk, valborg, midsommar, självständighetsdagen, jul) från föregående arbetsdag kl.15.30 till följande arbetsdag kl. 7.00, 110,00 euro/utryckning.
5. Lokalt kan man avtala om arbetsvillkoren i samband med beredskap enligt följande alternativ:
 - a) För högst hälften av tiden i beredskap i bostaden betalas enkel timlön, som beräknas på det sätt som avtalats i 37 § i kollektivavtalet (penningersättning).
 - b) Högst hälften av tiden i beredskap räknas som arbetstid, varvid även övertids- och andra arbetstidsersättningar kommer i fråga (*tidsersättning*).
 - c) Man betalar utryckningspenning som uppgår till 60,00 euro på vardagar, 90,00 euro under veckoslut och 110,00 euro på helgaftnar (*startpenning*).
6. Ersättningsformerna kan även delas upp i tidsperioder så att till exempel penningersättning betalas för vardagar och tidsersättning eller utryckningspenning för veckoslut.
7. Även andra lokala avtal kan göras om arbetsvillkor vid beredskap, men sådana lokala avtal måste godkännas av kollektivavtalets parter.

3.13 BESTÄMMELSER FÖR DELTIDSARBETE

53 § Allmänt

1. Med deltidarbete avses i detta kapitel de situationer där en heltidsanställd arbetstagare övergår till deltidarbete, deltidspension, delinvalidpension eller deltidstillägg. Med deltidanställd avses en arbetstagare som på detta vis övergått till deltidarbete.
2. Lönen för en arbetstagare som övergår till deltidarbete räknas utifrån lönen för heltidsarbete enligt deltidarbetets relativa andel.
3. Vid deltidarbete bör överskridande av den avtalade arbetstiden undvikas. Om arbetstagen likväl måste arbeta längre än den avtalade arbetstiden bör ledighet ges vid lämplig tidpunkt under tid då arbetstagen annars skulle ha arbetat.

54 § Deltidsarbete och semester

1. Semesterpenning, semestertillägg och tjänsteårstillägg betalas i samband med den sista lönebetalningen före deltid- eller delinvalidpension på samma sätt som då en anställning upphör. Betalning av semestertillägg på det sätt som avses i denna punkt gäller endast situationer där arbetstiden och motsvarande lön ändras först efter att semesterkvalifikationsåret har löpt ut och innan semestern eller en del av den börjar i enlighet med 118 § 8 mom.
2. En deltidanställd tjänar in semester även för de månader då han eller hon på grund av deltidarbete kommer upp i mindre än 14 arbetsdagar eller dagar som är likställda med arbetsdagar.
3. Semestern för en deltidanställd bestäms på samma sätt som för en heltidsanställd. Semester ges i regel i fulla kalenderveckor. I fråga om enstaka semesterdagar och kalenderveckor som inte är hela räknas dessutom för varje femdagarsperiod av sådana dagar en ledig helgfri lördag som semesterdag.

4 KAP | ARBETSTID – ARBETE SOM OMFATTAS AV 7 § I ARBETSTIDSLAGEN (PERIODARBETE)

4.1 ALLMÄNT

55 § Tillämpningsområde

1. Arbetstiden i uppgifterna i lönebilaga 1 fastställs enligt detta kapitel och 7 § i arbetstidslagen.
2. På driftcentraler för elbanor i omedelbart samband med trafiken fastställs dock arbetstiden för lönebilaga 3 i enlighet med detta kapitel och 7 § i arbetstidslagen, om inget annat avtalas lokalt.

4.2 ORDINARIE ARBETSTID

56 § Den ordinarie arbetstidens längd

1. Den ordinarie arbetstiden är 115 timmar per arbetsperiod på tre veckor.
2. Om det på grund av arbetsarrangemang eller för att undvika oändamålsenliga arbetsskift är nödvändigt, kan den ordinarie arbetstiden även ordnas så att den är 230 timmar under två arbetsperioder på tre veckor. Den ordinarie arbetstiden får aldrig i någon enskild punkt i skiftschemat överstiga 118 timmar för en arbetsperiod.

57 § Arbetsvecka och arbetsperiod

1. Med arbetsvecka avses en tidsperiod som börjar på måndag klockan 00.00 och slutar på söndag klockan 24.00.
2. Med arbetsperiod avses en tidsperiod som börjar på måndag klockan 0.00 och slutar på den tredje därpå följande söndagen klockan 24.00.

4.3 ARBETSTIDSARRANGEMANG

58 § Reglering av utjämningsledighet

1. Genom lokalt avtal kan den ordinarie arbetstiden under 27 veckor ordnas så att den är i genomsnitt 115 timmar under en tre veckor lång arbetsperiod och så att den ordinarie arbetstiden under en tre veckor lång arbetsperiod är i genomsnitt 120 timmar.
2. För arbetad tid och semester tjänas 1 timme 10 minuter utjämningsledighet in per vecka. Vid arbetsoförmåga tjänas utjämningsledighet in under endast fem dagar.

3. Arbetstiden jämnas ut genom att ge arbetstagaren totalt sju dagar utjämningsledighet per kalenderår. Utjämningsledighet kan tas ut, även om den ännu inte är intjänad.
4. Om införande av timschema vid ett arrangemang med utjämningsledighet måste särskilt avtalas lokalt. Av timschemat måste framgå start- och sluttider för ordinarie arbetstid samt dagarna för på förhand avtalad utjämningsledighet.
5. Arbetstid på en dag som enligt timschemat är en utjämningsledighet ska i första hand ersättas med ledighet av motsvarande längd vid ett senare tillfälle. Om arbetstagaren inte kan få sådan ledighet, ersätts outnyttjad ledighet med enkel timlön.
6. Arbetstagaren har på begäran rätt att flytta utjämningsdagar som införts i timschemat, om arbetstagaren är arbetsförmögen när utjämningsledigheten börjar. Utjämningsdagarna får inte placeras under semestern. Utjämningsdagarna kan om så särskilt avtalas även ges i anslutning till semesterns början eller slut.
7. I denna arbetstidsmodell förkortas arbetstiden i arbetsperioden som innehåller långfredag, Kristi himmelfärdsdag och midsommarafton på samma principer som i arbete som omfattas av 6 § i arbetstidslagen.

59 § Arbetsskiftenas längd och delning

1. Ett arbetsskift enligt timschemat får vara högst 10 timmar. I arbeten med anknytning till järnvägstrafiken får ett arbetsskift då arbetet utförs under resa vara högst 12 timmar och i fråga om tågpersonal i fjärrtrafik högst 15 timmar.
2. Ovannämnda arbetsskift är överskridas endast om andra arrangemang för arbetsskiftena förorsakar oskäligen kostnader eller medför avsevärda svårigheter eller om arbetet av oförutsett skäl måste förlängas utöver maximitiden eller om en överskridning har avtalats på förhand med arbetstagarna eller deras förtroendemän.
3. Arbetsskift som är kortare än fyra timmar bör inte tillämpas, såvida inte arbetstagarens behov eller någon annan grundad orsak förutsätter detta.
4. Ett arbetsskift får inte omotiverat delas upp i flera delar, utan bör, med beaktande av kravet att arbetet ställer samt övriga lokala förhållanden, vara så sammanhängande som möjligt.
5. Om det inte går att undvika uppdelning av ett arbetsskift, får det uppdelas högst i två delar, varav ingendera får vara kortare än två timmar. Undantag, t.ex. uppdelning i tre delar, ska avtalas lokalt.
6. Nattskift får inte delas in i flera delar om det inte finns möjlighet att använda ett vilorum.

4.4 SÖCKENHELGER

60 § Söckenhelgers och vissa andra dagars inverkan på arbetstiden

1. Följande söckenhelger förkortar inte arbetstiden under veckan eller arbetsperioden i fråga: Kristi himmelfärdsdag, långfredag, midsommarafton, midsommardagen och allhelgonadagen samt nyårsdagen, trettondagen, första maj, självständighetsdagen, juldagen och annandag jul när dessa infaller på en lördag eller söndag.
2. Annandag påsk samt nyårsdagen, trettondagen, första maj, självständighetsdagen, julafton, juldagen och annandag jul när dessa inte infaller på en lördag eller söndag förkortar den ordinarie arbetstiden under den aktuella arbetsperioden med 8 timmar.
3. Om arbetstiden under en arbetsperiod då nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på en annan dag än lördag eller söndag inte kan förkortas, betalas övertidsersättning för de överskridande timmarna på det sätt som avtalats i 86 §.
4. Om arbetstiden inte kan förkortas under den arbetsperiod då annandag påsk infaller eller då julafton, juldagen, annandag jul eller trettondagen infaller på en annan dag än lördag eller söndag, betalas mertidsersättning för de överskridande timmarna på det sätt som avtalats i 81 §.

4.5 NATTARBETE

61 § Nattarbete

1. I periodarbete får nattarbete utföras.
2. Som nattarbetstimmar räknas tiden mellan kl.22.00 och 06.00 samt fortsättningstimmar som jämställs med nattarbete. Arbetstid som infaller mellan klockan 22.00 och 06.00 och pågår minst 3 timmar anses utgöra ett nattskift.
3. Nattarbetet bör fördelas jämnt över hela arbetsperioden.
4. Arrangemangen för nattskift ska skötas så att samma person inte har fler än tre nattskift efter varandra och inte fler än 42 nattskiftstimmar (exkl. tidskompensation för nattarbete) under en arbetsperiod. Det maximala antalet nattskiftstimmar kan avtalas lokalt upp till 50 skifttimmar.
5. Arrangemangen för nattskift för tågpersonal i fjärrtrafik bör skötas så att samma person inte har fler än 75 nattskiftstimmar (exkl. tidskompensation för nattarbete) under en arbetsperiod.

62 § Tidskompensation för nattarbete och tillägg för nattarbete

1. En arbetstagare som utför nattarbete får 20 minuters tidskompensation per timme för arbete som utförts under tiden 21.00–06.00. Om arbete som inletts senast klockan 04.00 fortsätter längre än klockan 06.00 anses vid beräkning av tidskompensationen tiden därutöver vara likställd med nattarbete fram till den första sammanhängande vilotiden på minst två timmar, dock senast fram till klockan 12.00.
2. Då arbetsskiftet planeras bör tidskompensationen för nattarbete beaktas och inkluderas i maximitiden för arbetsperioden. Tidskompensation för nattarbete begränsar inte arbetsskiftets längd.
3. För tid som berättigar till tidskompensation för nattarbete betalas ett nattillägg på 0,46 euro.
4. Tidskompensation för nattarbete ges inte för beredskap på annan plats än arbetsplatsen. Söndagsersättning betalas inte för tidskompensation för nattarbete. Tidskompensationen för nattarbete beaktas inte vid beräkning av maximitiderna för övertid.
5. Vid beräkning av tidskompensationen för nattarbete utjämnas arbetstiden till hela timmar per arbetsperiod.

4.6 TID SOM RÄKNAS SOM ARBETSTID

63 § Tid som räknas som arbetstid

1. I arbetstiden inräknas den tid som används till arbete samt den tid under vilken arbetstagaren är skyldig att stå till arbetsgivarens förfogande på arbetsplatsen.

64 § Restid som räknas som arbetstid

1. Den tid som används för en arbetsresa räknas inte in i arbetstiden, om den inte samtidigt ska anses vara en arbetsprestation.
2. Som arbetstid räknas tid som åtgår till färd eller transport från en av arbetsgivaren anvisad startplats till den plats där det egentliga arbetet utförs och därifrån tillbaka till startplatsen.
3. En ”paketresa” räknas som arbetstid. Med paketresa avses en enkelresa eller tur- och returresa som gjorts för tågservice till en plats utanför arbetsplatsen utan att delta i arbete.
4. Som arbetstid räknas den tid som går åt till bilkörning med arbetsgivarens bil på arbetsgivarens order, om bilen transporterar arbetstagare eller arbetsverktyg.

65 § Annan tid som ska räknas som arbetstid

1. Om en arbetstagare på grund av de lokala förhållandena har beordrats att under sin ledighet kontrollera om han eller hon fått arbetsorder, anses varje utförd kontroll utgöra 20 minuter arbetstid.
2. Om arbetsskiftet helt måste ställas in, påbörjas senare eller flyttas fram av vägande skäl och arbetstagaren redan anlänt till arbetsplatsen när saken meddelas, tillgodoräknas han eller hon två timmars arbetstid för att ha åkt till arbetet i onödan.
3. För tågpersonal räknas på hemorten högst en timme och på annan ort högst två timmar av tiden mellan avställning och klargöring som arbetstid. Om tågpersonalen inte har tillgång till ett vilorum på annan ort, räknas utöver de två timmarna mellan tur- och returturen hälften av tiden över två timmar som infaller mellan kl.21.00 och 06.00 som arbetstid.
4. Som arbetstid räknas den tid då arbetstagaren i ett brottmål till följd av arbetet eller som riktas mot arbetsgivaren av åklagaren instämmts antingen som vittne eller som närvaropliktig målsägande för uppklärande av målet i domstol eller i förhör i samband med förundersökningen vid polismyndigheten. För resor till annan ort utom arbetstid betalas enkel timlön för högst åtta timmar.
5. Den tid som åtgår för deltagande i hälsovårdsrelaterade undersökningar och kontroller som ordnas av arbetsgivaren (TEV/TEVs), även då undersökningarna och kontrollerna sker på arbetstagarens ledighet. För resor till annan ort utom arbetstid betalas enkel timlön för högst åtta timmar.
6. Som arbetstid räknas den tid som åtgår för möten i kommittéer, delegationer och nämnder samt arbetsgrupper som tillsatts av staten, dock inte om mötet hålls på arbetstagarens ledighet och särskild ersättning erläggs för deltagandet.
7. Bestämmelser om att räkna tidskompensation för nattarbete som arbetstid finns i 62 § i kollektivavtalet.
8. Bestämmelser om att räkna den dagliga vilotiden som arbetstid finns i 66 §.
9. Bestämmelser om att alternativet att ersätta beredskapstid genom att räkna tiden som arbetstid finns i 87 §.

4.7 VILOTIDER

66 § Daglig vilotid

1. Arbetstagaren ska ges en daglig vilotid om minst en timme, om arbetsskiftet är längre än sex timmar.

2. Vilotiden om en timme kan vid behov avtalas lokalt så att den förkortas till en halv timme, och att arbetstagaren fritt får avlägsna sig från arbetsplatsen under denna tid.
3. I periodarbete kan möjlighet att äta vid sidan av arbetet ordnas.
4. Tågpersonal i researbete ska utanför hemorten ges minst en timmes vilotid eller faktisk möjlighet att äta vid sidan av arbetet. Om arbetsskiftet är längre än 12 timmar, ska arbetstagaren vid en tidpunkt som är lämplig med hänsyn till arbetets gång ges minst samma vilotid eller möjlighet att äta vid sidan av arbetet.
5. Om arbetstagaren har rätt eller faktisk möjlighet att obehindrat lämna arbetsplatsen räknas vilotiden inte som arbetstid.
6. Arbetstagaren ges möjlighet att inta kaffe eller förfriskningar vid sidan av arbetet.
7. En arbetstagare som åläggs övertidsarbete ska omedelbart efter den ordinarie arbetstidens slut ges en 15 minuter lång paus, som medräknas i arbetstiden, samt möjlighet till vila vid lämpliga tillfällen med fyra timmars mellanrum. Om arbetstagaren inte har rätt att lämna arbetsplatsen räknas denna tid som arbetstid.

67 § Dygnsvila

1. Arbetstagaren ska under de 24 timmar som närmast följer på arbetsskiftets början ges en oavbruten vilotid på minst 9 timmar, om det inte är fråga om ett arbete som avses i 14 § eller som utförs under beredskapstid.
2. Om den sammanhängande arbetstiden för en arbetstagare som utför researbete överskrider nio timmar under utresan, ska en vilotid på sex timmar ordnas före återresan. Avvikelse från detta kan göras endast av ytterst tvingande skäl. Arbetstagaren ska då ges en vilotid på nio timmar på hemorten omedelbart efter återresan.
3. Om det behövs för att arbetet ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt, kan arbetsgivarens företrädare och huvudförtroendemannen med arbetstagarens samtycke komma överens om en tillfällig förkortning av dygnsvilan. Dygnsvilan ska dock vara minst sju timmar.
4. Efter ett nattskift eller då arbetsskiftets sammanhängande arbetstid överskrider 12 timmar ska arbetstagaren ges minst 10 timmars ledighet på hemorten. Om ledigheten på hemorten mellan två på varandra följande arbetsskift med en sammanhängande arbetstid på över 10 timmar inte varit minst 12 timmar ska arbetstagaren efter det senare arbetsskiftet med en sammanhängande arbetstid på över 10 timmar ges minst 24 timmars fullständig ledighet.

68 § Ledighet per vecka och veckans andra lediga dag

1. En arbetstagare bör varje kalendervecka ges minst 30 timmars sammanhängande ledighet över söndagen eller, om detta inte är möjligt, över någon annan dag i veckan. Om ledigheten inte omfattar fulla kalenderdygn, ska den vara minst 36 timmar lång.
2. Det är möjligt att frångå bestämmelserna om ledighet per vecka i följande fall:
 - a) då den ordinarie arbetstiden per dygn är högst tre timmar;
 - b) vid nödarbete som avses i 21 § i arbetstidslagen,
 - c) då arbetets tekniska art inte medger vissa arbetstagares fullständiga befriande från arbetet;
 - d) om en arbetstagare under sin ledighet tillfälligt behövs i arbete för upprätthållande av det regelbundna arbetet
3. Veckovila som uteblivit av orsak som avses punkt 2 moment d ovan ersätts med arbetstagarens samtycke i form av en penningersättning som motsvarar den individuella timlönen eller med motsvarande ledighet senast under följande kalendermånad. Ersättningsförfarandet ska avtalas mellan arbetsgivarens representant och arbetstagaren innan arbetet utförs. Penningersättningen ska om möjligt betalas i samband med nästa löneutbetalning.
4. I regel ska arbetstagaren under en vecka ha två på varandra följande lediga dagar och de lediga dagarna infalla så jämnt som möjligt varje vecka. Om veckovilan infaller på söndagen, ska den andra lediga dagen infalla på lördagen om det är möjligt.
5. För arbeten med anknytning till järnvägstrafiken gäller att om den sammanhängande ledighet som ordnas i samband med veckovilan inte omfattar två hela kalenderdygn, ska ledighetens längd vara minst 54 timmar.
6. Om det är möjligt med beaktande av uppgifternas art, är följande dagar lediga dagar i söckenhelgsveckorna: lördagen den vecka då nyårsdagen, första maj, Kristi himmelfärdsdag, självständighetsdagen, juldagen och annandag jul infaller samt påskafton, lördagen efter annandag påsk, midsommarafton och julafton. Om det på grund av uppgifternas art inte är möjligt att dessa dagar är lediga, bör arbetstiden under arbetsperioden i fråga förkortas genom beviljande av ledighet på någon annan dag under samma arbetsperiod.
7. Bestämmelser om meddelande om söckenhelgsledigheter och arbetsskiftsarrangemangen i anslutning till söckenhelger finns i 70 § 7 mom.

4.8 TIMSCHEMA

69 § Upprättande av ett timschema

1. Arbetsgivaren bör för varje arbetsplats utarbeta ett timschema (skiftschema), varav framgår när arbetet börjar och slutar samt måltids- och vilotider.
2. Förtroendemannen bör innan timschemats planerade ikraftträdande beredas tillfälle att studera det föreslagna timschemat under minst fem dagar och omedelbart därefter lämna sitt utlåtande om det.
3. Arbetstagaren ska meddelas om det fastställda timschemats ikraftträdande minst sju dagar innan det tas i bruk.
4. De arbetstagare i arbeten med anknytning till järnvägstrafiken för vilka det inte är möjligt att göra ett skiftschema (s.k. inhoppare), bör meddelas om sina arbetsskiften, inklusive beredskapstider, senast kl.19.00 den dag som föregår arbetsskiftet, såvida annat inte har avtalats på lokal nivå. En förhandsplan över arbetsperiodens lediga dagar bör upprättas och denna plan ska ha samma status som andra skiftscheman.
5. Som inhoppare anses en person som inte är permanent placerad i ett skiftschema för en tid av minst tre veckor.

70 § Ändring av ett timschema

1. Sedan ett timschema tagits i bruk kan det tillfälligt ändras endast med arbetstagarens samtycke eller av vägande skäl som anknyter till arbetsarrangemangen.
2. Om antalet arbetstimmar till följd av sjukdom, semester eller annat godtagbart skäl är lägre än normen för relativa arbetstimmar får timmarna arbetas in endast om arbetsgivaren har grundat skäl till det. Vad gäller semester bör meddelande om att timmar ska arbetas in meddelas före arbetstagaren går på semester.
3. Om antalet arbetstimmar till följd av sjukdom, semester eller annat godtagbart skäl är högre än de relativa arbetstimmornas utjämnas arbetstimmar om det med hänsyn till personalsituationen är motiverat. En tillfällig ändring till följd av semester eller annat godtagbart skäl bör meddelas minst en vecka innan ändringen träder i kraft.
4. Med vägande skäl som berättigar till ändring av ett på förhand upprättat timschema avses sådana överraskande och vid tiden för upprättandet av timschemat okända omständigheter som förutsätter ändringar för att service- och produktionsverksamheten ska kunna fortsätta.
5. Vägande skäl att ändra ett arbetsskift eller rentav ställa in hela arbetsskiftet eller ett ordinarie tåg kan uppstå vid skada på tåg eller bana, fel på lok eller säkerhetsanordning, banarbete eller arbete i anslutning till säkerhetsanordning eller en oförutsägbar eller plötslig trafiksituation eller trafikstörning som är avhängig av en kund.
6. Tillfälliga förändringar av den ordinarie arbetstiden och vilopauserna under den ska meddelas arbetstagaren, om möjligt under föregående dag.

7. Söckenhelgsledigheter och anknytande arbetstidsarrangemang bör planeras och meddelas i tillräckligt god tid, och förhandsmeddelande bör ges minst sju dagar före en ändring av arrangemangen. Förhandsmeddelande lämnas även till förtroendemannen.

71 § Ersättning till följd av att ett arbetsskift avbryts, ställs in, delas eller fortsätter

1. Vid avbrytande av eller inställande av arbetsskift på grund av överkörningsfall eller fysiskt våld mot arbetstagare som lett till arbetsoförmåga ersätts inkomstbortfallet enligt timschemat.
2. I arbete som omfattas av lönebilaga 1 betalas ett tillägg för bundenhet i arbetet på det sätt som fastställs i lönebilaga 1.
3. I arbete som omfattas av lönebilaga 1 betalas ett tillägg för uppdelning av arbetsskift på det sätt som fastställs i lönebilaga 1.

4.9 ARBETSTIDSERSÄTTNINGAR

72 § Uträkning av arbetstidsersättningar

1. Den enkla timlönen beräknas genom att dividera månadslönen med 160.

73 § Utjämning av arbetstiden till jämna timmar

1. Utjämningen till jämna timmar sker per arbetsperiod eller löneutbetalningsperiod på så sätt att en tid som är kortare än en halv timme inte beaktas samt att en tid som är en halv timme eller längre avrundas uppåt till närmaste timme (29 min nedåt och 30 min uppåt).

74 § Kvällstillägg

1. För arbeten med anknytning till järnvägstrafiken som utförs klockan 18.00-21.00 betalas ett kvällstillägg på 15 % av den enkla timlönen.

75 § Lördagsersättning

1. På andra helgfria lördagar än påskafton betalas 25 % av arbetstagarens enkla timlön i lördagsersättning för arbete under ett arbetsskift under den ordinarie arbetstiden som utförs under tiden 06.00–18.00.
2. Om arbetet som berättigar till ersättning för lördagsarbetet samtidigt är övertidsarbete erlaggs dessutom övertidsersättning, som beräknas utifrån arbetstagarens enkla timlön.

76 § Söndagsersättning

1. För arbete som utförs på söndag, övrig kyrklig helgdag samt självständighetsdagen och första maj betalas dubbel lön. Om arbetet är övertidsarbete erlaggs dessutom övertidsersättning, som beräknas utifrån arbetstagarens enkla timlön.
2. Söndagsersättning betalas även för arbete som utförs under tiden 18.00-24.00 den dag

som föregår ovannämnda dagar.

77 § Helgaftonstillägg

1. För arbete som utförs under tiden 00.00-18.00 på påskafton samt på midsommar- och julafton betalas för varje timme ett helgaftonstillägg som motsvarar enkel timlön. Om arbetet som berättigar till helgaftonstillägg är övertidsarbete erlaggs dessutom övertidsersättning, som beräknas utifrån arbetstagarens enkla timlön.
2. När julafton infaller på en söndag kan helgaftonstillägg och söndagsersättning för arbete som utförs under tiden 00.00-18.00 betalas samtidigt.

78 § Nödarbete

1. Då nödarbete utförs följs 21 § i arbetstidslagen. En arbetstagare får inte vägra att utföra nödarbete.
2. I nödarbete får man avvika från de i bestämmelser i detta kollektivavtal som motsvarar bestämmelserna i 21 § 2 mom. i arbetstidslagen.
3. Om nödarbetet blir övertidsarbete, ersätts det som övertidsarbete.
4. Arbetstiden som används för nödarbete räknas inte in i den maximala övertid som avtalats i detta kollektivavtal.
5. Order att utföra nödarbete ska ges skriftligen. Om detta inte är möjligt, ska en muntligen given order fastställas skriftligen så fort som möjligt och senast inom en vecka.
6. Samma meddelande om nödarbete som ska lämnas till arbetarskyddsmyndigheten ska även ges till vederbörande arbetarskyddsfullmäktige och huvudförtroendeman.
7. Arbetsgivaren ska ombesörja måltider och tillhörande kostnader för de arbetstagare som deltar i nödarbetet.

79 § Arbete av utryckningsnatur

1. Med arbete av utryckningsnatur avses arbete som en arbetstagare av oförutsedd orsak kallas till under sin fritid efter det att han eller hon redan avlägsnat sig från sin arbetsplats. Kallelsen till arbete av utryckningsnatur ska komma överraskande och bygga på en oförutsedd situation. Om en arbetstagare har förordnats att vara i beredskap eller ha jour, eller om arbetstagaren på förhand meddelats om dylikt arbete, eller om det är fråga om nödarbete, är det inte fråga om arbete av utryckningsnatur.
2. En arbetstagare som arbetar som inhoppare betalas en alarmpenning som motsvarar en enkel timlön när arbetstagen kallas till arbete och det meddelas efter klockan 19.00 föregående dag då arbetstagaren har beredskap i sin bostad innan beredskapen inleds eller efter att den har avslutats, när tidpunkten då arbetet inleds tidigareläggs och det görs en ny anmälan om detta under en ledig dag efter det att periodens arbetstid överstigits eller överstigs under det aktuella arbetsskiftet.
3. Alarmpenning betalas när en person på sitt skift kallas till arbete under ledig tid och tidpunkten då arbetet inleds ändras så mycket från den anmälda eller i förskiftet angivna att det måste göras en ny anmälan.
4. Alarmpenning betalas inte, om
 - a) arbetsskiftet förlängs
 - b) ändringen av skiftet har skett på arbetstagarens egen begäran
 - c) ett arbetsskift som delats i två ändras så, att arbetsskiftets början inte förändras
 - d) det rör sig om kallelse till nödarbete.
5. Till en konduktör som frivilligt anslutit sig till systemet för ersättning av utryckning, har frivillig utryckningsberedskap och har förbundit sig till utryckning efter kallelse betalas ersättning för utryckning motsvarande enkel timlön multiplicerad med två och en halv. Ersättning för utryckning och ovan nämnda alarmpenning kan inte betalas parallellt för samma utryckning. Vid betalning av utryckningsersättning är det inte fråga om arbete av utryckningsnatur.

4.10 MERTIDSARBETE

80 § Definition av mertidsarbete

1. Mertidsarbete är arbete som på order av arbetsgivaren utförs utöver arbetstiden per söckenhelgsvecka, till den del detta arbete inte är övertidsarbete.

81 § Ersättning för mertidsarbete

1. Under en arbetsperiod där en söckenhelg som nämns ovan i 60 § 4 mom. ingår betalas som ersättning för mertidsarbete enkel timlön förhöjd med 50 procent för timmar som överskrider periodens ordinarie arbetstid på 107 timmar.
2. Om en arbetsperiod innehåller flera av de söckenhelger som nämns i 60 § 4 mom., minskas periodens ordinarie arbetstid som ligger till grund för ersättningen för mertidsarbete med 8 timmar per söckenhelg.
3. Med arbetstagarens samtycke och efter att man avtalat om saken på förhand kan mertidsersättning bytas mot avlönad ledighet. Ledigheten ska ges under de sex kalendermånader som följer efter mertidsarbetets utförande.
4. I fråga om hur frånvaro påverkar ersättningen för mertidsarbete tillämpas motsvarande bestämmelser i 85 §.

4.11 ÖVERTIDSARBETE

82 § Definition av övertidsarbete

1. Övertidsarbete är arbete utöver den avtalade ordinarie arbetstiden för perioden som utförs på arbetsgivarens initiativ.

83 § Maximal övertid

1. Med arbetstagarens samtycke får han eller hon hållas i övertidsarbete i totalt högst 138 timmar under varje period där två perioder har sex arbetsperioder och en har fem arbetsperioder (6/6/5), dock högst 250 timmar under 17 arbetsperioder.
2. Arbetstagaren får dock högst hållas i övertidsarbete i 36 timmar per arbetsperiod.
3. Arbetsgivarens representant och huvudförtroendemannen som företräder arbetstagarna kan avtala om extra övertid utöver de ovan i punkt 1 nämnda 250 timmarna. Högst 80 timmar extra övertidsarbete får utföras per 17 arbetsperioder. Ovan i punkt 1 nämnda högsta timantal på 138 timmar får dock inte överskridas.

84 § Ersättning för övertidsarbete

1. Arbetstagaren betalas för de första 18 timmarna övertid som överskrider den ordinarie arbetstiden enkel timlön förhöjd med 50 procent och för de följande arbetstimmarna enkel timlön förhöjd med 100 procent.

2. Med arbetstagarens samtycke och efter att man avtalat om saken på förhand kan utfört övertidsarbete bytas mot motsvarande ledighet under den ordinarie arbetstiden. Längden på ledigheten räknas ut på samma sätt som övertidsersättningen. Ledigheten ska ges under de sex kalendermånader som följer efter övertidsarbetets utförande.

85 § Hur frånvaro inverkar på ersättning för övertidsarbete och mertidsarbete

1. Om en arbetstagare inte arbetat hela arbetsperioden, beräknas övertidsersättning och mertidsersättning baserat på dagarna utanför avbrottet, det vill säga beräkningsdagarna, med tillämpande av tabellen över relativa arbetstimmormer (Bilaga 4).
2. Beräkningsdagar är utöver arbetsdagarna bl.a. dygn som gått åt till arbets- eller kommanderingsresa om arbetstagaren samtidigt tvingats sköta sina arbetsuppgifter, veckovilodagar, lediga dagar enligt timschemat, lediga dagar enligt 111 § 1 mom. samt den dag då arbetstagaren råkat ut för en arbetsolycka eller insjuknat, om arbetstagaren redan påbörjat sitt arbete.
3. Avbrottsdagar inkluderas inte i beräkningen av arbetstiden. Sådana avbrottsdagar är bl.a. semester- och tjänstledighetsdagar (oavsett anledning), söndagar som ingår i semester, kyrkliga helgdagar, självständighetsdagen, midsommarafton och första maj, utbildningsdagar och dygn som åtgår för annan arbets- eller kommanderingsresa än sådan som avses ovan i föregående moment.
4. För utbildning som pågår högst 18 dygn beräknas antalet avbrottsdagar genom att dividera antalet utbildningstimmar med normtalet 5 timmar 28 minuter. Om divisionen ger en rest på minst 2 timmar 45 minuter, anses dagen vara en avbrottsdag. För utbildning som sker under en och samma dag räknas de faktiska utbildningstimmarerna som arbetstid.
5. Tjänstledighetsdagar som beviljas en arbetstagare till följd av plötslig sjukdom hos barn under 10 år eller handikappat barn (tillfällig vårdledighet) utgör avbrottsdagar. Denna tjänstledighet kan beviljas en arbetstagare även för dagar som är lediga dagar i skiftschemat.

86 § Övertidsersättning under en arbetsperiod där nyårsdagen, första maj eller självständighetsdagen infaller på annan dag än lördag eller söndag

1. För de första 26 övertidstimmarerna som överskrider den ordinarie arbetstiden på 107 timmar i en arbetsperiod som innehåller en i rubriken avsedd dag betalas arbetstagaren en övertidsersättning som motsvarar enkel timlön förhöjd med 50 procent och för de följande arbetstimmarna enkel timlön förhöjd med 100 procent.

4.12 BEREDSKAP I BOSTADEN

87 § Beredskap i bostaden

1. Då en arbetstagare i enlighet med avtalet är skyldig att vistas i sin bostad, varifrån han eller hon vid behov kan inkallas till arbete, räknas inte den tid då arbetstagaren är bunden till bostaden utan att utföra arbete som arbetstid.
2. Åtminstone hälften av den tid som gått åt för beredskap i arbetstagarens bostad ska ersättas antingen i pengar enligt enkel timlön eller genom att räkna tiden som arbetstid.
3. Lokalt kan man avtala om att beredskapen ska ersättas antingen i pengar eller genom att räkna tiden som arbetstid. Ersättningsformerna kan även delas upp tidsmässigt till exempel så att beredskapen ersätts i pengar på vardagar och räknas som arbetstid på veckosluten. Även andra lokala avtal kan ingås om arbetsvillkor vid beredskap. Ett lokalt avtal måste godkännas av kollektivavtalets parter.

4.13 BESTÄMMELSER FÖR DELTIDSARBETE

88 § Allmänt

1. Med deltidarbete avses i detta kapitel de situationer där en heltidsanställd arbetstagare övergår till deltidarbete, deltidspension, delinvalidpension eller deltidstillägg. Med deltidanställd avses en arbetstagare som på detta vis övergått till deltidarbete.
2. Lönen för en arbetstagare som övergår till deltidarbete räknas utifrån lönen för heltidsarbete enligt deltidarbetets relativa andel.
3. Vid deltidarbete bör överskridande av den avtalade arbetstiden undvikas. Om arbetstagaren likväl måste arbeta längre än den avtalade arbetstiden bör ledighet ges vid lämplig tidpunkt under tid då arbetstagaren annars skulle ha arbetat.

89 § Deltidsarbete och semester

1. Semesterpenning, semestertillägg och tjänsteårstillägg betalas i samband med den sista lönebetalningen före deltid- eller delinvalidpension på samma sätt som då en anställning upphör. Betalning av semestertillägg på det sätt som avses i denna punkt gäller endast situationer där arbetstiden och motsvarande lön ändras först efter att semesterkvalifikationsåret har löpt ut och innan semestern eller en del av den börjar i enlighet med 118 § 8 mom.
2. En deltidanställd tjänar in semester även för de månader då han eller hon på grund av deltidarbete kommer upp i mindre än 14 arbetsdagar eller dagar som är likställda med arbetsdagar.

3. Semestern för en deltidsanställd bestäms på samma sätt som för en heltidsanställd. Semester ges i regel i fulla kalenderveckor. I fråga om enstaka semesterdagar och kalenderveckor som inte är hela räknas dessutom för varje femdagarsperiod av sådana dagar en ledig helgfri lördag som semesterdag.

5 KAP | LÖNER

90 § Fastställande av lönen

1. Arbetstagaren betalas lön utgående från arbetets svårighetsgrad, erfarenhet och en individuell del samt produktions- och miljö tillägg i enlighet med det avtalade lönesystemet i lönebilagorna.
2. Arbetets svårighetsgrad och placering i lönegrupper bestäms enligt det system som avtalas i lönebilagorna. För fastställande av svårighetsgraden avtalas företagsspecifikt om en av arbetsgivarens och arbetstagarnas representanter bestående grupp för fastställande av svårighetsgraden eller paritetsgrupp. Närmare bestämmelser finns i lönebilagorna.
3. Styrningen av arbetsuppgifter ska i princip ske så att arbetstagaren tilldelas sådana arbetsuppgifter som motsvarar den fastställda lönegruppsindelningen för honom eller henne. Styrningen av arbetsuppgifter omfattar också att man strävar efter att tilldela arbetstagaren mera krävande arbetsuppgifter allt eftersom arbetstagarens arbetsprestationer förbättras.
4. Lönerna för deltagare i läroavtalsutbildning fastställs i enlighet med lönebilagorna.
5. Den arbetsspecifika lönedelen är:
 - a) Vid inledande av läroavtalsutbildning arbetsspecifikt lön för lönegrupp 1 x 0,85
 - b) För 12 – 18 mån i läroavtalsutbildning arbetsspecifikt lön för lönegrupp 1 x 0,90
 - c) För 18 – 24 mån i läroavtalsutbildning arbetsspecifikt lön för lönegrupp 1 x 0,95
6. Därefter bestäms lönen normalt utgående från lönebilagorna.

91 § Arbetsspecifikt specialtillägg

1. I arbeten som är särskilt krävande och svåra eller i svåra förhållanden i övrigt ska, om detta inte på annat sätt uppmärksammas i lönesättningen, arbetstagaren betalas ett specialtillägg per arbetad timme på högst 10 procent av lönegruppens arbetsspecifika riktlön per månad.
2. Betalningsgrunderna för arbetsspecifikt specialtillägg avgörs av arbetsgivarens representant. Vid beslutet ska hänsyn tas till huvudförtroendemannens framställningar.
3. Arbetstagare som vikarierar som arbetsledare kan i lönebilaga 2 och 3 betalas arbetsspe-

cifikt specialtillägg på högst 10 procent.

92 § Tillfälliga ändringar i arbetet

1. När en arbetstagare tillfälligt är förhindrad från att utföra sitt egentliga arbete eller nöden så kräver är han eller hon skyldig att utföra annat arbete. Om det tillfälliga arbetet har en lägre lön, betalas arbetstagaren lön i enlighet med det tidigare arbetet, dock högst för uppsägningstiden enligt arbetsavtalet. Om det tillfälliga arbetet har högre lön och arbetstagaren har den yrkeskompetens som krävs för det, betalas högre lön som motsvarar det tillfälliga arbetet för de arbetade timmarna.
2. Om skötsel av högre avlönad uppgift vid arbete med anknytning till järnvägstrafiken omedelbart före ett avbrott i arbetet (semester och sjukfrånvaro) har pågått i minst tre månader, betalas lön för avbrottet i arbetet enligt denna högre lön.
3. Den årliga omdefinieringen av arbetets svårighetsgrad och personers inplacering i lönegrupper genomförs i enlighet med det gemensamt avtalade uppföljningssystemet. Fastställandet av arbetets svårighetsgrad och inplaceringen av personer i lönegrupper görs av arbetsgivarens representant efter att denne har hört de förslag som framläggs av den gemensamt tillsatta gruppen för bedömning av svårighetsgrad.
4. Om tillfälligt hinder att utföra egentligt arbete enligt lönegrupp som fastställs för personen uppstår av orsak som beror på arbetstagaren själv och han eller hon övergår till arbete i en lägre lönegrupp, fastställs lönen till personen i enlighet med det nya arbetet. Lönen enligt det nya arbetet betalas från början av lönebetalningsperioden som följer på övergången till de nya uppgifterna.

93 § Lönebetalning

1. Lön ska betalas en eller två gånger i månaden till den penninginrättning som arbetstagaren har uppgett.
2. Lönen ska betalas på månadens 15:e eller sista dag. Om löneutbetalningsdagen är en helgfri lördag eller en helgdag, utbetalas lönen på den vardag som föregår dessa dagar. När anställningsförhållandet upphör betalas lönen på normala lönebetalningsdagar.
3. Arvoden, tillägg och ersättningar som är bundna till särskilda beräkningsperioder utbetalas så snart som möjligt efter att förmånens beräkningsperiod har löpt ut, dock senast före utgången av den kalendermånad som följer närmast efter beräkningsperiodens utgång.

94 § Ändrade lönegrunder

1. Förändringar i arbetstagarens lönegrunder träder i kraft vid ingången av följande kalendermånad eller annan löneutbetalningsperiod.
2. Ingen lön betalas till en arbetstagare för tiden efter den kalendermånad, från vars början han eller hon får pension enligt pensionslagarna.
3. Löneskillnaden mellan den nya och gamla lönestrukturen i samband med införandet av det nya lönesystemet beaktas som ett särskilt tillägg (garantidel). Garantidelen (den

gamla och nya som uppstår i samband med förändringen) ändras till en fast (flytande) del av lönen så att garantidelen inte längre påverkar förändringen av den uppgiftsspecifika eller individuella delen. Härvid minskar eller ökar alltså den uppgiftsspecifika eller den individuella delen den totala lönen per månad för personen i fråga. Eventuella generella höjningar till garantidelen avtalas separat för varje fall i kollektivavtalsförhandlingarna.

95 § Beräkning av lön för frånvarotid

1. Arbetstagarens daglön räknas ut genom att dividera månadslönen med antalet kalenderdagar under ifrågakvarande månad. Daglönen dras sedan av för alla kalenderdagar som motsvarar en frånvaro.
2. I lönebilaga 2 och 3 görs avdrag vid oavlönad frånvaro på mindre än åtta timmar genom att multiplicera den enkla timlönen med frånvarotimmarna.

96 § Korrigering av lönebetalning och löneavdrag

1. Ett fel i lönebetalningen på över hundra euro korrigeras genast via banken.
2. Anmärkningar avseende lönens storlek ska om möjligt tillställas arbetsgivaren inom en vecka från löneutbetalningsdagen.
3. Om arbetstagaren tillfälligt, dock inte vid upprepade tillfällen, anländer till arbetet efter att arbetstiden börjat, görs inga avdrag på lönen om förseningen är högst fem minuter. Om förseningen är längre kan lönen betalas från och med början av nästa halvtimme.
4. För förseningstid på grund av försenat tåg kan lön betalas efter prövning, dock endast i sådana fall då en arbetstagare som bor på annan ort och åker tåg till arbetet på ett tillförlitligt sätt kan visa att förseningen verkligen berodde på en tågförsening.

97 § Lönespecifikation och uppbärande av medlemsavgift

1. Den lönespecifikation som arbetstagaren får i förväg ska vara så detaljerad att det framgår hur lönen är uppbyggd.
2. Arbetsgivaren sörjer för att medlemsavgiften i den arbetstagarförening som utgör avtalspart uppbärs i samband med löneutbetalningen vad gäller de arbetstagare som har gett föreningen fullmakt därtill. Medlemsavgifter som uppbärs på detta vis redovisas till arbetstagarföreningen.

6 KAP | RESOR OCH ERSÄTTNING FÖR FLYTTKOSTNADER

98 § Resor i arbetet

1. Om en arbetsplats dit en arbetstagare dirigeras betraktas som långvarig eller permanent, rör det sig om en omplacering. Om den nya arbetsplatsen däremot är avsedd att bli kortvarig, eller om dess permanenta natur inte kan konstateras i förväg, rör det sig om ett tillfälligt byte av arbetsplats, vilket betraktas som kommandering.

2. Arbetstagaren ska informeras om kommenderingen 30 dagar innan avfärden. Ingen anmälningsstid tillämpas vid kommenderingar med anknytning till järnvägstrafiken. Information ska samtidigt lämnas om kommenderingens uppskattade längd. Även de arbetsarrangemang som används på kommenderingsorten ska meddelas den som ska på kommendering en vecka innan kommenderingen inleds.
3. Arbetstagaren ska informeras i förväg om permanent eller långvarig överflyttning till annan ort. Tiden för förhandsanmälan är minst arbetstagarens uppsägningstid innan överflyttningen ska ske.

99 § Ersättning för resekostnader

1. Bestämmelser om ersättning för resekostnader finns förutom i denna paragraf även i bilaga 3.
2. Beträffande arbete i utlandet och ersättning för resor över landsgränser gäller det som särskilt avtalats vid varje enskilt företag.

100 § Ersättning för restid

1. För daglig arbetsresa utom arbetstid, från samlingsplatsen till platsen där det egentliga arbetet utförs och tillbaka betalas ersättning enligt enkel timlön, dock för högst åtta timmar.
2. Tid som åtgår för en arbets- eller kommenderingsresa som inte innehåller några arbetsuppgifter räknas inte som arbetstid. För denna tid betalas dock ersättning enligt enkel timlön för högst åtta timmar. En arbets- eller kommenderingsresa får inte ställa arbetstagaren i en bättre eller sämre ställning än vad som är fallet då arbetstagaren arbetar på sin ordinarie placeringsort.
3. För resdagarna betalas lön för den tid en arbetstagare på grund av resan annars inte kan få lön, dock högst för så lång tid att han eller hon får en lön som motsvarar lönen enligt den ordinarie dagliga arbetstiden. För resa på söndag eller helgdag eller på en annan dag som enligt timschemat är ledig dag betalas ersättning för restid i motsvarighet till arbetstagarens ordinarie arbetstid för högst åtta timmar enligt enkel timlön.
4. Arbetsgivaren och arbetstagaren kan komma överens om att en ersättning som ska betalas för en arbets- och kommenderingsresa som gjorts utom arbetstiden byts mot motsvarande ledighet.

101 § Ersättning för flyttkostnader

1. Om en arbetstagare blir tvungen att flytta till en annan ort i Finland på grund av att företaget eller en del av det flyttar eller på grund av omorganisering, ersätter arbetsgivaren flyttkostnaderna.
2. Som flyttningsskostnader ersätts:
 - a) arbetstagarens och hans eller hennes familjemedlemmars färdkostnader för flyttningssresa i enlighet med de bestämmelser som ingåtts om ersätt-

ning för resekostnader,

- b) sådana nödvändiga och skäligen kostnader för transport av sedvanligt bo-hag som har direkt anknytning till transporten,
 - c) flyttningsspenning som ersättning för andra nödvändiga kostnader som flyttningen medför,
 - d) enligt arbetsgivarens prövning kan en arbetstagare även beviljas annan nödvändig ersättning som anknyter till flyttningen.
3. Flyttningsspenning betalas som ersättning för andra nödvändiga kostnader som flyttning-en medför. Flyttningsspenningens storlek bestäms enligt antalet personer som flyttar en-ligt följande: När en enda person flyttar betalas 1 513,69 euro i flyttningsspenning, när två flyttar betalas 1 850,07 euro och när tre eller flera flyttar betalas 2 186,44 euro.
 4. Om förflyttningen av företaget eller en del av det gäller vardera maken samtidigt, beta-las flyttningsspenning endast till den ena av makarna. Om den tid som ligger mellan för-flyttningarna dock är minst sex månader, ska 50 procent av flyttningsspenningen dessu-tom betalas till den andra maken.
 5. Om arbetsgivaren ordnar avgiftsfri transport av personer eller flyttgods ska transporten utnyttjas, om den uppfyller allmänna skäligen krav med tanke på flyttningssättet, resans längd och den tid som kan användas för flyttningen.
 6. En räkning över de ersättningar som avses i dessa avtalsbestämmelser ska, såvida inte giltigt hinder föreligger, lämnas till arbetsgivaren senast två månader efter flyttningen eller efter det att resan gjorts. Till räkningen ska fogas kvitton och annan tillförlitlig ut-redning över de kostnader som uppkommit.
 7. Ersättning för särskilda boendekostnader i samband med flyttningen kan erläggas på sätt som avtalas skilt i det enskilda företaget.

7 KAP | FRÅNVARO

7.1 SJUKFRÅNVARO OCH LÖN FÖR SJUKTID

102 § Rätt till lön för sjuktid

1. För en oavbruten sjukfrånvaro till följd av förarbetsoförmåga som beror på styrkt sjukdom betalas arbetstagaren lön enligt medeldagslönen och beroende på anställningsförhållandets längd enligt följande:
 - a) när anställningsförhållandet har varat oavbrutet minst en månad, för en tidsperiod om 21 dagar (lön för sjukdomstid betalas inte för den första sjukdagen, om anställningsförhållandet varat oavbrutet i mindre än sex månader);
 - b) när anställningsförhållandet har varat minst ett år, för en tidsperiod om 21 dagar och därefter två tredjedelar av lönen, dock sammanlagt för högst ett halvår;
 - c) när anställningsförhållandet har varat minst ett år, för en tidsperiod om 28 dagar och därefter två tredjedelar av lönen, dock sammanlagt för högst ett halvår;
 - d) när anställningsförhållandet har varat minst fem år, för en tidsperiod om 35 dagar och därefter två tredjedelar av lönen, dock sammanlagt för högst ett halvår.
2. Dock betalas full lön för sjuktiden enligt medeldagslönen i det fall som nämns i 4 momentet ovan endast en gång per kalenderår för den del som överstiger 28 dagar.
3. Lön för sjuktid betalas utöver den halvårsperiod som föreskrivs i ovan i 1 mom. underpunkterna b–d för sex månader, om arbetstagaren inom åtta månader från den tidpunkt då sjukfrånvaron började har ansökt om invalidpension hos pensionsanstalten. Lönen betalas dock högst till utgången av den kalendermånad som följer efter den månad under vilken pension beviljats eller pensionsärendet slutligt avgjorts av pensionsanstalten.
4. Om arbetstagaren insjuknar under ett pågående arbetsskift, betalas han eller hon arbetslön för denna dag. Lön för sjuktid betalas från den första hela sjukdagen.
5. Har en arbetstagare på grund av olycksfall, yrkessjukdom eller till följd av att han eller hon med anledning av arbetsuppgifterna utsatts för våld blivit oförmögen att utföra sitt arbete, utbetalas till arbetstagaren för oavbruten sjukfrånvaro, som beviljats på grund av arbetsoförmåga, på nedan angivet sätt enligt medeldagsförtjänsten beräknad lön för en tidsperiod om 90 dagar och därefter två tredjedelar av lönen, sammanlagt dock för högst ett år.

6. Om olycksfallsersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring inte beviljas till fullt belopp, ska arbetstagaren betalas lön för sjuktiden enligt bestämmelserna i 1 mom. underpunkterna a–d ovan.
7. Sjukfrånvaro betraktas som oavbruten, om arbetstagaren inte mellan sjukfrånvaroperioderna har tjänstgjort under arbetsdagar som ingår i minst 30 kalenderdagar eller om sjukfrånvaron inte har föranletts av uppenbart olika sjukdomsfall eller olika fall av olycka, yrkessjukdom eller våld.

103 § Fastställande av hur länge en anställning varat

1. In i anställningsförhållandets längd räknas all tjänst som omfattas av detta kollektivavtals tillämpningsområde liksom också den tid som en arbetstagare som har fyllt 18 år har avtjänat sin värnplikt.
2. En förutsättning för att tidigare tjänstgöring ska kunna räknas till godo är i de fall som avses ovan i 102 § 1 mom. underpunkterna b–d att anställningsförhållandet har pågått i minst sex månader omedelbart före insjuknandet.
3. Till anställningsförhållandets längd räknas dock inte den tid då arbetstagaren har fått invalidpension eller varit permitterad eller haft semester utan lön, såvida han eller hon inte har erhållit särskild moderskapspenning, moderskapspenning, faderskapspenning eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för den aktuella tiden.

104 § Påvisande av arbetsoförmåga

1. En arbetstagare ska styrka sin sjukdom med ett läkarintyg som uppgjorts enligt ett av arbetsgivaren fastställt formulär eller enligt formuläret för anhållan om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, med ett intyg av en hälsovårdare vid en hälsovårdscentral eller med ett intyg av en hälsovårdare eller sjukskötare som anvisats av arbetsgivaren.
2. Om sjukdomen varar högst tre dygn, kan arbetstagaren styrka sjukdomen även på annat tillförlitligt sätt som godkänts av arbetsgivaren.
3. Om sjukdomen varar över fem dygn, ska den styrkas med ett ovan angivet läkarintyg.

105 § Beräkning av lön för sjuktid

1. Lön för sjuktid betalas för de kalenderdagar som ingår i sjukfrånvaron.
2. Lön för sjuktid beräknas utifrån medeldagslönen. Medeldagslönen fås genom att dividera månadslönen med antalet kalenderdagar den aktuella månaden och lägga till det sjukledighetstillägg som fastställs nedan.
3. Vid beräkningen av arbetstagarens lön för sjuktid inberäknas 1/300 av föregående kvalifikationsårs utbetalade nedan konstaterade tilläggsarvoden per sjukledighetsdag (s.k. sjukledighetstillägg):
 - Söndagsersättning
 - Kvällstillägg
 - Natillägg

- Tillägg för besvärligt arbete
- Stolp- och masttillägg
- Prestationsarvode för kranförare
- Förtroendemannatillägg
- Lördagsersättning
- Helgaftonstillägg
- Beredskapsersättning
- Särskild ersättning för enskiftsarbete nattetid
- Produktionspremietillägg
- Arbets specifikt specialtillägg som inte är knutet till den egentliga månadslönen
- Arbetarskyddstillägg
- Alarmpenning
- Tillägg för bundenhet i arbetet
- Kompletterande del till tillägg för bundenhet i arbetet

7.2 FAMILJELEDIGHETER

106 § Familjeledighet och frånvaro av tvingande familjeskäl

1. Familjeledighet är moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps-, föräldra-, vård-, partiell vård- och tillfällig vårdledighet enligt arbetsavtalslagen (55/2001). Vid familjeledighet och frånvaro av tvingande familjeskäl och frånvaro för vård av familjemedlem eller annan nära anhörig tillämpas bestämmelserna i arbetsavtalslagens fjärde kapitel.
2. Tillfällig vårdledighet kan även fås för vård av handikappat barn.

107 § Lönebetalning under moderskaps- och faderskapsledighet

1. Till arbetstagare som är moderskapsledig betalas lön från början av moderskapsledigheten, som innefattar 72 vardagar. Till en arbetstagare på faderskapsledighet betalas lön under de tre första dagarna av faderskapspenningensperioden. Lönen betalas enligt bestämmelserna i 105 §.
2. En förutsättning för att lön ska betalas ut är att arbetstagaren innan moderskaps- eller faderskapsledigheten inleds har varit anställd hos samma arbetsgivare i minst sex månader.

108 § Lönebetalning under tillfällig vårdledighet

1. För tre dagar av den tillfälliga vårdledigheten betalas arbetstagaren lön på samma grunder som avtalats för lön för sjuktid. Vid beräkning av dessa tre lediga dagar med lön beaktas inte högst två lediga dagar vilka ingår i en sammanhängande ledighet som beviljats till följd av ett barns akuta sjukdom som inträffat av andra orsaker.
2. En förutsättning för att lön ska betalas ut för tillfällig vårdledighet är att frånvaron är nödvändig för vården av eller ordnandet av vård för den sjuka. För att lön ska betalas för frånvaron krävs dessutom att båda föräldrarna förvärvsarbetar eller att det är fråga om en ensamförsörjare och att det över barnets sjukdom företes en utredning som motsvarar den som krävs över arbetstagarens egen sjukdom.
3. Som ensamförsörjare betraktas även en person som utan särskilt beslut om hemskillnad eller skilsmässa bor skilt från sin make/maka samt en person vars make/maka är förhindrad att delta i vården av barnet till följd av värnplikt eller repetitionsövning, sjukdom, resa, boende på annan ort för arbete eller studier eller annat motsvarande skäl.
4. Lön för tillfällig vårdledighet betalas dock inte till en förälder som inte bor i samma hushåll som sitt barn.

7.3 ÖVRIG FRÅNVARO

109 § Bemärkelsedagar och familjeskäl

1. Om en arbetstagares 50- och 60-årsfödelsedag, egen bröllopsdag eller begravning av nära anhörig infaller på en arbetsdag eller om arbetstagaren är frånvarande högst en dag till följd av familjemedlems död eller till följd av att annan familjemedlem än barn under 10 år eller handikappat barn insjuknar utgör den aktuella dagen en ledig dag med lön, om det med hänsyn till arbetstagarens uppgifter är möjligt. För tjänstledigheten betalas utöver månadslön även sjukledighetstillägg.
2. En förutsättning för att lön ska utbetalas för tjänstledighet med anledning av sjukdomsfall som avses i denna punkt är att frånvaron är nödvändig för vården av eller ordnandet av vård för den sjuka.
3. Med nära anhörig avses en arbetstagares make och barn samt makens barn, arbetstagarens föräldrar och makens föräldrar samt arbetstagarens bröder och systrar.
4. Med familjemedlem avses en arbetstagares make, barn och makes barn som bor i samma hushåll. Som barn betraktas också adoptiv- och fosterbarn.
5. Som make räknas den andra parten i ett registrerat partnerskap.

6. Som likställd med make räknas sambo i samma hushåll som arbetstagaren, med vilken arbetstagaren har gemensam vårdnad om barn.

110 § Försvar och befolkningsskydd

1. Till en arbetstagare som har inkallats till repetitionsövning, försvarskurs eller befolkningsskyddsutbildning som avses i räddningslagen betalas lön i enlighet med detta avtal med avdrag för reservistlönen eller motsvarande ersättning.
2. Om den som inkallats till repetitionsövning inte får reservistlön med stöd av värnpliktslagen, betalas inte heller ovan nämnda lön.
3. Utan hinder av ovanstående har arbetstagaren rätt att få sin semesterlön oavkortad.

111 § Centralorganisationernas möten

1. En arbetstagare kan, då det med hänsyn till företagets verksamhet är möjligt, beviljas tjänstledighet med lön för mötesdagar om arbetstagaren deltar i möten som hålls av de högsta beslutande organen inom Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, till vilka räknas representantmöte, fullmäktige, styrelse eller motsvarande organ samt representantmöte, förbundsfullmäktigemöte och styrelsemöte för organisation som är part i kollektivavtalet i de fall där mötet behandlar kollektivavtalsfrågor.
2. För tjänstledighetsdagar betalas utöver månadslön även förtroendemannatillägg enligt 135 § 4 mom. som beräknas med semestertillägget som grund.
3. Lön betalas inte till arbetstagare för annan ledighet från arbetet eller annan frånvarotid utifrån detta avtal.
4. En arbetstagare som är frånvarande från arbetet av någon av ovannämnda anledningar men är förhindrad att söka tjänstledighet betalas för denna tid lön på de grunder enligt vilka han eller hon med stöd av detta avtal skulle ha rätt till lön om han eller hon av samma skäl hade beviljats tjänstledighet. Arbetstagaren bör omedelbart underrätta arbetsgivaren om orsaken till frånvaron.

112 § Kommunala förtroendeuppdrag

1. En arbetstagare som är förhindrad att sköta sin uppgift på grund av skötseln av kommunalt förtroendeuppdrag erhåller inte lön för denna tid.

113 § Bestämmelser om förfarande

1. De ovan avsedda ersättningarna betalas till arbetstagarna utan att deras lön för ordinarie arbetstid sänks. Anhållan om ledighet bör läggas fram för arbetsgivaren i så god tid som möjligt, när arbetstagaren har tillräcklig kännedom om grunderna för anhållan.

8 KAP | SEMESTER OCH SEMESTERPENNING

114 § Tillämpningsområde

1. På arbetstagare som avses i detta kollektivavtal tillämpas semesterlagen (162/2005) om inget annat avtalats längre ned i detta avtal.

115 § Definitioner

1. Utöver vad som stadgas i 4 § i semesterlagen,
 - a) utgörs semesteråret av det kalenderår under vilket semesterkvalifikationsåret upphör;
 - b) är semesterperioden den tidsperiod som inleds den 1 juni och utgår den 30 september;
 - c) är vintersemesterförlängning en semesterförlängningsperiod som bestäms enligt 11 punkten i denna paragraf och som tas ut under annan tid än semesterperioden;
 - d) är egentlig semester del av semester utan vintersemesterförlängning som avses i semesterlagens 5 §;
 - e) är sparad ledighet en del av semestern som består av egentlig semester under semesteråret och som flyttas fram till en senare tidpunkt.

116 § Semesterns längd

1. Arbetstagaren får i enlighet med 5 § 1 momentet i semesterlagen två och en halv vardag semester för varje full kvalifikationsmånad, om han eller hon före utgången av mars månad under semesteråret har tjänstgjort oavbrutet hos arbetsgivaren i minst ett år eller om han eller hon har tolv hela kvalifikationsmånader för det utgående kvalifikationsåret.
2. Om anställningsförhållandet pågått under kortare tid än vad som nämns ovan, är arbetstagaren berättigad till semester under två vardagar för varje hel kvalifikationsmånad.

117 § Tid som är likställd med arbetad tid

1. Utöver vad som stadgas i 7 § i semesterlagen anses som likställda med arbetade dagar även de arbetsdagar eller arbetstimmar under vilka arbetstagaren, medan anställningsförhållandet pågår, är förhindrad att utföra arbete:
 - a) på grund av tjänstledighet med lön till följd av sjukdom eller olycksfall. Om antalet sjukledighetsdagar med lön inte uppgår till de 75 arbetsdagar under ett kvalifikationsår som stadgas i 7 § 2 momentet 2 punkten i semesterlagen, betraktas från början av kvalifikationsåret även oavlönade sjukledighetsdagar som likställda med arbetad tid fram till dess att semesterlagens krav uppnås;
 - b) på grund av repetitionsövning eller extra tjänstgöring eller försvarskurs el-

ler befolkningskyddskurs eller -tjänstgöring eller tjänstledighet för tjänstgöring i finländsk fredsövervakande styrka eller utbildning till förenämnda eller till beredskapsstyrka i Finland eller förordnande till katastrofhjälpsuppgifter i Röda Korsets tjänst;

- c) på grund av deltagande i kurser som ordnats eller annars anvisats av arbetsgivaren, om lön betalats för tiden i fråga;
- d) på grund av befrielse från arbetet som har beviljats för fackföreningsutbildning med lön, dock högst 30 dagar per kurs;
- e) på grund av rehabilitering till den del FPA:s rehabiliteringspenning har betalats för denna tid på grund av medicinsk rehabilitering.

118 § Semesterlön och semestertillägg

1. Arbetstagaren har rätt till sin ordinarie lön även under semestern. Lönen erläggs på de normala lönebetalningsdagarna och arbetstagaren har inte rätt att få semesterlön innan semestern eller en del av den påbörjas.
2. Om arbetstagaren inte har semester under en hel löneperiod beräknas lönen genom att dividera månadslönen med 25.
3. Semesterlönens storlek bestäms utgående från lönen vid den tidpunkt då semestern börjar. Förutom månadslön betalas en arbetstagare under semestern semestertillägg för varje semesterdag och vintersemesterförlängningsdag. Semestertillägget uppgår till 1/300 av det totala beloppet av de lönetillägg och tilläggsarvoden som räknas upp nedan och som betalats under föregående semesterkvalifikationsår.

4. Lönetillägg och tilläggsarvoden som berättigar till semestertillägg är:
- Söndagsersättning
 - Kvällstillägg
 - Natstillägg
 - Tillägg för besvärligt arbete
 - Stolp- och masttillägg
 - Prestationsarvode för kranförare
 - Förtroendemannatillägg
 - Lördagsersättning
 - Helgaftonstillägg
 - Beredskapsersättning
 - Särskild ersättning för enskiftsarbete nattetid
 - Produktionspremietillägg
 - Arbets specifikt specialtillägg som inte är knutet till den egentliga månadslönen
 - Alarmpenning
 - Tillägg för bundenhet i arbetet
 - Kompletterande del till tillägg för bundenhet i arbetet
 - Arbetarskyddstillägg
5. Semestertillägg betalas under semesteråret i juni-juli samt i fråga om eventuella vinterförlängningsdagar i oktober-november. När anställningsförhållandet upphör betalas semestertillägget i samband med slutlönen.
6. Om arbetstagarens arbetstid och likaså lön har ändrats under semesterkvalifikationsåret, är semesterlönen 9 procent till skillnad från vad som sägs i 1–3 mom. ovan, eller om anställningsförhållandet vid slutet av det semesterkvalifikationsår som föregår semesterperioden har fortgått minst ett år 11,5 procent av den lön som betalats till honom eller henne eller som förfallit till betalning för den utförda arbetstiden under kvalifikationsåret, exklusive ersättning som betalas för nödarbete och övertid som grundar sig på lag eller avtal. Det separata semestertillägget som avses i detta kollektivavtal betalas således inte.
7. Om en arbetstagare i en situation som avses i 5 mom. har rätt till förlängningsdagar av vintersemester, bestäms semesterlönen enligt antalet semesterdagar som en viss procent på följande sätt:
Antal semesterdagar	procent
31	11,8
32	12,1
33	12,4
8. Om arbetstagarens arbetstid och likaså lön har ändrats först efter att semesterkvalifikationsåret har löpt ut och innan semesteren eller en del av den börjar, räknas semesterlönen ut enligt den månadslön som har fastställts för arbetstiden under semesterkvalifikationsåret.

119 § Semesterersättning

1. Semesterersättningen bestäms enligt 17 § i semesterlagen. Som semesterersättning betalas dessutom semestertillägg. Utöver en procentbaserad semesterersättning betalas inget separat semestertillägg.
2. Förlängning av vintersemestern ger inte rätt till semesterersättning.

120 § Hur semester ges och delas upp

1. Utöver vad som stadgas i 20 och 21 § i semesterlagen tillämpas vid givande av semester det som avtalats i denna paragraf.
2. Egentlig semester ges vid tid fastställd av arbetsgivaren, som är mellan den 1 juni och den 30 september.
3. Semestrar ska i möjligaste mån planeras och arbeten arrangeras så att hälften av den egentliga semestern för allas del kan hållas under semesterperioden.
4. Om arbetsuppgifternas art eller andra orsaker likväl så kräver, kan den egentliga semestern förläggas även till annan än den i 2 momentet nämnda tiden under samma semesterår eller uppskjutas, med arbetstagarens samtycke, till följande år att åtnjutas före den 1 maj.
5. Semester kan förläggas även till tiden mellan den 1 januari och den 1 april av semesteråret. Härvid ges arbetstagaren likväl inte längre semester än vad han eller hon före semesterns begynnande har förvärvat.
6. Lediga dagar som utgående från det fastställda skiftschemat redan har tjänats in, räknas inte in i semestern.
7. För arbetstagare vars regelbundna arbetsvecka består av fem dagar på så sätt att lördagarna och söndagarna är lediga dagar, beräknas antalet semesterdagar i semester som beviljats som hela kalenderveckor i enlighet med dessa veckors vardagar. I fråga om enstaka semesterdagar och kalenderveckor som inte är hela räknas dessutom för varje femdagsperiod av sådana dagar en ledig helgfri lördag som semesterdag.

121 § Hörande av arbetstagare och meddelande om tidpunkten för semester

1. Semestrarna fastställs i enlighet med en på förhand uppgjord plan. Före fastställandet av planen ska arbetstagaren eller dennes företrädare beredas tillfälle att framföra sin åsikt angående tidpunkten för semestern. På begäran av vederbörande eller på åtgärd av arbetstagaren kan, då vägande skäl därtill föreligger, avvikelser göras från den fastställda planen.
2. När det gäller meddelandet om tidpunkten för semestern iakttas bestämmelserna i semesterlagen.

122 § Senareläggning av semester och vintersemesterens förlängningsdagar på grund av arbetsoförmåga eller familjeledighet

1. Om en arbetstagare under eller i början av semestern eller en del därav är arbetsoförmögen på grund av barnafödelse, sjukdom eller olycksfall, ska semestern på arbetstagarens begäran förflyttas till en senare tidpunkt.
2. Semestern ska på arbetstagarens begäran också flyttas enligt 1 mom. om en arbetstagare när semestern eller en del av den börjar är befriad från arbetet på grund av särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet.
3. Arbetstagaren har på egen begäran också rätt att flytta fram semestern eller en del av den, om det är känt att arbetstagaren under sin semester kommer att undergå sådan sjukvård eller annan därmed jämförbar vård att han eller hon under tiden för vården är arbetsoförmögen eller att arbetstagaren kommer att få tjänstledigt från arbetet på grund av särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet.
4. Arbetstagaren har i regel inte rätt att flytta vintersemesterens förlängningsdagar. Om arbetstagarens arbetsoförmåga däremot börjar minst två veckor innan vintersemesterförlängningen eller en sammanhängande semesterperiod börjar, där vintersemesterens förlängningsdagar ingår, och fortsätter under vintersemesterens förlängningsdagar, ska vintersemesterens förlängningsdagar på arbetstagarens begäran flyttas till en senare tidpunkt.
5. Arbetstagaren har dessutom rätt att på begäran flytta vintersemesterens förlängningsdagar, om det är känt att han eller hon under vintersemesterens förlängningsdagar är arbetsoförmögen på grund av en operation eller annan motsvarande vård som krävs på grund av sjukdom eller olycksfall och om han eller hon meddelar om arbetsoförmågan genom en skriftlig tillförlitlig utredning minst två veckor innan vintersemesterens förlängningsdagar eller sammanhängande semesterperiod där vintersemesterens förlängningsdagar ingår börjar.
6. Arbetstagaren är skyldig att visa upp ett läkarintyg över sin arbetsoförmåga när han eller hon begär att ledigheten flyttas.

123 § Sparande av semester

1. Arbetsgivaren och arbetstagaren får avtala om att en del av semestern tas ut som sparad ledighet under följande semesterperiod eller därefter.
2. Man kan antingen helt eller delvis spara den del av den ordinarie semestern som överstiger 18 dagar.
3. En plan för sparande av semester och för tidpunkten när de sparade semesterdagarna tas ut ska göras upp senast när arbetsgivaren ger arbetstagaren tillfälle att framföra sin åsikt om tidpunkten för semestern.

4. Sparad ledighet ges vid de tidpunkter arbetsgivaren och arbetstagaren närmare kommit överens om, dock senast inom fem år från utgången av det semesterår då ledigheten sparades av den egentliga semestern.
5. Angående semesterlön och rätten till att förskjuta tidpunkten för sparad ledighet gäller på motsvarande sätt det som avtalats i 118 § och 122 § i kollektivavtalet. Om anställningsförhållandet upphör ska ersättning för uttagen sparad ledighet betalas på det sätt som avtalats i 119 §.
6. Om anställningsförhållandet omvandlas till en deltidsanställning har arbetstagaren rätt att få ersättning för uttagen sparad ledighet. Ersättningen bestäms på samma sätt som semesterersättningen.

124 § Vintersemesterförlängning

1. Om en annan del av semestern än den som hör till sparad ledighet tas ut under annan tid än semesterperioden, beviljas semestern till denna del förlängd med hälften, dock högst för hälften av hela semestern och så att förlängningen kan utgöra högst tre vardagar.
2. Om arbetstagarens anställningsförhållande avbryts före semesterperiodens början eller börjar efter semesterperiodens slut, har arbetstagaren inte rätt till semesterförlängning.
3. Om antalet semesterdagar vid beräkningen av semesterförlängningen inte blir ett heltal, ges en del av en dag som en hel semesterdag.
4. Utebliven förlängning av vintersemestern ger inte rätt till semesterersättning.

125 § Semesterpenning och hur den bestäms

1. En arbetstagare får, med undantag av de fall som avses i moment 9 nedan, semesterpenning för de semesterdagar som han eller hon har tjänat in under föregående kvalifikationsår.
2. Dagar till följd av vintersemesterförlängning räknas inte som semesterdagar. Semesterpenning betalas inte för dagar som förlänger vintersemestern.
3. Semesterpenningen bestäms utgående från den uppgiftsspecifika lön som arbetstagaren uppbär den sista dagen i juni månad. Om arbetstagaren är befriad från arbetet i juni, bestäms semesterpenningen enligt den lön som skulle ha betalats om han eller hon hade varit i arbete. I de fall som avses i moment 7 och 8 bestäms semesterpenningen på motsvarande sätt enligt lönen i den uppgift personen i fråga sköter vid tidpunkten för övergången eller i samband med att anställningsförhållandet upphör.
4. I lönebilaga 1 utgör en arbetstagares semesterpenning per semesterdag 50 procent av lönen för en semesterdag. Dagslönen beräknas genom att dividera månadslönen med 25.
5. I lönebilaga 2 och 3 utgör en arbetstagares semesterpenning per semesterdag 50 procent av lönen för en semesterdag. Lönen för en semesterdag fås genom att man dividerar månadslönen med 25. Till summan adderas 1/300 av totalsumman av de under föregående kvalifikationsår betalade och i 118 § uppräknade lönetilläggen och tilläggsarvo-

dena.

6. Semesterpenningen betalas i juli. I de fall som avses i moment 7 och 8 nedan betalas semesterpenningen i samband med lönebetalningen vid tidpunkten för övergången eller i samband med slutlönen.
7. Då anställningsförhållandet upphör betalas semesterpenningen för alla de semesterdagar som arbetstagaren har tjänat in då anställningsförhållandet upphör och för vilka semesterpenning inte har betalats.
8. Till en arbetstagare som börjar fullgöra beväringstjänst eller träder i tjänst vid en finländsk fredsövervakande styrka, ett nordiskt institut eller vid Förenta Nationerna, dess fackorgan eller en annan sådan internationell organisation eller ett annat sådant samarbetsorgan på regeringsnivå som Finland officiellt har anslutit sig till, eller handhar uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete i vilket Finland medverkar, betalas semesterpenning för alla de semesterdagar han eller hon har tjänat in fram till tidpunkten för övergången och för vilka han eller hon inte har fått semesterpenning.
9. Semesterpenning betalas inte till en arbetstagare som får semesterersättning i form av en procentsättning, förutom i situationer som avses i 118 § 6 och 7 mom.

10. Efter överenskommelse med arbetsgivaren och om arbetssituationen tillåter det kan semesterpenning bytas till ledighet enligt följande.

Semesterdagar (utan förlängningsdagar)	Oavrundat antal lediga dagar som motsvarar semesterpenningen
36,0	18,0
33,0	16,5
30,0	15,0
27,5	14,0
27,0	13,5
25,0	12,5
24,0	12,0
22,5	11,5
22,0	11,0
21,0	10,5
20,0	10,0
18,0	9,0
17,5	9,0
16,0	8,0
15,0	7,5
14,0	7,0
12,5	6,5
12,0	6,0
10,0	5,0
9,0	4,5
8,0	4,0
7,5	4,0
6,0	3,0
5,0	2,5
4,0	2,0
3,0	1,5
2,5	1,5
2,0	1,0

Ledighet istället för semesterpenning flyttas inte under några omständigheter på grund av arbetsoförmåga.

9 KAP | SOCIALA BESTÄMMELSER

9.1 ARBETARSKYDD OCH SKYDDSUTRUSTNING

126 § Allmänna bestämmelser

1. Arbetsgivaren ska sörja för att arbetarskyddslagen och andra lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter om arbetarskydd och förebyggande av yrkessjukdomar noga följs.
2. Arbetstagaren ska följa arbetsgivarens arbetarskyddsanvisningar samt använda den skyddsutrustning som arbetsgivaren med stöd av bestämmelserna ställer till arbetsgivarens förfogande.

127 § Skyddsutrustning

1. För arbetstagarens bruk tillhandahåller arbetsgivaren ändamålsenliga arbets- eller skyddskläder som krävs i uppgiften och ombesörjer tvätt, lagning och byte av dem med de mellanrum för byten som fastställts för uppgiften i fråga.
2. Arbetsgivaren ger arbetstagaren särskilda skyddskläder om det med tanke på arbetets art eller arbetsförhållandena är nödvändigt för arbetarskyddet eller enligt lagen. Särskilda skyddskläder ges även för smutsiga, mycket våta och gyttjiga arbeten om vanliga arbetskläder inte är tillräckligt. Arbetsgivaren ser till att hålla arbetskläderna i gott skick, om inte kläderna har getts till arbetstagaren att behålla.
3. Arbetstagaren ges särskilda skyddsskor, om risken för fotskador är uppenbar i arbetet, samt ändamålsenliga arbetshandskar som säkerheten i arbetet förutsätter.
4. Om arbetstagaren är beroende av synkorrigering med glasögon och på grund av arbetets krav på synskärpa inte kan använda särskilda ansikts- eller ögonskydd utöver sina egna glasögon, ska arbetstagaren få skyddsglasögon som slipats efter arbetstagarens synfel i arbete med kontinuerlig eller upprepad uppenbar risk för ögonskador som orsakas av gnistor, flisor eller andra flygande föremål eller farliga stänk.
5. Beträffande storlek på och utrustning samt städning av personalutrymmen och baracker tillämpas arbetsministeriets beslut om personalutrymmen på byggplatser.

9.2 HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

128 § Rätt till hälso- och sjukvård

1. En arbetstagare har, enligt vad som bestäms nedan, under den tid anställningsförhållandet pågår rätt till:
 - a) sjukvård på grund av sjukdom hos en av arbetsgivaren anvisad läkare eller i undantagsfall hos annan läkare;
 - b) sjukhusvård som föreskrivs av en läkare som anvisats av arbetsgivaren; och
 - c) i vissa fall ersättning för nödvändiga reskostnader på grund av sjukvård.

2. Utan hinder av vad som har bestämts ovan har en arbetstagare dock inte rätt till nämnda förmåner under den tid då han eller hon får invalidpension eller under permittering eller ledighet utan lön, såvida han eller hon inte har erhållit särskild moderskapspenning, moderskapspenning, faderskapspenning eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för den aktuella tiden.
3. Arbetsgivaren står för arbetstagarens kostnader för läkarvård. Dit räknas även nödvändig undersökning av läkare för att konstatera eventuell sjukdom eller fastställa vilken vård som fordras, samt av läkare ordinerad fysikalisk rörelseterapi och därtill hörande nödvändig förbehandling samt annan fysikalisk terapi som ordinerats av specialläkare, förutsatt att den vårdkrävande sjukdomen hör till läkarens specialismråde. Fysikalisk vård ersätts dock endas om terapi givits av en sjukgymnast eller vid ett medicinskt laboratorium som godkänts för att ge fysikalisk terapi.
4. Som kostnader som ersätts räknas även vård för plötslig tandsjukdom av förstahjälpskaraktär. Med vård avses avlägsnande av värkande tand eller behandling av dess tandrot, öppning av varig tand eller varhård och förstahjälpen för nyss avbruten tand.
5. Arbetsgivaren står i varje sjukdomsfall för kostnaderna för arbetstagarens sjukvård till med offentliga medel driven sjukvårdsinrättning beroende på anställningsförhållandets längd på följande sätt:
 - a) när anställningsförhållandet har varat oavbrutet minst en månad, för 21 dagars vård;
 - b) när anställningsförhållandet har varat minst ett år, för 60 dagars vård;
 - c) när anställningsförhållandet har varat minst fyra år, för 120 dagars vård;
 - d) när anställningsförhållandet har varat sju år, för 150 dagars vård;
 - e) när anställningsförhållandet har varat minst tio år, för 180 dagars vård.
6. De av arbetsgivaren betalda sjukvårdskostnaderna dras av från lönen som betalas till arbetstagaren under sjukfrånvaron enligt den lägsta sjukhusavgiftsklassen. En arbetstagare med försörjningsplikt får dock behålla minst en tredjedel av sin medeldagslön om vårdnaden gäller ett barn, samt 10 procent av medeldagslönen för varje barn därutöver, dock högst två tredjedelar av medeldagslönen. Arbetstagare utan försörjningsplikt får behålla minst en femtedel av sin medeldagslön.

7. Arbetsgivaren är skyldig att ordna gratis resa åt arbetstagaren eller betala ersättning för resa till läkare eller sjukhus och tillbaka eller betala läkarens resekostnader till patienten i följande fall:
 - a) vid svårt sjukdomsanfall, då resa krävs på grund av arbetstagarens tillstånd;
 - b) för arbetstagare som på arbetskommendering från arbetsgivaren arbetar på främmande ort utanför sin egentliga arbets- och hemort.
8. Om en arbetstagare avlider under arbetet eller under av arbetsgivaren anvisad sjukvård utanför sin hemort ska arbetsgivaren bekosta transport av kroppen till hemorten.

129 § Fastställande av hur länge en anställning varat

1. In i anställningsförhållandets längd räknas all tjänst som omfattas av detta kollektivavtals tillämpningsområde liksom också den tid som en arbetstagare som har fyllt 18 år har avtjänat sin värnplikt.
2. En förutsättning för att tidigare tjänstgöring ska kunna räknas till godo är i de fall som avses ovan i 128 § 5 mom. underpunkterna b–e att anställningsförhållandet har pågått i minst sex månader omedelbart före insjuknandet.
3. Till anställningsförhållandets längd räknas dock inte den tid då arbetstagaren har fått invalidpension eller varit permitterad eller haft semester utan lön, såvida han eller hon inte har erhållit särskild moderskapspenning, moderskapspenning, faderskapspenning eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för den aktuella tiden.

130 § Hälsokontroller och ersättning av kostnader

1. Arbetstagaren är skyldig att delta i hälsoundersökningar för att följa upp hälsotillståndet som arbetstagarens arbetsuppgifter kräver.
2. Arbetsgivaren ersätter arbetstagaren för inkomstförlust till följd av ovan nämnda kontroller samt i lagstadgad företagshälsovård avsedda och i företagshälsovårdens verksamhetsplan godkända hälsokontroller under anställningen samt resor i samband med dem för en tid motsvarande antalet förlorade ordinarie arbetstimmar. Inkomstförlusten ersätts på samma sätt för undersökningar som avses i lagen om unga arbetstagare och i strålskyddslagen.
3. Arbetstagaren betalas ersättning för resekostnader såsom färdkostnader, dagtraktamente, måltidsersättning, logiersättning och nattresepenning orsakade av ovan avsedda undersökningar och efterkontroller. Inkomstbortfall ersätts också för tiden för annan läkarundersökning, om arbetstagaren inte kunnat få mottagningstid utom arbetstid.

9.3 ÖVRIGA BESTÄMMELSER

131 § Olycksfallsförsäkring

1. Olycksfallsförsäkringen för en arbetstagare gäller enligt bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

132 § Evenemang på arbetsplatsen

1. Arbetsplatsen kan årligen ordna lokala personal-, rekreations- och andra evenemang på gemensamt överenskommet sätt så att så många som möjligt kan delta i dem.

10KAP | SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

133 § Arbetsundersökningar

1. På arbetsplatsen används allmänt tillgängliga tekniker och system för arbetsmätning. Dessa har betydelse för utvecklingen av produktiviteten och för förbättringen av arbetstagarnas inkomstnivå. De förändringar i arbetsarrangemangen som eventuellt måste göras med anledning av arbetsmätningen får dock inte förorsaka överansträngning hos arbetstagarna eller inverka negativt på arbetsplatsens inkomstnivå.
2. Huvudförtroendemannen och ifrågavarande avdelningars förtroendemän ska i god tid före verkställandet informeras om ett arbetsundersökningsprogram och dess syfte.
3. En undersökning kan genomföras även då arbetstagarna av motiverade skäl föreslår det och om den passar in i arbetsundersökningsprogrammet.
4. Under undersökningens gång kan anvisningar och råd ges om hur arbetet kan utföras, men en arbetstagare får inte utsättas för påtryckning.
5. Om det är frågan om en långvarigare undersökning ges arbetstagaren under undersökningens gång med jämna mellanrum en redovisning av vad som hittills har hänt under undersökningen.
6. Förtroendemannen ska beredas möjlighet att sätta sig in i sättet på vilket metod- och tidsundersökningarna genomförs liksom i arbetsundersökningens protokoll och i de genomförda förändringar inom framför allt lönearrangemang som genomförts utifrån dem.
7. Arbetsvärdena (T) som fastställts i resultaten från metod- och tidsundersökningar beräknas enligt anvisningarna från FFC:s och TT:s (AFC) rationaliseringsdelegation.
8. Innan undersökningar och åtgärder påbörjas ska även de arbetstagare informeras vilkas arbete är föremål för dessa åtgärder.

134 § Yrkesutbildning och annan utbildning

1. Yrkesutbildning eller annan utbildning genomförs på det sätt som avtalats i det allmänna avtalet. (Bilaga 1)

2. Arbetsgivaren ska i möjligaste mån eftersträva att främja yrkesutbildningen hos sin fast anställda arbetskraft. Vid utplacering av arbetstagare på arbetsplatser ska man i möjligaste mån eftersträva att trygga arbetstagarnas avancemang i sina yrkeskarriärer.
3. Arbetstagare ska ges möjlighet att delta i fackföreningsutbildning ordnad av arbetstagarnas fackförbund utan att anställningsförhållandet avbryts, om det inte orsakar kännbar olägenhet för produktionen eller företagets verksamhet.

11KAP | SAMARBETE OCH PERSONALREPRESENTATION

135 § Förtroendemän

1. Den arbetstagarorganisation som undertecknat detta kollektivavtal samt dess lokala förening har rätt att tillsätta huvudförtroendemän och förtroendemän för att övervaka att detta kollektivavtal följs. Förtroendemannasystemet verkställs så som det i det allmänna avtalet, den här paragrafen eller företagsspecifikt har avtalats.
2. Förtroendemannens mandatperiod avgörs av ovannämnda arbetstagarorganisation. För tillsättandet av en förtroendeman kan det förrättas val på arbetsplatsen. Arbetstagarorganisationen ger de anvisningar som behövs för förrättandet av valet.
3. Arbetsgivaren ska meddela huvudförtroendemannen i förväg varje kvartal om planerad användning av utomstående arbetskraft samt kvartalsvis även ge en uppföljningsrapport om anlitandet av utomstående arbetskraft.
4. Till huvudförtroendeman betalas utöver månadslön även förtroendemannatillägg, vars timpris beräknas genom att dividera semestertilläggets dagsvärde med 6,5.
5. Den tid som åtgår i förtroendeuppgifter för huvudförtroendemannen och förtroendemannen räknas som arbetstid. Om huvudförtroendemannen eller förtroendemannen utför med arbetsgivaren avtalade uppgifter utom sin ordinarie arbetstid räknas även denna tid som arbetstid.
6. Om huvudförtroendemannen eller förtroendemannen gör resor efter avtal med arbetsgivaren eller på arbetsgivarens order, betalas ersättning för reskostnader och dagpenning i enlighet med kollektivavtalet.
7. För huvudförtroendemannen ordnas regelbunden ledighet från arbetet vid lokalt avtalad tidpunkt och särskilt arvode för förtroendeman betalas enligt följande:

Antalet arbetstagare på arbetsplatsen	Omfattning av den ordinarie befrielsen	Särskilt arvode Euro/månad
< 49	4 timmar per vecka	77,84
50 – 99	8 timmar per vecka	91,74
100 – 199	16 timmar per vecka	114,90
200 - 299	24 timmar per vecka	132,26
300 - 399	32 timmar per vecka	172,79
400 -	helt befriad	särskilt avtalad lön

8. Vid fastställande av längden på befrielsen från arbetet konstateras antalet anställda omedelbart efter valet av huvudförtroendeman och vid motsvarande tidpunkt årligen. Den längd som fastställs enligt detta iaktas fram till följande justering.
9. Arvodets storlek fastställs enligt situationen den 1 januari. Inget särskilt arvode betalas till huvudförtroendeman i huvudsyssla.
10. Till arbetsplatsens förtroendeman ordnas vid behov ledighet från arbetet som krävs för utförande av förtroendemannauppgifter och betalas förtroendemannaarvode på 26,35 euro per månad.
11. Förtroendemannaarvodena betalas inte parallellt med arvodet till arbetarskyddsfullmäktig.
12. Till huvudförtroendeman och förtroendeman betalas arvode för tio månader per år och till dennes suppleant för två månader per år. Förtroendemannaarvode betalas till suppleanten för en månad per halvår i april och oktober varje år.
13. Arbetsgivaren ska vid behov ordna förhandlings- och informationsmöten för huvudförtroendemen och förtroendemen.
14. Förtroendemännen ska få tillgång till gällande kollektivavtal med tillhörande protokoll och andra avtal och bestämmelser gällande allmänna arbetsvillkor, inklusive tillämpningsanvisningar och arbetsgivarspecifika specialbestämmelser.
15. Parterna i ett lokalt avtal förbinder sig att genom sin verksamhet stärka samarbetet, förtroendet samt respekten i de frågor som avtalats i detta avtal. I detta syfte förbinder sig de lokala parterna att utveckla praxis i företaget bland annat för att ordna förtroendemännens rätt till information, förtroendemännens utbildning och användningen av timmar befriade från arbete effektivt.
16. I samarbetsförhandlingar ska arbetsgivaren i god tid ge förtroendemannen allt det material som rör frågan. Vid behov kan parterna anlita experter.
17. Grunderna för avslutande av huvudförtroendemannens, förtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens anställningsförhållande ska behandlas i förhandlingar mellan förbunden innan anställningsförhållandet avslutas.

136 § Ombudsmän

1. De ombudsmän som valts av den arbetstagarorganisation som har undertecknat detta kollektivavtal har rätt att i frågor som gäller övervakandet av detta avtals efterlevnad samt tillämpningen och tolkningen av avtalet besöka arbetsplatserna efter att ha kommit överens om detta med arbetsgivaren. Ombudsmännens namn ska meddelas arbetsgivaren.
2. Ombudsmännen har rätt att av arbetsplatsernas förmän få de uppgifter som de behöver för att övervaka efterlevnaden av kollektivavtalet.

137 § Arbetarskyddsfullmäktige

1. Personer i arbetarskyddsuppdrag ska ges tillräckligt med tid för att sköta dessa uppgifter. Ledighet ska avtalas i förväg med ifrågavarande chef. Vid fastställandet av den tid som krävs för att sköta arbetarskyddsuppgifter ska hänsyn tas till antalet arbetstagare på arbetsplatsen eller arbetsstället, arbetets art samt andra inverkande faktorer. Det ska ges respons om uppgifterna till arbetarskyddschefen.
2. För arbetarskyddsfullmäktig ordnas regelbunden ledighet från arbetet vid lokalt avtalad tidpunkt och särskilt arvode för arbetarskyddsfullmäktig betalas enligt följande:

Antalet arbetstagare på arbetsplatsen	Omfattning av den ordinarie befrielsen	Särskilt arvode Euro/månad
< 49	4 timmar per vecka	77,84
50 – 99	8 timmar per vecka	91,74
100 – 199	16 timmar per vecka	114,90
200 - 299	24 timmar per vecka	132,26
300 - 399	32 timmar per vecka	172,79
400 -	helt befriad	särskilt avtalad lön

3. Vid fastställande av längden på befrielsen från arbetet konstateras antalet anställda omedelbart efter valet av arbetarskyddsfullmäktige och vid motsvarande tidpunkt årligen. Den längd som fastställs enligt detta iakttas fram till följande justering.
4. Arvodets storlek fastställs enligt situationen den första januari. Inget särskilt arvode betalas till arbetarskyddsfullmäktig i huvudsyssla.
5. Till ett arbetarskyddsombud betalas ett särskilt arbetarskyddsombudsarvode på 25,10 euro per månad.
6. Till arbetarskyddsfullmäktig betalas arvode för tio (10) månader och till arbetarskyddsfullmäktigs suppleant för två (2) månader per år.
7. Arvodet betalas inte parallellt med arvodet till förtroendeman.
8. Till arbetarskyddsfullmäktige betalas förutom månadslön även arbetarskyddstillägg, vars timpris beräknas genom att dividera semestertilläggets dagsvärde med 6,5.

12KAP | AVGÖRANDE AV MENINGSSKILJAKTIGHETER OCH ARBETSFRED

138 § Meningsskiljaktigheter som gäller kollektivavtalet

1. En arbetstagare ska i arbetsrelaterade frågor som särskilt gäller honom eller henne själv först vända sig till sin förman.
2. En meningsskiljaktighet som uppstår om tillämpningen av detta kollektivavtal bör utan dröjsmål i första hand lösas på arbetsplatsen genom förhandlingar mellan förmanen och förtroendemannen. Om frågan inte kan lösas, antecknas alla omständigheter som framkommit i samband med förhandlingen.
3. Om frågan inte kan lösas på arbetsplatsen, kan den hänskjutas till arbetsgivaren och huvudförtroendemannen för utredning. Inom företaget kan man i närmare detalj avtala om hur en meningsskiljaktighet ska hanteras. Om enighet inte kan nås, ska ett protokoll över ärendet upprättas och undertecknas av förhandlarna. I protokollet nämns i korthet de frågor som är föremål för meningsskiljaktigheten samt parternas ståndpunkter.
4. Om man i de företagsspecifika förhandlingarna inte når en överenskommelse, kan behandlingen av ärendet hänskjutas till kollektivavtalsparterna för avgörande. Förhandlingar ska inledas så snart som möjligt och senast en månad efter det att förslag om förhandlingar framförts.
5. Om kollektivavtalsparterna inte kan finna en lösning, kan ärendet avgöras i domstol. I stället för arbetsdomstolen kan ärendet genom avtal mellan parterna lämnas till skiljemän för avgörande. Då följs lagen om skiljeförfarande.

139 § Övriga meningsskiljaktigheter

1. Om meningsskiljaktigheter uppstår kring andra frågor med väsentlig anknytning till anställningsförhållanden, förbinder sig parterna att göra sitt bästa för att nå samförstånd kring meningsskiljaktigheterna och i detta syfte tillämpa följande förfaringsätt.
2. Om någondera av parterna föreslår förhandlingar i ärendet, ska de inledas så snart som möjligt och senast en vecka efter att förslaget har lagts fram. Förhandlingarna ska föras så att onödiga dröjsmål undviks. Inga ultimatum om arbetsinställelse får framföras medan förhandlingarna förs.
3. Om förhandlingarna inte leder till samförstånd ska den part som avser att ta till arbetsinställelse meddela den andra parten om saken senast två veckor innan den planerade inställelsen.
4. Parterna i kollektivavtalet bör båda främja uppbyggandet av förhandlingsrelationer samt för egen del övervaka att de ingångna avtalen följs.

140 § Förhindrande av arbetsinställelse

1. Under detta kollektivavtals giltighetstid får inte vidtas strejk, lockout eller bojkott eller någon annan därmed jämförbar åtgärd som riktar sig mot bestämmelserna i detta avtal eller syftar till en ändring av detta avtal.

13KAP | AVTALETS GILTIGHET OCH UPPSÄGNING

141 § Giltighet och uppsägning

1. Detta kollektivavtal gäller 1.2.2017–31.1.2018. Avtalet fortsätter också därefter att gälla ett år i sänder, om det inte sagts upp skriftligen senast två månader innan det löper ut.
2. Vid sidan av detta kollektivavtal följer det underteckningsprotokoll som upprättats mellan de undertecknande avtalsparterna.

LÖNEBILAGA 1 | ARBETEN MED ANKNYTNING TILL JÄRNVÄGSTRAFIKEN

1. Allmänt

1 § Tillämpningsområde

Arbeten som avses i denna lönebilaga är stationsservice-, lastningsservice-, ställverks-, tågkontors-, tåg- och bangårdsarbeten samt förmanna-, arbetslednings- och planeringsuppgifter i samband med dem.

2 § Arbetstid

Arbetstiden fastställs enligt 7 § i arbetstidslagen och 4 kap. i detta kollektivavtal.

2. Lönegrunder

3 § Lön

Lönen för arbete med anknytning till järnvägstrafiken utgörs av en uppgiftsbaserad riktlön per månad enligt arbetets svårighetsgrad, en individuell del, en erfarenhetsdel och särskilda tilläggsarvoden.

4 § Lönedel som baserar sig på arbetets svårighetsgrad

Principer för bestämning av arbetets svårighetsgrad

Vid bedömningen av arbetets svårighetsgrad delas arbetsuppgifterna in i lönegrupper och uppgifterna rangordnas enligt svårighetsgrad.

Arbetets svårighetsgrad bestäms utgående från arbetsbeskrivningarna i en särskild bedömningsgrupp som består av representanter för arbetsgivaren och arbetstagarerna.

De som upprättar arbetsbeskrivningar ska känna till arbetets innehåll och de arbetsförhållanden som ingår i arbetet i sin helhet.

Arbetsbeskrivningarna ska göras så att det i efterhand går att fastställa vilka förändringar som har skett i arbetet.

Arbetsbeskrivningarna ska hållas uppdaterade genom justeringar minst en gång per år.

Den lönegrupp som fastställs för en arbetstagarare ska motsvara svårighetsgraden för hans eller hennes arbete. Placeringen i lönegrupper fastställs enligt det arbete som den aktuella arbetstagararen i huvudsak utför.

Faktorerna för fastställande av arbetets svårighetsgrad är:

Kompetens som krävs i arbetet och arbetets mångsidighet, betydelsegrad
45 % (Tabell 1)

Här åsyftas den genomsnittliga utbildning, arbetsintroduktion och arbetstid som normalt förutsätts för att arbetstagaren ska uppnå den prestationssäkerhet som krävs för självständigt arbete, normal prestationsnivå samt det omdöme som krävs för arbetets utförande.

Kraven på kompetens och mångsidighet är uppdelade i sex punkter som i huvudsak anknyter till kraven på grundutbildning, arbetsintroduktion samt erfarenhet från olika uppgifter som krävs för arbetets utförande.

1. Uppgifterna och de problem som uppträder i dem är likartade, återkommande, rutinmässiga och tydligt reglerade. Den sedvanliga inläringen i arbetet omfattar under 3 månader. Utbildningen består i kort arbetsträning.
2. Anvisningarna för arbetsuppgifterna är mer allmänna och det finns mer än ett tillämpligt alternativ. Arbetets normala inläringstid är 3 - 12 månader. Utbildningen består i en kort kurs.
3. Föränderliga situationer som kräver flexibilitet samt förmåga att hitta lösningar anpassade till specifika problem. Uppgifterna förutsätter 1 - 2 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.
4. Utbildningen består i en för arbetet nödvändig och med tanke på uppgiften lämplig utbildning och en yrkeskurs i anknytning till järnvägstrafiken.
5. Krävande situationer där problemen är svårare att tolka och lösa och där det krävs tillämpning i arbetet. Uppgifterna förutsätter 2–4 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet. Utbildningen består i en för arbetet nödvändig och med tanke på arbetsuppgiften lämplig utbildning och en yrkeskurs med anknytning till järnvägstrafiken.
6. Problemen som uppstår i arbetet kräver analys, det finns få färdiga lösningar. Arbetet innefattar också utvecklings- och planeringsuppgifter, exempelvis inom personalanvändning, kundservice, handlednings- och utbildningsverksamhet samt uppgifter i anknytning till planering och ledning av bangårdsfunktioner. Uppgifterna förutsätter 4 års mångsidig och omfattande arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet. En mångsidig utbildning inom branschen och därutöver specialkurser.
7. Problemen som uppstår i arbetet är mycket omfattande och mångfacetterade. Lösningarna förutsätter en förmåga att analysera omständigheter djupgående och hitta nya angreppssätt och verksamhetsmodeller. Uppgiften förutsätter ytterst goda färdigheter inom växelverkan. Ledningsuppgifter eller mycket krävande specialistuppgifter ingår som en väsentlig del av arbetet. Förutsättningen är en mångsidig utbildning på området och minst sex års mångsidig arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Ansvar i arbetet, betydelsegrad 40 procent. (Tabell 2)

Med detta avses det ansvar som utgörs av den operativa omfattningen, säkerheten, kundbetjäningen och planerings- och förmansuppgifterna.

Ansvar är indelat i operativt ansvar, säkerhetsansvar, kundserviceansvar samt planerings- och chefsansvar.

1. Värderingen av det operativa ansvaret tar hänsyn till verksamhetens omfattning, uppgiftens innehållsliga mångsidighet samt i chefsuppgifter antalet underlydande.
2. Bedömningen av säkerhetsansvar beaktar både tågsäkerhet och arbetssäkerhet. I uppgifter med anknytning till järnvägstrafiken och i arbeten på spår under trafik inverkar tågtätheten och bangårdsarbetets intensitet på bedömningen av säkerhetsansvaret. Även mängden säkerhetsapparat och tillhörande teknik inverkar på ansvaret. Vid bedömningen av säkerhetsansvaret beaktas de krav på säkerhet som planeringen av funktionerna förutsätter och övervakningsansvaret som ingår i chefsarbetet. Inom arbetssäkerheten beaktas uppgiftens ansvar för säkerheten för den egna/andra arbetstagarer/underlydandes/kunders säkerhet, hälsa och välfärd.
3. Inom kundservice-, planerings- och chefsansvar beaktas utöver extern kundservice även kassaansvarets andel. När det gäller chefsuppgifterna beaktas även olika slag av handledning och undervisning samt uppgifter i anslutning till planering och utveckling.

Ansvarsområdena 1 – 3 beaktas alla för sig i poängsättningen.

Arbetsförhållanden, betydelsegrad 15 procent (Tabell 3)

Härmed avses förhållanden i arbetet som beror på arbetets tyngd, enformighet, bundenhet, arbete inomhus och utomhus samt psykisk och fysisk belastning.

För arbetsförhållandena beaktas å ena sidan arbete inomhus och å andra sidan psykisk och/eller fysisk belastning.

1. Arbete inomhus
- arbetet utförs i huvudsak inomhus
2. Arbete inomhus/utomhus
- arbetet utförs i lika stor utsträckning inomhus/utomhus
3. Kontinuerligt arbete utomhus
- arbetet utförs i huvudsak utomhus

Den fysiska och/eller psykiska belastningen bedöms på följande sätt:

- a) Arbetsförhållandena är normala om arbetet är lätt, inte medför fysisk belastning och kräver normal noggrannhet.
- b) Arbetsförhållandena är svåra om arbetet är medeltungt och ibland fysiskt ansträngande eller kräver större noggrannhet och koncentration än normalt.
- c) Arbetsförhållandena är mycket svåra om arbetet är fysiskt tungt eller kräver i stort sett ständig noggrannhet och koncentration.

TABELL 1

KOMPETENS SOM KRÄVS I ARBETET OCH ARBETETS MÅNGSIDIGHET
(betydelsegrad 45 procent)

		Poäng
1	Tydliga anvisningar och återkommande situationer	17
2	Mer allmänna anvisningar, mer än ett tillämpligt alternativ	42
3	Föränderliga situationer, förmåga till flexibilitet och anpassade lösningar	67
4	Situationer där problemen är svårare att tolka/lösa, kräver anpassningsförmåga	92
5	Problemen kräver analys	120
6	Förutsätter bred ledningsuppgift eller särskilt krävande specialistuppgifter	140

TABELL 2

ANSVAR (betydelsegrad 40 procent)

		A Normalt	B Måttligt	C Stort	D Synnerligen
1	Operativt	12	20	30	40
2	Säkerhet	8	16	26	36
3	Kundservice	4	12	22	30

ANSVAR SOMRÅDEN 1 –3 BEAKTAS VAR FÖR SIG I POÄNGSÄTTNINGEN.

TABELL 3

ARBETSFÖRHÅLLANDEN (betydelsegrad 15 procent)

	A Normala	B Svåra	C Mycket svåra
1 Inomhusarbete	15	23	30
2 Arbete inomhus/utomhus	20	28	35
3 Kontinuerligt arbete utomhus	25	33	40

POÄNG VÄLJS I TABELLEN UTIFRÅN PUNKT 1, 2 ELLER 3

Arbets specifika lönegrupper/svårighetsgrader och riktlöner per månad

Poängsumman som bedömningen av arbetets svårighetsgrad resulterar i omvandlas till en lönegrupp som motsvarar arbetets svårighetsgrad enligt följande:

Poäng	Löne- grupp	1.3.2016
under 74	1	1851,89
74-	2	1911,51
86-	3	1971,38
98-	4	2008,40
110-	5	2045,45
122-	6	2082,53
134-	7	2119,57
146-	8	2156,65
158-	9	2193,70
170-	10	2230,77
182-	11	2267,83
194-	12	2341,93
206-	13	2490,18
218-	14	2601,37
230-	15	2663,14
242-	16	2761,97
254-	17	2873,15

5 § INDIVIDUELL DEL

Egenskaper som bedöms i fastställandet av den individuella delen.

1. YRKESKOMPETENS

Kunnande (betydelsegrad 2)

Personen har genom utbildning och erfarenhet tillskansat sig djupgående kunskaper och färdigheter och klarar sina uppgifter helt självständigt utan behov av handledning.

Mångsidighet (betydelsegrad 1)

Tack vare särskild yrkeskunskap eller annan särskild erfarenhet som sällan behövs i företaget kan personen utföra arbeten utanför sitt eget uppgiftsområde.

Prestationer (betydelsegrad 1)

Personen klarar även oväntade tillfälliga belastningstoppar och andra avvikande situationer.

2. SAMARBETSFÖRMÅGA

Kommunikation (betydelsegrad 1)

Personen införskaffar och förmedlar för arbetet och arbetsgemenskapen viktig och nyttig information.

Serviceanda (betydelsegrad 2)

Personen är aktivt villig att tillhandahålla service på det sätt som situationen kräver även utanför sitt eget arbetsområde.

3. ARBETSSÄTT

Ansvarsfullhet (betydelsegrad 1,5)

Personen tar allvarligt på sitt arbete, är omsorgsfull och beredd att vid behov utveckla sina färdigheter och förmågor.

Förhållningssätt (betydelsegrad 1,5)

Personen följer yrkets bestämmelser och föreskrifter samt arbetsgemenskapens allmänt accepterade förfaringssätt på ett klokt och riktigt sätt och uppmärksammar andras arbeten och förhållanden i olika situationer.

Initiativförmåga (betydelsegrad 1,5)

Personen är initiativrik och tar utan uppmaning itu med sina egna uppgifter.

Var och en av ovannämnda egenskaper bedöms enligt följande femgradiga skala.

1 poäng	I behov av utveckling
2 poäng	
3 poäng	Motsvarar genomsnittlig nivå
4 poäng	
5 poäng	Berömlig nivå

Minsta poängsumma är 11,5 poäng och största poängsumma 57,5 poäng.

Ett poäng motsvarare 0,0869 procentenheter.

Formel för beräkning av den individuella procentandelen [Poäng * 0,0869 - 1,00 = personlig andel %]

Den individuella procentsatsen uppges med två (2) decimalers noggrannhet.

Den individuella delen fastställs enligt följande principer:

- Arbetstagarens närmaste chef fastställer den individuella procenten på ett bedömningsformulär och resultatet samt bestämningsgrunderna ska på begäran förklaras och lämnas till personen ifråga. Huvudförtroendemannen har rätt att få kännedom om fördelningen av de individuella lönedelarna.

- Den individuella andelen uppgår till 0–4 % av den uppskattade arbetsspecifika rikt månads lönen som betalas för uppgiften.
- Den individuella andelen fastställs senast tre månader efter det att anställningsförhållandet inletts.
- Den individuella delen kontrolleras en gång per år och varje gång väsentliga förändringar inträffar på arbetstagarens uppgiftsområde.

6 § ERFARENHETSANDEL

Till erfarenhetsdelen räknas all inhämtad erfarenhet i arbeten som avses i detta kollektivavtals lönebilagor, utöver vilken man vid arbetsavtalets ingående även beaktar eventuellt avtalad annan arbetserfarenhet.

Ifall en arbetserfarenhet inte har beaktats då arbetsavtalet ingicks, kan arbetsgivaren överväga vilken inverkan arbetserfarenheten har i samband med bestämningen av den individuella delen, då denna fastställs för första gången.

Erfarenhetsdelen är efter tre års anställning tre procent och efter sju års anställning sju procent av den arbetsspecifika riktlönen per månad.

7 § TILLÄGGSARVODE

Radiostyrningstillägg

Till bangårdsarbetare som använder radiostyrningssändare betalas radiostyrningstillägg per arbetsskift för timmar som räknas som arbetsskiftets arbetstid för arbetsskift då bangårdsarbetaren styr lok med radiostyrningssändare i växlingsarbeten. Radiostyrt växlingsarbete kan utföras i par eller ensamt antingen på bangården eller i linjeförflyttning.

Storleken på radiostyrningstillägget är 3,00 euro. Om arbetet gäller flera lok (jour på två lok), uppgår tillägget till 3,20 euro.

Ovan nämnda tillägg används för att ersätta alla arbetsuppgifter som utförs i par. Arbetsuppgifter som utförs i par omfattar också växlingsarbete som utförs med andra yrkesgrupper.

När arbetet utförs ensamt uppgår radiostyrningstillägget till 4,20 euro oavsett antalet lok.

Användningen av radiostyrningssändare och ensamarbete ersätts med radiostyrningstillägget, så deras inverkan på arbetets innehåll och kravnivå tas inte i beaktande när arbetets kravnivå enligt lönesystemet ska fastställas.

Regelbundna dagliga pauser ska i synnerhet beaktas i de arbetsskift där linjeförflyttningar utförs med radiostyrning eller där man utför enskilt arbete på bangården.

Arvode för tillförordnad chef

Arbetstagare som tjänstgör som tillförordnad chef betalas arvode för tillförordnad chef på 168,19 euro per månad.

En arbetstagare som sköter sådana uppgifter som semester- eller sjukledighetsvikarie, deltidsanställd eller tillfälligt betalas arvode enligt antalet dagar i uppgiften.

Tillägg för språkkunskaper

En arbetstagare med uppgifter där det är till fördel med färdigheter i något annat språk än finska eller svenska och som regelbundet måste använda det främmande språket i sitt arbete får ett tillägg för språkkunskaper så länge uppgifterna som kräver språkkunskaper utförs. Tillägget betalas dock inte om uppgiftens behörighetsvillkor eller uppgiften till följd av dess natur förutsätter kunskaper i det främmande språket.

En förutsättning för betalning av språktillägg är att arbetstagaren ledigt kan kommunicera i vardagliga och arbetsrelaterade grundläggande situationer och att han eller hon kan uppvisa ett intyg på sina språkkunskaper.

Språktillägget för muntliga och skriftliga kunskaper är 21,27 euro, samt för muntliga eller skriftliga kunskaper 15,96 euro per språk och månad.

Språktillägg

I en tvåspråkig kommun kan en arbetstagare vars arbetsuppgifter förutsätter att arbetstagaren har goda muntliga och/eller skriftliga kunskaper i båda inhemska språken och som har särskilt goda språkkunskaper i det inhemska språk som inte är hans eller hennes modersmål betalas ett språktillägg så länge uppgifterna som kräver språkkunskaper utförs. Uppgifter som förutsätter kunskaper i båda inhemska språken är i första hand uppgifter där man betjänar allmänheten, kundservice och information.

En förutsättning för betalning av språktillägget är att arbetstagaren uppvisar ett av arbetsgivaren godkänt intyg över goda muntliga och skriftliga kunskaper i språket. Om arbetsuppgifterna förändras så att förutsättningarna för betalning av tillägget inte uppfylls, ska betalningen av tillägget upphöra från början av följande månad.

Språktillägget uppgår till 13,30 euro per månad för goda muntliga kunskaper och 17,73 euro per månad för goda muntliga och skriftliga kunskaper. Om en arbetstagare har utmärkta kunskaper i båda inhemska språken, är språktillägget 26,60 euro per månad.

Tillägg för bundenhet i arbetet

Som ersättning för den olägenhet som förorsakas av uppdelning av arbetsskift betalas arbetstagaren tillägg för bundenhet i arbetet som uppgår till 20,03 euro.

Tillägg för bundenhet i arbetet betalas för varje sådant arbetsskift eller researbetskift som omfattar en vila på minst två timmar på främmande ort eller minst en timmes vila på hemorten som inte räknas in i arbetstiden. Om det ingår två sådana arbetsskift i en arbetsperiod, betalas som tillägg för bundenhet i arbetet för det andra avbrutna skiftet 22,15 euro i stället för 20,03 euro. Om det ingår tre eller flera sådana arbetsskift i arbetsperioden, uppgår tillägget för bundenhet i arbetet för följande avbrutna arbetsskift till 23,20 euro.

Tillägg för bundenhet i arbetet betalas inte för arbets- eller kommenderingsresor om resan till arbets- eller kommenderingsorten avbryts.

Förutom tillägg för bundenhet i arbetet betalas för varje sådant arbetsskift enkel timlön för de två första timmarna då det mellan delarna ingår mer än två timmar på främmande ort enkel timlön vid pauser på mer än en timme på hemorten.

Tillämpningsdirektiv:

Tillägg för bundenhet i arbetet betalas inte för den dagliga vilotiden (matpausen).

Kompletterande del till tillägg för bundenhet i arbetet

Arbetstagare som omfattas av 7 § i arbetstidslagen och som arbetar i kundbetjäningssuppgifter på fasta verksamhetsställen får i stället för tillägget för bundenhet i arbetet en kompletterande del till tillägget för bundenhet i arbetet.

Den kompletterande delens storlek är 3,59 euro för varje delat arbetsskift. En förutsättning för betalning av tillägget är att den dagliga arbetstiden enligt skiftschemat är minst 7 timmar 30 minuter och att tiden mellan arbetsskiftets delar är minst en timme.

Följande uppgifter berättigar till det ovannämnda tillägget, om de utförs på s.k. fasta verksamhetsplatser: (bil- och tåguppgifter berättigar inte till tillägg)

- biljettförsäljning
- utgivning och mottagning av frakt- o.d. handlingar
- utgivning och mottagning av gods
- utgivning och mottagning av resgods
- telefon- och annan rådgivningsservice

Personer med en skiftrotation som innebär att de regelbundet arbetar med ovannämnda kundbetjäningssuppgifter på en fast verksamhetsplats har rätt till den kompletterande delen till tillägget för bundenhet i arbetet.

Tillägg för användning av RFID-systemet

Inom godstrafiken betalas till en arbetstagare som i sitt arbete använder utrustning som hör till RFID-systemet tillägg för de arbetsskift under vilka arbetstagarer använder utrustningen. Tillägget uppgår till 2,8 % av timlönen. Med tillägget ersätts till fullo alla ändringar i arbetets kravprofil som beror på ibruktagningen av utrustningen, systemet och handlingsmodeller i enlighet med dessa.

Ersättning för fortsatt arbetsskift

Ifall det i anslutning till arbeten inom järnvägstrafiken är nödvändigt att fortsätta arbetsskiftet med minst en halv timme betalas en ersättning på 30 euro till arbetstagaren. Arbetstagaren är skyldig att utföra de arbetsuppgifter som angetts för arbetsskiftet till exempel när tåget är försenat, ifall man inte särskilt avtalar annorlunda med chefen eller om bestämmelserna om vilotid inte förhindrar detta.

LÖNEBILAGA 2 | ARBETEN MED ANKNYTNING TILL JÄRNVÄGSMATERIEL

1. Allmänt

1 § Tillämpningsområde

Arbeten som avses i denna lönebilaga är modifierings-, underhålls- och servicearbeten för järnvägsmateriel och tillhörande utrustning och förflyttning av materiel samt förmanna-, arbetslednings- och planeringsuppgifter i samband med dem samt nytillverkning av järnvägsmateriel.

2 § Arbetstid

Arbetstiden fastställs enligt 6 § i arbetstidslagen och 3 kap. i detta kollektivavtal.

2. Lönegrunder

3 § Lön

1. Utifrån arbetets svårighetsgrad delas arbetena in i lönegrupper med hjälp av lönegruppsexemplen och vid behov med särskilt upprättade arbetsbeskrivningar.

Uppgiften för paritetsgrupperna som avtalats för arbetsplatserna är att placera arbetena i lönegrupper samt att göra en årlig kontroll och vid behov göra arbetsbeskrivningar av arbeten som tillkommer på arbetsplatsen. Arbetsbeskrivningarna ska göras så att det i efterhand går att se de förändringar som skett i arbetet. När arbetets innehåll och svårighetsgrad ändras ska lönegruppen fastställas på nytt.

Paritetsgruppen ska bestå av personer som fått erforderlig utbildning och som känner till förhållandena och arbetena.

Vid placeringen av arbeten i lönegrupper beaktas bland annat den inläringstid som arbetet kräver och ansvaret som ingår i det. Med inläringstid för arbetet avses den genomsnittliga tid det tar att uppnå en normal prestationsnivå i arbetet och det omdöme som förutsätts för arbetets utförande.

I lönegruppsindelningen har arbetsförhållandena beaktats på normalnivå. Om olägenheterna i arbetsförhållandena väsentligt avviker från det normala betalas särskilt tillägg för detta i ersättning på nedan angivet sätt.

Den lönegrupp som fastställs för en arbetstagare ska motsvara svårighetsgraden för hans eller hennes arbete. Placeringen i lönegrupper fastställs enligt det arbete som den aktuella arbetstagaren i huvudsak utför. Lönegruppsindelningen kontrolleras årligen, och de förändringar som eventuellt föranleds av detta genomförs från början av följande månad.

Arbetstagarens lönegrupp i samband med arbetets svårighetsgrad fastställs utgående från det arbete som den aktuella arbetstagaren i huvudsak utför. Man tillämpar den s.k. 50-procentsregeln, som tillämpas vid ett årligt fastställande. Om inte arbetet i någon lönegrupp står för mer än hälften av arbetet på årsnivå, fastställs arbetstagarens lön efter den lönegrupp, vars arbeten står för den klart största delen. Om ett sådant fastställande inte är tillämpligt används ett tidsmässigt viktat genomsnitt.

Lönegrupp 1

Arbeten som kan göras utan särskild yrkesutbildning efter kort introduktion på arbetsplatsen och med en inläringstid för arbetet på högst tre månader. Exempel på uppgifter i denna grupp är manuella rengöringsarbeten, vattenförsörjning för personvagnar, sorterings- och rengöringsuppgifter för delar samt påfyllningsuppgifter för utrustning och bränsletankning.

Lönegrupp 2

Yrkesarbeten med normal inläringstid på 3 - 12 månader. Exempel på uppgifter i denna grupp är olika mindre driftklarhetsservice för olika materielslag, krävande hjälpuppgifter, tvätt med specialmaskiner, kontroller och påfyllningar av motoroljor enligt serviceanvisningarna, enkla oljningar och smörjningar av materiel samt påfyllningsuppgifter för materiel. Mindre sprutlackeringsarbeten.

Lönegrupp 3

Yrkesarbeten där man tidvis behöver planera arbetsprestationens detaljer och/eller välja bland flera olika arbetsmetoder. Arbetets normala inläringstid är 1 - 2 år. Exempel på uppgifter i denna grupp är mindre kontroller som bygger på okular besiktning i samband med underhåll av olika typer av järnvägsmaterial, reparationer och komponentbyten, service och reparation av enstaka reservdelar, driftklarhetsservice och mindre regelbundet underhåll samt regelbundet underhåll av mindre materiel. Granskningar och byten av godsvagnars hjulpar. Nedmontering i anslutning till reparationer och sanering av materiele. Mindre ytbehandlings- och målningsarbeten samt sprutlackerering av delar. Lagrings- och transportarbeten.

Lönegrupp 4

Yrkesarbeten som kräver detaljerade val av arbetets genomförandesätt. Arbetets normala inläringstid är 2 - 3 år och arbetena förutsätter oftast yrkesutbildning med anknytning till arbetet. Exempel på uppgifter i denna grupp är normala småreparationer av olika materielslag, med tonvikt på korrigerande av fel. Komponentbyten och medelstor regelbunden service, som görs enligt serviceanvisningar separat eller i samband med systemhelheter. Arbetena förutsätter användning av mätutrustning. Reparationer av underred och karosser, felsökning och reparation av bromsar, totalreparationer och omfattande service samt utrustnings- och förberedelsearbeten i nyttillverkning. Rutinmässiga monteringsarbeten för renovering av järnvägsmateriel och krävande servicereparationer och reparationer samt normal maskinbearbetning och tunnplåtsarbeten. Mindre skadereparationer. Krävande ytbehandlings- och målningsarbeten.

Lönegrupp 5

Krävande yrkesarbeten som förutsätter omdöme gällande arbetets detaljerade genomförandesätt. Arbetets normala inläringstid är 3–4 år. En normal prestationsnivå i samband med arbetet förutsätter vanligtvis yrkesutbildning. Som exempel på uppgifter i den här gruppen är arbeten inriktade på systemhelheter som förutsätter personliga mätningar och dokumentering samt avläsning av ritningar. Sådana arbeten är stor regelbunden service och krävande felsökningar, reparationer och testning av olika materielslag eller deras komponenter. Krävande maskinbearbetning och upprustning av kraftöverföringsapparat, byten av stora komponenter samt säsongsreparationer av banarbetsmaskiner. Sammansättning föranledda av sanering av järnvägsmateriel som förutsätter regelbunden avläsning av ritningar. Krävande rivnings-, monterings- och klassvetsningsarbeten i samband med sanering av rullande materiel och nyttillverkning av godsvagnar. De mest krävande målningsarbetena för järnvägsmateriel. Reparationer och testning av de mest krävande stora komponenterna, exempelvis huvudmotorer och kraftöverföringsenheter.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter med likartade lösningar och allmänna lösningsinstruktioner på de problem som uppträder. Uppgifterna förutsätter 1 - 2 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 6

Krävande yrkesarbeten som förutsätter särskilt omdöme och särskilda val av arbetets detaljerade genomförandesätt. Arbetets normala inlärningstid är över fyra år och arbetena förutsätter särskild yrkesutbildning. Exempel på uppgifter i denna grupp är mycket krävande felsökning, justerings- och reparationsarbeten samt förändrings- eller monteringsarbeten inom olika uppgiftsområden och system. Sådana arbeten är exempelvis felsökning och reparation av effektregering, styr- och övervakningsutrustning, styrning av bromssystem och hydraulisk utrustning. Arbetet förutsätter förståelse och hantering av detaljerade ritningar. Slutkontroller och testning av godsvagnar och komponenter, samt mottagningskontroller. De mest krävande mekaniseringsarbetena och synnerligen krävande klassvetsningar och robotsvetsningsoperationer.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter med valbara lösningar på de problem som uppträder. Uppgifterna finns i huvudsak inom den egna enheten. Uppgifterna förutsätter 2–3 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 7

Mycket krävande yrkesarbete som innefattar specialistuppgifter inom den egna enheten. Arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet på 4 - 6 år. Exempel på arbeten i denna grupp är rådgivnings-, planerings-, utvecklings- och serviceuppgifter inom underhåll. Slutkontroller och testning efter renoveringar och stora förändrings-/saneringsarbeten för lok, el- och höghastighetståg, personvagnar, rälsbussar och stora banarbetsmaskiner.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är mångsidiga och hänger ihop med flera olika funktioner. Uppgifterna sträcker sig även utanför den egna enheten och företaget. Uppgifterna förutsätter 3 - 4 års mångsidig arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 8

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är omfattande specialistuppgifter. Uppgifterna sträcker sig även utanför den egna enheten och företaget.

Uppgifterna förutsätter 4 - 5 års mångsidig arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 9

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är omfattande specialistuppgifter. Uppgifterna sträcker sig även utanför den egna enheten och företaget.

Uppgifterna förutsätter 5 - 6 års mångsidig och omfattande arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 10

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är ledningsuppgifter för verksamhetsenheten eller självständiga planeringsuppgifter. Uppgifterna innebär resultatansvar och förutsätter omfattande kännedom om uppgiftsområdet samt minst sex års mångsidig arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

2. De arbetsspecifika riktlönerna per månad i euro är enligt följande:

Arbetets svårighetsgrad/ Lönegrupp

	1.3.2016
1	1813,71
2	1888,97
3	1976,91
4	2071,26
5	2177,76
6	2285,50
7	2386,89
8	2480,99
9	2579,04
10	2680,84

3. Det arbetsspecifika tillägget per timme enligt 91 § i kollektivavtalet beräknas genom att dividera den arbetsspecifika lönen med 160, varefter resultatet multipliceras med den specialtilläggsprocent som ska betalas.

Timvärdet för skillnaden mellan lönegrupperna enligt 92 § i kollektivavtalet beräknas genom att dividera skillnaden mellan de arbetsspecifika lönerna med 160.

4. Den individuella andelen fastställs senast tre månader efter det att anställningsförhållandet inletts.

Poängsättningen utförs av utbildade chefer och den individuella poängsättningen ska motsvara arbetstagarens yrkesfärdighet, arbetsresultat, noggrannhet, mångsidighet och erfarenhet. Detta kontrolleras årligen. Om arbetstagaren önskar ska grunderna för den individuella poängsättningen förklaras för honom eller henne och huvudförtroendemannen ska delges fördelningen av de individuella lönedelarna.

För fastställandet av yrkesfärdigheten, arbetsprestationen, noggrannheten, mångsidigheten och erfarenheten som ingår i den individuella lönedelen används ett system vars totala poängsumma är högst 100 och minst 12 enligt följande:

Yrkesfärdighet, betydelsegrad 15 procent

Yrkeshärdigheten (yrkesskicklighet) fastställs genom att bedöma arbetstagarens förmåga att prestera i arbetsrelaterade vallsituationer vad beträffar arbetssätt, arbetsmetoder och utveckling av dem.

Momentet yrkeshärdighet är indelat i tre steg:

1. Behöver handledning i arbetet, poäng 3.
2. Klarar sig på egen hand och behöver sällan handledning, poäng 9.
3. Klarar sig i vallsituationer och utvecklar arbetsmetoderna, poäng 15.

Arbetsresultat, betydelsegrad 20 procent

Arbetsresultatet (arbetsmängd och arbetets kvalitet) bedöms genom att jämföra arbetstagarens arbetsresultat med det för arbetet fastställda normala arbetsresultatet.

Momentet arbetsresultat är indelat i tre steg:

1. Arbetsresultat under det normala samt kvalitetsanmärkningar, poäng 4.
2. Normalt arbetsresultat och få kvalitetsanmärkningar, poäng 12.
3. Arbetsresultat över det normala utan kvalitetsanmärkningar, poäng 20.

Noggrannhet, betydelsegrad 10 procent

I bedömningen av noggrannheten beaktas upprätthållande av anvisningar samt ordning på arbetsplatsen och följandet av arbetstiderna så att man inte avviker från arbetstidssystemet utan godtagbart skäl.

Momentet noggrannhet är indelat i tre steg:

1. Följandet av överenskomna regler måste övervakas med jämna mellanrum, poäng 2
2. Följer i huvudsak överenskomna regler, poäng 6.
3. Följer noggrant överenskomna regler, poäng 10.

Mångsidighet, betydelsegrad 15 procent

Mångsidigheten bedöms efter arbetstagarens kapacitet och hur väl han eller hon utför arbeten inom yrkes- eller uppgiftsområden utanför sitt eget yrke.

Momentet mångsidighet är indelat i tre steg:

1. Utför bara arbeten inom sitt eget yrke eller uppgiftsområde, poäng 3.
2. Utför bara arbeten inom ett yrkes- eller uppgiftsområde utanför sitt eget yrke, poäng 9.
3. Utför arbeten inom två yrkes- eller uppgiftsområden utanför sitt eget yrke, poäng 15.

Erfarenhet, betydelsegrad 40 procent

Till erfarenhetsdelen räknas all inhämtad erfarenhet i arbeten som avses i detta kollektivavtals lönebilagor, utöver vilken man vid arbetsavtalets ingående även beaktar eventuellt avtalad annan arbetserfarenhet.

Ifall en arbetserfarenhet inte har beaktats då arbetsavtalet ingicks, kan arbetsgivaren överväga vilken inverkan arbetserfarenheten har i samband med bestämningen av den individuella delen, då denna fastställs för första gången.

Momentet erfarenhet är indelat i tre steg:

1. Erfarenhet 1 år, poäng 16.
 2. Erfarenhet 3 år, poäng 24.
 3. Erfarenhet 5 år, poäng 32.
 4. Erfarenhet 7 år, poäng 40.
5. Poängsättningen som fastställts utifrån yrkesfärdighet, arbetsresultat, noggrannhet, mångsidighet och erfarenhet omvandlas till individuell lönedel enligt följande:
I	Poäng ≤ 25 , den individuella löneandelen är 2 %
II	Poäng 26 - 31, den individuella löneandelen är 4 %
III	Poäng 32 - 37, den individuella löneandelen är 6 %
IV	Poäng 38 - 43, den individuella löneandelen är 8 %
V	Poäng 44 - 51, den individuella löneandelen är 10 %
VI	Poäng 52 - 63, den individuella löneandelen är 12 %
VII	Poäng 64 - 75, den individuella löneandelen är 14 %
VIII	Poäng 76 - 83, den individuella löneandelen är 16 %
IX	Poäng ≥ 84 , den individuella löneandelen är 18 %

Arbetstagarens individuella löneandel beräknas utifrån den arbetsspecifika riktlönen per månad.

4 § Separata tillägg

1. Produktionspremie

Utöver den ordinarie arbetsspecifika månadslönen betalas enligt system som avtalats lokalt en produktionspremie, som varierar mellan 2 och 15 procent av det individuellt viktade genomsnittet av de arbetsspecifika lönerna. Varje arbetsplats fastställer den genomsnittliga arbetsspecifika månadslönen och produktionspremiens omfattning.

Produktionspremiens storlek och de tillhörande indikatorernas funktionalitet kontrolleras med sex månaders mellanrum med beaktande av prestationsnivån. Indikatorerna fastställs separat på varje arbetsplats.

2. För arbete i blåstrings- och sprutlackeringskammare betalas miljötillägg (kammartillägg) 0,64 euro per arbetstimme.
3. För flytt av tågmateriel på depå- och verkstadsområde betalas till personer med nedan avsedd utbildning och som utför ifrågavarande uppgifter i vagnhallar eller verkstäder 100,00 euro per månad.
4. En arbetstagare som fungerar som arbetsgruppens äldsta betalas arbetsspecifikt särskilt tillägg på 3 procent.
5. Vid arbete under exceptionellt besvärliga och svåra omständigheter som förutsätter

större uppmärksamhet än normalt, såsom vid arbete på hög höjd eller i omedelbar närhet till spänningsförande utrustning, betalas för varje arbetad timme särskilt tillägg på 0,45 euro.

Tillägg för hög höjd betalas dock inte om arbetet kan utföras på marknivå eller på en plattform utan omedelbar fallrisk.

Tillägg för besvärligt arbete betalas även för följande arbeten:

1. Spänningsarbete enligt definition i SFS 6002
2. Felsökning och mätningsarbeten för spänningsförande strömkretsar (berörings-skydd helt eller delvis avlägsnat), samt arbete i omedelbar närhet till spänningsförande utrustning
3. Felsöknings- och mätningsarbeten som utförs i anslutning till spänningsförande apparatur under provdrift och provanvändning (med mobila mätare).
4. Andra arbeten, exempelvis:
 - service- och reparationsarbete på tak till drag- och vagnmateriel
 - portalarbete för travers- och bockkran
 - arbete som utförs i brokonstruktioner och på broar
 - röjningsarbete i samband med järnvägsolycka
 - rengörings- och reparationsarbete inuti oljetankar
 - installation och rivning av isoleringsull på konstruktioner
 - arbeten där man måste använda andningsskydd.

LÖNEBILAGA 3 | ARBETEN MED ANKNYTNING TILL BANHÅLLNING OCH BANUTRUSTNING

1. Allmänt

1 § Tillämpningsområde

Arbeten som avses i denna lönebilaga är förutom ordinarie banarbeten även flyttning av banarbetsmaskiner samt arbeten i samband med järnvägstrafikens lednings-, säkerhets-, kommunikations- och elutrustning samt förmanna-, arbetslednings- och planeringsuppgifter med anknytning till dem.

2 § Arbetstid

Arbetstiden fastställs enligt 6 § i arbetstidslagen och 3 kap. i detta kollektivavtal. På driftcentraler för elbanor i omedelbart samband med trafiken fastställs dock arbetstiden i enlighet med 7 § i arbetstidslagen och 4 kap. i detta kollektivavtal. Arbetstidsbanken utökas till en 40 timmars minusgräns, som kan utnyttjas med arbetstagarens samtycke.

2. Lönegrunder

3 § Lön

1. Utifrån arbetets svårighetsgrad delas arbetena in i lönegrupper med hjälp av lönegruppsexemplen och vid behov med särskilt upprättade arbetsbeskrivningar.

Uppgiften för paritetsgrupperna som avtalats för arbetsplatserna är att placera arbetena i lönegrupper samt att göra en årlig kontroll och vid behov göra arbetsbeskrivningar av arbeten som tillkommer på arbetsplatsen. Arbetsbeskrivningarna ska göras så att det i efterhand går att se de förändringar som skett i arbetet. När arbetets innehåll och svårighetsgrad ändras ska lönegruppen fastställas på nytt.

Paritetsgruppen ska bestå av personer som fått erforderlig utbildning och som känner till förhållandena och arbetena.

Vid placeringen av arbeten i lönegrupper beaktas bland annat den inläringstid som arbetet kräver och ansvaret som ingår i det. Med inläringstid för arbetet avses den genomsnittliga tid det tar att uppnå en normal prestationsnivå i arbetet och det omdöme som förutsätts för arbetets utförande.

I lönegruppsindelningen har arbetsförhållandena beaktats på normalnivå. Om olägenheterna i arbetsförhållandena väsentligt avviker från det normala betalas särskilt tillägg för detta i ersättning på nedan angivet sätt.

Den lönegrupp som fastställs för en arbetstagare ska motsvara svårighetsgraden för hans eller hennes arbete. Placeringen i lönegrupper fastställs enligt det arbete som den aktuella arbetstagaren i huvudsak utför. Lönegruppsindelningen kontrolleras årligen, och de förändringar som eventuellt föranleds av detta genomförs från början av följande månad.

Arbetstagarens lönegrupp i samband med arbetets svårighetsgrad fastställs utgående från det arbete som den aktuella arbetstagaren i huvudsak utför. Man tillämpar den s.k. 50-procentsregeln, som tillämpas vid ett årligt fastställande. Om inte arbetet i någon lönegrupp står för mer än hälften av arbetet på årsnivå, fastställs arbetstagarens lön efter den lönegrupp, vars arbeten står för den klart största delen. Om ett sådant fastställande inte är tillämpligt används ett tidsmässigt viktat genomsnitt.

Lönegrupp 1

Arbeten som kan göras utan särskild yrkesutbildning efter kort introduktion på arbetsplatsen och med en inläringstid för arbetet på högst tre månader. Exempel på arbeten i denna grupp är arbetsuppgifter för en praktikant.

Lönegrupp 2

Yrkesarbeten med normal inläringstid på 3 - 12 månader. Exempel på arbeten i denna grupp är bland annat monteringsuppgifter inom olika områden, som utförs under övervakning.

Lönegrupp 3

Yrkesarbeten där man tidvis måste välja arbetsmetoder bland olika alternativ. Arbetets normala inläringstid är 1 - 2 år. Exempel på arbeten i denna grupp är bl.a. kabelläggning i samband med banustruktur samt grundarbeten i samband med byte och underhåll av bana.

Lönegrupp 4

Yrkesarbeten som kräver detaljerade val av arbetets genomförandesätt. Arbetets normala inläringstid är 2 - 3 år och arbetena förutsätter oftast yrkesutbildning med anknytning till arbetet. Exempel på arbeten i denna grupp är bl.a. olika monteringsuppgifter samt reparation av växlar.

Lönegrupp 5

Yrkesarbeten som förutsätter omdöme gällande arbetets detaljerade genomförandesätt. Arbetets normala inläringstid är 3–4 år.

En normal prestationsnivå i samband med arbetet förutsätter vanligtvis yrkesutbildning. Exempel på arbete i denna grupp är bl.a. krävande monterings- och reparationsarbeten, arbeten för förare av spårburen grävmaskin och banarbetsvagn samt krävande arbeten i samband med lagerhantering.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter med likartade lösningar och allmänna lösningsinstruktioner på de problem som uppträder. Uppgifterna förutsätter 1 - 2 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 6

Krävande yrkesarbeten som förutsätter särskilt omdöme och särskilda val av arbetets detaljerade genomförandesätt. Arbetets normala inläringstid är över fyra år och arbetena förutsätter särskild yrkesutbildning. Exempel på arbeten i denna grupp är bl.a. självständigt utförda krävande förändrings-, underhålls- och monteringsarbeten samt användning av tunga spårnivelleringsmaskiner och krävande svetsarbeten för rälsens ytskikt.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter med valbara lösningar på de problem som uppträder. Uppgifterna finns i huvudsak inom den egna enheten. Uppgifterna förutsätter 2–3 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 7

Mycket krävande yrkesarbete som innefattar specialistuppgifter inom den egna enheten. Arbetena förutsätter 4 - 5 års arbetserfarenhet. Exempel på arbeten i denna grupp är bl.a. arbeten med rälsbyteståg och ballastrensare samt självständigt utförda specialuppgifter som ultraljudskontroller, förändrings- och underhållsarbeten samt avlägsnande av störningar som uppträder i systemen.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är mångsidiga och hänger ihop med flera olika funktioner. Uppgifterna sträcker sig även utanför den egna enheten och företaget. Uppgifterna förutsätter 3 - 4 års mångsidig arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 8

Specialyrkesarbeten förknippade med krävande och/eller omfattande kunnskap om uppgiftsområdet. Förutsätter 5 - 6 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet. Exempel på arbeten i denna grupp är bl.a. självständigt utförda krävande och/eller omfattande förändrings- och underhållsarbeten, rådgivning och handledning samt avlägsnande av störningar som uppträder i systemen.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är omfattande specialistuppgifter. Uppgifterna sträcker sig även utanför den egna enheten och företaget.

Uppgifterna förutsätter 4 - 5 års mångsidig arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 9

Specialyrkesarbeten förknippade med krävande och omfattande kännedom om uppgiftsområdet. Förutsätter över 6 års arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet. Exempel på arbeten i denna grupp är bl.a. jourhavandearbeten på driftcentral samt omfattande förändrings- och underhållsarbeten, rådgivning och handledning samt avlägsnande av störningar som uppträder i dessa system.

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är omfattande specialistuppgifter. Uppgifterna sträcker sig även utanför den egna enheten och företaget.

Uppgifterna förutsätter 5 - 6 års mångsidig och omfattande arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

Lönegrupp 10

Chefs-, arbetslednings- och planeringsuppgifter som är ledningsuppgifter för verksamhetsenheten eller självständiga planeringsuppgifter. Uppgifterna innebär resultatansvar och förutsätter omfattande kännedom om uppgiftsområdet samt minst sex års mångsidig arbetserfarenhet med anknytning till uppgiftsområdet.

2. De arbetsspecifika riktlönerna per månad i euro är enligt följande:

Arbetets svårighetsgrad/ Lönegrupp	Arbetsspecifik rikt månadslön
	1.3.2016
1	1732,89
2	1814,74
3	1921,83
4	1997,38
5	2091,86
6	2180,04
7	2280,80
8	2368,97
9	2494,93
10	2589,40

3. Det arbetsspecifika tillägget per timme enligt 91 § i kollektivavtalet beräknas genom att dividera den arbetsspecifika lönen med 160, varefter resultatet multipliceras med den specialtilläggsprocent som ska betalas.

Timvärdet för skillnaden mellan lönegrupperna enligt 92 § i kollektivavtalet beräknas genom att dividera skillnaden mellan de arbetsspecifika lönerna med 160.

4. Den individuella andelen fastställs senast tre månader efter det att anställningsförhållandet inletts.

Poängsättningen utförs av utbildade chefer och den individuella poängsättningen ska motsvara arbetstagarens yrkesfärdighet, arbetsresultat, noggrannhet, mångsidighet och erfarenhet. Detta kontrolleras årligen. Om arbetstagaren önskar ska grunderna för den individuella poängsättningen förklaras för honom eller henne och huvudförtroendemannen ska delges fördelningen av de individuella lönedelarna.

För fastställandet av yrkesfärdigheten, arbetsprestationen, noggrannheten, mångsidigheten och erfarenheten som ingår i den individuella lönedelen används ett system vars totala poängsumma är högst 100 och minst 12 enligt följande:

Yrkesfärdighet, betydelsegrad 15 procent

Yrkesfärdigheten (yrkesskicklighet) fastställs genom att bedöma arbetstagarens förmåga att prestera i arbetsrelaterade valsituationer vad beträffar arbetssätt, arbetsmetoder och utveckling av dem.

Momentet yrkesfärdighet är indelat i tre steg:

1. Behöver handledning i arbetet, poäng 3
2. Klarar sig på egen hand och behöver sällan handledning, poäng 9
3. Klarar sig i valsituationer och utvecklar arbetsmetoderna, poäng 15.

Arbetsresultat, betydelsegrad 20 procent

Arbetsresultatet (arbetsmängd och arbetets kvalitet) bedöms genom att jämföra arbetstagarens arbetsresultat med det för arbetet fastställda normala arbetsresultatet.

Momentet arbetsresultat är indelat i tre steg:

1. Arbetsresultat under det normala samt kvalitetsanmärkningar, poäng 4.
2. Normalt arbetsresultat och få kvalitetsanmärkningar, poäng 12.
3. Arbetsresultat över det normala utan kvalitetsanmärkningar, poäng 20.

Noggrannhet, betydelsegrad 10 procent

I bedömningen av noggrannheten beaktas upprätthållande av anvisningar samt ordning på arbetsplatsen och följandet av arbetstiderna så att man inte avviker från arbetstidssystemet utan godtagbart skäl.

Momentet noggrannhet är indelat i tre steg:

1. Följandet av överenskomna regler måste övervakas med jämna mellanrum, poäng 2
2. Följer i huvudsak överenskomna regler, poäng 6.
3. Följer noggrant överenskomna regler, poäng 10.

Mångsidighet, betydelsegrad 15 procent

Mångsidigheten bedöms efter arbetstagarens kapacitet och hur väl han eller hon utför arbeten inom yrkes- eller uppgiftsområden utanför sitt eget yrke.

Momentet mångsidighet är indelat i tre steg:

1. Utför bara arbeten inom sitt eget yrke eller uppgiftsområde, poäng 3.
2. Utför bara arbeten inom ett yrkes- eller uppgiftsområde utanför sitt eget yrke, poäng 9.
3. Utför arbeten inom två yrkes- eller uppgiftsområden utanför sitt eget yrke, poäng 15.

Erfarenhet, betydelsegrad 40 procent

Till erfarenhetsdelen räknas all inhämtad erfarenhet i arbeten som avses i detta kollektivavtals lönebilagor, utöver vilken man vid arbetsavtalets ingående även beaktar eventuellt avtalad annan arbetserfarenhet.

I fall en arbetserfarenhet inte har beaktats då arbetsavtalet ingicks, kan arbetsgivaren överväga vilken inverkan arbetserfarenheten har i samband med bestämningen av den individuella delen, då denna fastställs för första gången.

Momentet erfarenhet är indelat i tre steg:

1. Erfarenhet 1 år, poäng 16.
 2. Erfarenhet 3 år, poäng 24.
 3. Erfarenhet 5 år, poäng 32.
 4. Erfarenhet 7 år, poäng 40.
5. Poängsättningen som fastställts utifrån yrkesfärdighet, arbetsresultat, noggrannhet, mångsidighet och erfarenhet omvandlas till individuell lönedel enligt följande:

I	Poäng \leq 25, den individuella löneandelen är 2 %
II	Poäng 26 - 31, den individuella löneandelen är 4 %
III	Poäng 32 - 37, den individuella löneandelen är 6 %
IV	Poäng 38 - 43, den individuella löneandelen är 8 %
V	Poäng 44 - 51, den individuella löneandelen är 10 %
VI	Poäng 52 - 63, den individuella löneandelen är 12 %
VII	Poäng 64 - 75, den individuella löneandelen är 14 %
VIII	Poäng 76 - 83, den individuella löneandelen är 16 %
IX	Poäng \geq 84, den individuella löneandelen är 18 %

Arbetstagarens individuella löneandel beräknas utifrån den arbetsspecifika riktlönen per månad.

4 § Separata tillägg

1. Produktionspremie
Utöver den ordinarie arbetsspecifika månadslönen kan även en produktionspremie betalas enligt ett lokalt avtalat system. Ett sådant lokalt avtal måste upprättas skriftligen.

2. Yrkesexamenstillägg
Till el-, säkerhetsanordnings- och kommunikationsmontör betalas yrkesexamenstillägg för följande yrkesexamina avlagda vid av undervisningsministeriet godkända utbildningsanstalter:
- 2 % tillägg
 - Yrkesexamen för elverksmontör
 - Yrkesexamen för installatör av säkerhetsanordningar i spårbunden trafik
 - Yrkesexamen för datakommunikationsmontör
 - 4 % tillägg
 - Specialyrkesexamen för elverksövermontör
 - Specialyrkesexamen för övermontör inom datakommunikation
 - Specialyrkesexamen för överinstallatör av säkerhetsanordningar i spårbunden trafik

Yrkesexamenstillägget läggs till den individuella andelen. Flera yrkesexamenstillägg betalas inte parallellt.

3. Till förare av servicebil för elbanor (Tte/Tta) betalas arbetsspecifikt specialtillägg på 4 % för körda arbetsskifttimmar.
4. Vid arbete på stolpar, master och andra höga platser betalas miljötillägg i euro enligt följande:

15 - 35 m	5,06
35 - 55 m	7,71
55 - 75 m	8,91
75 - 95 m	10,13
95 - 115 m	11,57
över 115 m	12,75

Tilläggsersättningen fastställs enligt den högsta arbetsplats där sammanhängande arbete utförts. Som mast betraktas även torn och specialstolpar, om tornet inte kan nås med hiss eller trappa på insidan (dock ej stege eller korg) och om arbetet inte kan utföras på golv eller plattform utan direkt fallrisk. Man avtalar om tilläggsersättningarna för arbete på master på tak från separat fall till fall. Ersättning betalas för varje påbörjad timme.

Bilaga 1 / ALLMÄNT AVTAL

1. Allmänna bestämmelser

Grundläggande fri- och rättigheter

Den till medborgarnas grundläggande rättigheter hörande föreningsfriheten är okränkbar. Detta gäller såväl arbetsgivare som arbetstagare. Arbetstagarna har rätt att grunda och verka i fackföreningsorganisationer och får inte på denna grund sägas upp eller diskrimineras i arbetslivet. Företagens personal har rätt att välja representanter att företräda dem i frågor som behandlas inom företagen. Rätten till val av representanter samt deras rättigheter och skyldigheter är fastställda i lagar samt i detta och andra avtal. Varje enskild arbetstagares säkerhet och hälsa samt opartiska och jämlika bemötande utgör utgångspunkt(en) för avtalsbestämmelserna.

Rätt till arbetsledning

Arbetsgivaren har rätt att i enlighet med arbetslagstiftning och avtal anställa och avskeda arbetstagare samt att besluta om ledningen av arbetet.

Parternas rätt att bekanta sig med arbetsplatser

Representanter som utsetts av kollektivavtalsparterna har rätt att genom särskild överenskommelse om detta med arbetsgivaren studera förhållandena på de representerade medlemmarnas arbetsplatser.

Förhandsanmälan om arbetskonflikt

Innan en politisk arbetskonflikt eller sympatiåtgärd inleds bör härom meddelas till riksförlikningsmannen samt till vederbörande arbetsgivar- eller arbetstagarförbund såvitt möjligt minst fyra dagar i förväg. I meddelandet bör den avsedda arbetskonfliktens orsaker, begynnelsepunkt och omfattning anges.

Organisations- och andra förändringar

När det sker en väsentlig minskning eller utvidgning i arbetsplatsens verksamhet eller när det gäller överlåtelse av rörelse, fusion, bolagisering eller med dessa jämförbar väsentlig ändring i organisationen, bör samarbetsorganisationen i enlighet med principerna i detta avtal ändras så att de motsvarar förändringen som skett i arbetsplatsens storlek och struktur.

Laghänvisningar

Till de delar som inte annat avtalats i detta avtal, iakttas lagen om samarbete inom företag (30.3.2007/334) samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (20.1.2006/44), vilka inte utgör delar av detta avtal.

2. Samarbete på arbetsplatsen

Utvecklingsverksamhet

Arbetstagarna och deras representanter bör enligt principerna i detta avtal kunna vara med om att utveckla arbetsorganisationerna, tekniken, arbetsförhållandena och arbetsuppgifterna samt att genomföra ändringarna.

I samband med utvecklingsverksamheten och den härtill eventuellt hörande tillämpningen av ny teknik bör man arbeta för att åstadkomma ett meningsfullt, växlande och utvecklande arbetsinnehåll samt förbättrad produktivitet. På detta sätt får arbetstagarna möjlighet att utvecklas i sitt arbete och bättre kvalifikationer för nya arbetsuppgifter.

Åtgärderna får inte leda till att den totala belastningen ökar till den grad att det skadar arbetstagarnas hälsa eller säkerhet.

På arbetsplatsen ska parterna med lämpliga intervaller i samråd följa upp utvecklingen gällande produktiviteten, produktionen och personalen. Om nödvändiga uppföljningssystem och nyckeltal avtalas lokalt.

Samarbetets förverkligande

Samarbetet mellan arbetsgivaren och arbetstagarna kan ske i en permanent förhandlingsdelegation, i projektgrupper som tillsatts för att genomföra vissa utvecklingsprojekt eller i förhandlingar mellan arbetsgivaren och personalen. Samarbetet ska syfta till samförstånd mellan parterna. I en projektgrupp som bildats för att förverkliga ett utvecklingsprojekt ska företaget och dess arbetstagare vara jämbördigt representerade. Vid behov kan också en representant för fackförbundet utnämnas till företrädare för arbetstagarna.

Lokalt kan avtalas om tillsättande av ett samarbetsorgan som behandlar ärenden som bl.a. hänför sig till utvecklingsverksamheten. Organet kan ersätta separata samarbets- och arbetarskyddskommissioner samt övriga motsvarande kommissioner. Samma samarbetsorgan kan i lokalt avtalad omfattning även svara för verksamheten och planerna i enlighet med lagen om samarbete inom företag (30.3.2007/334), lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (20.1.2006/44), lagen om företagshälsövård (21.12.2001/1383) samt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (8.8.1986/609).

Om arbetstagaren använder sig av externa konsulttjänster i företagets utvecklingsverksamhet, ansvarar arbetstagaren för att konsultföretagets verksamhet följer detta avtal.

Det är viktigt att planeringen och det praktiska genomförandet av utvecklingsåtgärderna kopplas nära samman med företagets personalpolitik, framför allt anställningen av personal, främjandet av jämställdheten, interna omplaceringar, utbildning, informationsspridning, arbetarskydd, upprätthållande av arbetsförmåga och företagshälsövård.

Tyky-verksamhet

Verksamheten för att bevara arbetsförmågan på arbetsplatserna sker i samarbete mellan linjeledningen, personalförvaltningen, företagshälsovården och arbetarskyddsorganisationen. I samband med planering, genomförande och uppföljning av verksamheten för att bevara arbetsförmågan följer man hur de anställda klarar sig i sitt arbete och uppgör vid behov direktiv för hur de som är i behov av åtgärder för upprätthållandet av arbetsförmågan ska söka specialistvård.

Arbetarskyddschefen och arbetarskyddsfullmäktigen deltar i planeringen av verksamheten för att upprätthålla de anställdas arbetsförmåga i samband med uppgörandet av verksamhetsplanen för företagshälsovården. De deltar också i förverkligandet och uppföljningen av planerna.

3. Samarbetsuppgifter och samarbetsorganisationer

3.1 Bestämmelser som gäller förtroendemän

Förtroendeman

Med förtroendemän avses i detta avtal, om inget annat anges i avtalstexten, huvudförtroendeman, regionens huvudförtroendeman eller arbetsplatsens huvudförtroendeman, som av en eller flera fackavdelningar eller fackorganisation som avses i detta avtal har valt till sin företrädare för att sköta uppgifter som avses i detta avtal.

Förtroendemannen ska vara arbetstagare på det aktuella företaget och insatt i förhållandena på sitt verksamhetsområde. Om endast en förtroendeman valts för företagets personalgrupp, är han eller hon huvudförtroendeman som avses i detta avtal. Lokalt kan överenskommas att arbetarskyddsfullmäktigen sköter förtroendemannens uppgifter eller tvärtom.

Val

Om antalet regionala eller huvudförtroendemän och förtroendemän, deras stationering och andra detaljer i samband med val avtalas på varje företag. Härvid bör man fästa uppmärksamhet vid att det avtalade verksamhetsområdet till sin storlek är ändamålsenligt och till sin omfattning sådant att det främjar behandlingen av ärenden i överensstämmelse med förhandlingsordningen. Bedömningen ska också beakta bl.a. företagets storlek, personalens och underföreningarnas medlemmar antal samt kvaliteten och omfattningen på de uppgifter som ska utföras vid företaget. På arbetsplatsen kan överenskommas att förtroendemannen sköter arbetarskyddsombudets uppgifter eller tvärtom.

Val kan förrättas på arbetsplatsen för att välja förtroendeman. Om val förrättas på arbetsplatsen ska arbetstagarna beredas möjlighet att dela i valet. Valet ska dock ordnas och förrättas så att det inte stör arbetet. Om tid och plats för valet ska avtalas med arbetsgivaren senast 14 dagar innan valet förrättas. Arbetstägaren bereder utsedda personer möjlighet att förrätta valet.

Uppgifter

Syftet med förtroendemannasystemet är att upprätthålla och utveckla förhandlings- och samarbetsrelationerna mellan arbetsgivare och arbetstagare. Förtroendemannen är sin förenings och arbetstagarnas representant i frågor som rör tillämpningen av kollektivavtalet och arbetslagstiftningen och vanligen i frågor som rör relationer mellan arbetsgivaren och arbetstagarna.

Förhandlingsordning

Om det uppstår oklarheter eller meningsskiljaktigheter om tillämpningen av lagar eller avtal när det gäller en arbetstagares lön eller anställningsförhållande, ska förtroendemannen ges all den information som inverkar på utredningen av fallet.

Arbetstagaren ska reda ut sådant som rör anställningsförhållandet med sin chef. Ifall den aktuella frågan inte kunnat utredas direkt med chefen kan arbetstagaren föra saken vidare för behandling i förhandlingar mellan förtroendemannen och arbetsgivarens representant.

Om en meningsskiljaktighet på arbetsplatsen inte kan lösas lokalt tillämpas förhandlingsordningen i kollektivavtalet.

Om meningsskiljaktigheten gäller avslutande av förtroendemans anställningsförhållande som avses i detta avtal, ska lokala förhandlingar och förhandlingar mellan förbunden inledas och föras utan dröjsmål sedan grunden till upphörandet bestridits.

3.2 Bestämmelser om arbetarskydd

Arbetsgivaren utser en arbetarskyddschef för arbetarskyddsverksamheten. Arbetstagarnas rätt att välja arbetarskyddsfullmäktig och fullmäktiges ersättare regleras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (20.1.2006/44). Om arbetarskyddssamarbete kan avtalas separat på varje företag.

Uppgifter

Arbetsskyddschefens uppgift är att vid sidan av andra uppgifter inom ramen för arbetarskyddsarbetet arrangera, upprätthålla och utveckla arbetarskyddssamarbetet.

Den arbetarskyddsfullmäktiges uppgifter fastställs i enlighet med lagen och förordningen om tillsynen över arbetarskyddet. Dessutom utför arbetarskyddsfullmäktigen de andra uppgifter som enligt annan lagstiftning och avtal tillhör honom eller henne. En vicefullmäktig handhar, då arbetarskyddsfullmäktigen är förhindrad, sådana på arbetarskyddsfullmäktigen ankommande uppgifter, vilkas skötsel inte kan uppskjutas tills arbetarskyddsfullmäktigens förhinder upphört. Arbetarskyddsombudet har, om inte lokalt har avtalats om andra uppgifter, till uppgift att delta i behandlingen och genomförandet av arbetarskyddssamarbetsärenden inom sitt verksamhetsområde.

Arbetskyddsombud

Om valet av arbetskyddsombud, deras antal, uppgifter och verksamhetsområde avtalas lokalt enligt samma valkriterier som avtalats i fråga om val av förtroendeman i 3.1 fjärde kapitlet. Dessutom ska arbetskyddsrisiker och andra faktorer som påverkar arbetsförhållandena beaktas. Arbetstagarna utser skyddsombudet bland sig.

Arbetskyddskommitté

Om val av andra samarbetsorgan för främjande av arbetskyddet samt om ändamålsenlig samarbetsform avtalas lokalt med beaktande av arbetsplatsens typ, storlek och arbetstagarnas antal och uppgifternas art och andra omständigheter. Om inget bestämts om annan samarbetsform bildas en arbetskyddskommitté för arbetskyddssamarbetet.

Begränsning av tillämpningsområdet

Bestämmelserna om arbetskydd i detta avtal tillämpas på arbetsplatser där det regelbundet arbetar sammanlagt minst 20 arbetstagare. En arbetskyddsfullmäktig ska dock väljas när antalet arbetstagare sammanlagt är minst tio.

3.3 Meddelanden

På arbetsplatsen verksam fackavdelning eller motsvarande bör skriftligen informera arbetsgivaren om de personer som valts till förtroendeman, när förtroendemannen vikarieras av sin suppleant, när arbetskyddsfullmäktigen eller ett skyddsombud fungerar i förtroendemannauppgifter, eller när förtroendemannen fungerar i arbetskyddsuppgifter. Ett motsvarande meddelande om när vice förtroendemannen vikarierar för förtroendemannen kan även lämnas av förtroendemannen. Arbetskyddsfullmäktigen ska skriftligen underrätta arbetsgivaren om att en ersättare vikarierar för arbetskyddsfullmäktigen. Arbetsgivaren underrättar de förtroendevalda om vem som förhandlar med dem på företagets vägnar.

4. Bestämmelser som gäller förtroendemäns och arbetskyddsfullmäktigens samt övriga personalrepresentanternas ställning

4.1 Befrielse från arbete och ersättning för inkomstbortfall

Ledighet

För att huvudförtroendemannen och arbetskyddsfullmäktigen ska kunna sköta sina uppgifter har de rätt till tillfällig, regelbunden eller fullständig ledighet från arbetet. Andra förtroendeman än huvudförtroendemannen, arbetskyddsombudet och andra personalrepresentanter som deltar i samarbetet mellan företaget och personalen enligt detta avtal har rätt till tillfällig ledighet från arbetet.

Vid beviljande av ovan avsedd ledighet ska hänsyn tas till bl.a. antalet anställda i den berörda personalgruppen, produktionens och verksamhetens karaktär och mängden uppgifter.

Om huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen är befriad från sitt arbete för regelbundet upprepade perioder bör han i regel sköta sina uppgifter under denna tid. Arbetsledningen bör dock medge befrielse från arbetet för nödvändiga ärenden också under andra tider som är lämpliga med tanke på arbetet.

Om en och samma person har hand om både förtroendemanna- och arbetarskyddsfullmäktiguppgifterna ska detta beaktas som berättigande till längre befrielse i avtal om befrielse.

Ersättning för inkomstbortfall

Arbetsgivaren ersätter den inkomst som en personalrepresentant enligt detta avtal går miste om antingen vid lokala förhandlingar med arbetsgivarens representanter eller när han annars sköter med arbetsgivaren överenskomna uppgifter.

Om förtroendemannen, arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddsombudet eller en medlem av arbetarskyddskommissionen eller något annat samarbetsorgan som motsvarar arbetarskyddskommissionen utför med arbetsgivaren överenskomna uppgifter utom sin ordinarie arbetstid, betalas övertidsersättning för den tid som gått förlorad på detta sätt eller avtalas om något annat slag av extra ersättning.

Ersättningen för inkomstbortfall för den i detta avtal avsedda personalrepresentanten utbetalas så att en arbetstagare med månadslön får den inkomst som han eller hon annars skulle ha fått i arbetet.

Om personalrepresentanten med tanke på sina uppgifters omfattning helt befrias från uppgifterna i sin ordinarie anställning ersätts inkomstbortfallet i enlighet med föregående stycke, eller så fastställs lönen för sig varje månad.

Till arbetsgrupper som tillsätts av arbetsgivaren utses på personalorganisationernas framställan främst förtroendepersoner, men eventuellt även andra personer till personalrepresentanter. För sådana personer kan arbetstiden antecknas och inkomstbortfallet ersättas på samma sätt som en förtroendeman ersätts för arbete i arbetsgrupp.

4.2 Ställning Anställningsförhållande

Förtroendeman, arbetarskyddsfullmäktig, arbetarskyddsombud och annan personalrepresentant är i sitt anställningsförhållande till arbetsgivaren i samma ställning oberoende av om han eller hon sköter sitt förtroendeuppdrag vid sidan av sitt eget arbete eller är helt eller delvis befriad från arbete. Han eller hon är skyldig att själva följa allmänna arbetsvillkor, arbetstider och arbetsledningens order samt andra ordningsföreskrifter.

Lokaler

Arbetsgivaren tillhandahåller en ändamålsenlig plats för förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen för uppbevaring av det material som skötandet av uppgifterna förutsätter. Arbetsgivaren anvisar såvitt möjligt ett ändamålsenligt utrymme där de för skötande av uppgifterna nödvändiga diskussionerna kan föras. För skötandet av uppgifterna har förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktig rätt att använda företagets telefon och sedvanliga kontors- mm. materiel. Om de praktiska arrangemangen avtalas lokalt.

Föreningarna konstaterar i sin gemensamma tolkning att begreppet normal kontorsutrustning för regionens huvudförtroendeman eller huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen omfattar datorer i allmänt bruk inom företaget och tillhörande mjukvara samt internetuppkoppling (e-post). Bedömningen kan ta hänsyn till bl.a. företagets och samfundets storlek, omfattningen av förtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter och det behov de medför och den tid som används. Om de praktiska arrangemangen avtalas lokalt.

Löneskydd och skydd mot omplacering

Förtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens möjligheter att utvecklas och avancera i yrket får inte försämrats på grund av förtroendeuppdraget. Medan uppdraget sköts eller på grund av det får han eller hon inte flyttas till ett arbete med lägre lön än han eller hon innehade vid tiden för valet. Om den till förtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig valdas ordinarie arbete försvårar skötseln av förtroendeuppdraget, ska något annat arbete ordnas för honom eller henne med hänsyn till förhållandena på arbetsplatsen och hans eller hennes yrkeskompetens. Ett sådant arrangemang får inte innebära att hans eller hennes inkomster minskar.

Förtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens löneutveckling bör motsvara den allmänna löneutvecklingen i företaget.

Ifall ett arbetarskyddsombud tillfälligt måste flyttas i arbete utanför sitt egentliga verksamhetsområde, bör man sträva till att flyttningen inte oskäligt försvårar skötseln av skyddsombudsuppgifterna.

Bevarande av yrkesfärdighet

När huvudförtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens förtroendeuppdrag upphör bör han eller hon i samråd med arbetsgivaren reda ut om det krävs yrkesutbildning för att han eller hon ska bevara sin yrkeskompetens för det tidigare eller ett motsvarande arbete. Arbetsgivaren ordnar sådan utbildning som krävs enligt utredningen.

En förtroendeman ska ha samma möjlighet till kvalificerad yrkesutbildning och avancemang som han eller hon annars skulle ha haft.

Överlåtelse av rörelse

Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens ställning fortsätter oförändrad vid överlåtelse av rörelse, om den överlåtna rörelsen eller del av den bevarar sin självständighet. Om en rörelse eller en del av den förlorar sin självständighet, har huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen rätt till efterskydd i enlighet med 4.3 i detta avtal från och med att mandatet upphör på grund av överlåtelse av rörelse.

4.3 Anställningsskydd

Uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker

Om företaget säger upp eller permitterar arbetskraft av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker får huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen inte sägas upp eller permitteras om inte produktionsenhetens verksamhet avbryts helt. Om det kan konstateras i samråd med huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen att han inte kan erbjudas arbete som svarar mot hans yrke eller som annars är lämpligt för honom, är det dock möjligt att avvika från denna regel.

Annan förtroendeman än huvudförtroendeman kan sägas upp eller permitteras i enlighet med 7 kapitlet 10 § 2 mom. i arbetsavtalslagen endast när arbetet upphör helt och hållet och arbetsgivaren inte kan erbjuda ett arbete som motsvarar personens yrkesskicklighet eller som i övrigt lämpar sig för honom eller henne eller utbilda personen för annat arbete på det sätt som avses i 7 kapitlet 4 § i arbetsavtalslagen.

Individskydd

På grunder som beror på förtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen själv får denna enligt 7 kap.10 § 1 mom. i arbetsavtalslagen inte sägas upp utan samtycke av majoriteten av de arbetstagare som han företräder.

Förtroendemäns och arbetarskyddsfullmäktiges arbetsavtal får inte hävas eller anses hävda i strid med bestämmelserna i 8 kapitlet 1-3 § i arbetsavtalslagen. Hävning av arbetsavtal på den grund att han skulle ha brutit mot ordningsföreskrifterna är inte möjlig ifall han inte samtidigt upprepade gånger och i väsentlig grad trots varning underlåtit att sköta sina åligganden.

Vid bedömningen av grunderna för hävande av en förtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får han eller hon inte försättas i en sämre ställning än andra arbetstagare.

Kandidatskydd

Bestämmelserna om anställningsskydd ovan ska tillämpas också på en huvudförtroendemannakandidat som fackavdelningens möte har ställt upp och om vars uppställning fackavdelningen har underrättat arbetsgivaren skriftligen, samt på en kandidat till arbetarskyddsfullmäktig om vars uppställning arbetarskyddskommissionen eller något annat motsvarande samarbetsorgan har underrättats skriftligt. Skyddet för kandidaten inträder dock tidigast tre månader innan den kandiderande huvudförtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigens mandatperiod börjar, och upphör när valresultatet konstaterats för den som inte blivit vald.

Efterskydd

Bestämmelserna om anställningsskydd ska tillämpas också på en arbetstagare som tjänstgjort som huvudförtroedeman eller arbetarskyddsfullmäktig sex månader efter att uppdraget upphört.

Ersättningar

Om förtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigens arbetsavtal har hävts i strid med detta avtal, ska arbetsgivaren betala minst 10 och högst 30 månaders lön i ersättning till honom eller henne. Ersättningen ska bestämmas enligt grunderna i 12 kapitlet 2 § 2 momentet i arbetsavtalslagen. Att rättigheterna enligt detta avtal har kränkts ska beaktas som en faktor som höjer ersättningen. Om 20 eller färre arbetstagare regelbundet arbetar vid en produktionsenhet eller motsvarande verksamhetsenhet, är den ovannämnda ersättningen till arbetarskyddsfullmäktigen lika med lönen för minst fyra och högst 24 månader.

Ersättning för permittering som enligt detta avtal är ogrundad fastställs enligt 12 kapitlet 1.1 § i arbetsavtalslagen.

4.4 Suppleanter

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på vice huvudförtroedeman och arbetarskyddsfullmäktigs suppleant under den tid då de fungerar som ersättare i enlighet med den anmälan som förutsätts i detta avtal.

5. Arbetsgivarens meddelandeplikt

Lönestatistik och personaluppgifter

En gång per år sedan EK:s tjänstemannastatistik färdigställts ska alla de lönespecifikationer som görs för statistiken lämnas skriftligen till den fackorganisation som avses i detta avtal.

Huvudförtroendemannen har rätt att med regelbundna intervall få information om inkomstnivån för arbetskraften inom det egna verksamhetsområdet eller arbetsplatsen samt dess sammansättning och utveckling. Om tillämpningen av denna punkt avtalas i större detalj på varje företag. Huvudförtroendemannen är inte berättigad till uppgifter om genomsnittliga månadsinkomster för mindre grupper än sex personer.

Vid meningsskiljaktigheter som tillhör förtroendemannens uppgifter ska han eller hon i enlighet med detta avtal ges alla nödvändiga uppgifter för att utreda besvärssärendet. Förtroendemannen har rätt att en gång per år inom sitt verksamhetsområde få information om arbetstagarnas efter- och förnamn, anställningsförhållandets begynnelsepunkt samt verksamhetsenhet inom företaget eller motsvarande. Förtroendemannen ska på begäran få information om nya arbetstagare.

Förtroendemannen bereds möjlighet att göra sig förtrogen med de på arbetsplatsen vid respektive tidpunkt gällande lönesättnings- och löneberäkningssystemen som hör till hans verksamhetsområde.

Information om extern arbetskraft

Arbetsgivaren ska ge information om planerade avtal om anlitan av utomstående arbetskraft till de förtroendemän som företräder en personalgrupp vars arbetsuppgifter ärendet gäller. Härvid ska en redogörelse ges för den planerade omfattningen av arbetskraften, arbetsuppgifterna och tiden för avtalets bestånd. Förtroendemannen ska ges tillfälle att ge ett utlåtande i ärendet, om inte något annat följer av förhållandena eller av andra omständigheter.

Förtroendemannen har rätt att få uppgifter om extern arbetskraft som arbetar inom hans eller hennes verksamhetsområde och om underleverantörer som arbetar i företagets lokaler.

Arbetstidsbokföring

Förtroendemannen har rätt att bekanta sig med den i enlighet med arbetstidslagen uppgjorda förteckningen över nöd- och övertidsarbete för de till hans verksamhetsområde hörande arbetstagarna samt den förhöjda lön som därför utbetalats.

Uppgifternas konfidentiella natur

Förtroendemannen får ovan avsedda uppgifter konfidentiellt för skötandet av sina åligganden. Uppgifterna får inte överlåtas till förtroendepersoner på andra företag och får inte heller på annat sätt spridas.

Bestämmelser

Arbetsgivaren förser arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddsombudet och andra arbetarskyddsorgan med nödvändiga lagar, förordningar och andra arbetarskyddsbestämmelser.

Uppgifter om företaget

Arbetsgivaren ska för personalen eller dess företrädare presentera:

- 1) en på företagets bokslut grundad redogörelse för företagets ekonomiska situation efter det att bokslutet fastställts;
- 2) minst två gånger under räkenskapsåret en enhetlig redogörelse för företagets ekonomiska situation med uppgifter om framtidsutsikterna för företagets produktion, sysselsättning, lönsamhet och kostnadsstruktur.
- 3) en gång om året en personalplan och utbildningsmål som åsyftas i 16 § i lagen om samarbete inom företag (30.3.2007/334).

Företaget bör utan dröjsmål informera om väsentliga förändringar i alla ovan nämnda uppgifter.

I de företag där personalen regelbundet är större än 30 personer ges de bokslutsuppgifter som avses i 10 § i lagen om samarbete inom företag (30.3.2007/334) på begäran skriftligt till personalens företrädare.

Tystnadsplikt

Om företagets anställda eller personalens representanter i enlighet med detta avtal har fått tillgång till uppgifter om arbetsgivarens affärs- eller yrkeshemligheter, får dessa uppgifter behandlas bara av de arbetstagare och personalrepresentanter som saken gäller, om inte arbetsgivaren och de som har rätt att få tillgång till uppgifter sinsemellan kommer överens om något annat. När arbetsgivaren meddelar om sekretessplikten bör han precisera vilka uppgifter som omfattas av sekretessplikten och hur lång tid uppgifterna skall hemlighållas. Innan arbetsgivaren tillkännager affärs- eller yrkeshemligheten i fråga ska sekretessgrunderna klargöras för den aktuella arbetstagaren eller personalrepresentanten.

6. Personalintern informationsverksamhet och anordnande av möten

En registrerad underförening till ett förbund som är part i det kollektivavtal som ska tillämpas på arbetsplatsen samt sådan underförenings avdelning eller fackklubb på arbetsplatsen har rätt att på arbetsplatsen eller på något annat avtalat ställe ordna möten för att behandla arbetsmarknadsfrågor eller arbetsförhållandena på arbetsplatsen, på det sätt som har avtalats branschvis eller enligt etablerad praxis på arbetsplatsen.

En personalgrupp som avses i detta avtal har också rätt att dela ut möteskallelser och meddelanden som hänför sig till anställningsförhållandena på arbetsplatsen eller arbetsmarknadsfrågor bland sina medlemmar. I meddelandet ska anges vem som har gett ut det.

Om det på arbetsplatsen utkommer en för personalen avsedd informationstidning, har ovannämnda personalsammanslutning rätt att använda den till att publicera mötesanmälningar eller underrättelser eller att publicera dem på anslagstavla som tillhandahållits arbetstagarna. Även e-post kan användas för delgivning av mötesanmälningar eller underrättelser. Anmälaren ansvarar för innehållet i e-postmeddelanden och på anslagstavlan.

7. Utbildning

7.1 Yrkesutbildning

När arbetsgivaren ger en arbetstagare yrkesutbildning eller skickar arbetstagaren på kurser med anknytning till yrket ersätts de direkta kostnaderna för utbildningen och inkomstbortfallet för ordinarie arbetstid. Om utbildningen sker utom arbetstid ersätts de direkta kostnaderna som åsamkas av den. Att det rör sig om utbildning enligt denna paragraf ska konstateras innan anmälan till kursen.

Med direkta kostnader avses resekostnader, kursavgifter, kostnader för kursprogrammets inlärningsmaterial, kostnad för helpension vid internatkurser och för andra än internatkurser ersättning för resekostnader som fastställs enligt kollektivavtalet. Inkomstbortfall för ordinarie arbetstid ersätts både för kurs- och för restiden. Åtgången tid för utbildning utom arbetstid eller resor i samband med den ersätts inte.

7.2 Gemensam utbildning

Utbildning som främjar samarbetet på arbetsplatsen arrangeras på arbetsplatsen eller annorstädes av centralorganisationerna eller detta avtals undertecknande förbund eller på det enskilda företaget av arbetsgivar- och arbetstagarparten gemensamt.

Grundkurser i arbetarskyddssamarbete samt specialkurser som krävs för arbetarskyddssamarbetet är sådan gemensam utbildning som här avses. Personer som kan delta i en grundkurs enligt detta avtal är medlem av arbetarskyddskommission, arbetarskyddsfullmäktig, vice fullmäktig och arbetarskyddsombudsman samt för specialkurs den arbetarskyddsfullmäktige.

Till deltagare i utbildning betalas ersättning såsom fastställts i punkt 7.1 i kollektivavtalet. Om deltagande i utbildning avtalas lokalt beroende på utbildningens art i ifrågasvarande samarbetsorgan eller mellan arbetsgivaren och förtroendemannen.

Bestämmelserna om gemensam utbildning tillämpas också på utbildning som gäller medinflytandesystemen och lokala avtal. Om deltagande i utbildning kan avtalas mellan arbetsgivaren och vederbörande person.

7.3 Fackföreningsutbildning, anställningsförhållandets bestånd och anmälningstider

Arbetstagar ska ges möjlighet att delta i kurser som pågår i en månad eller kortare tid, om det inte orsakar kännbar olägenhet för produktionen eller företagens verksamhet. Då ovan nämnda olägenhet bedöms beaktas arbetsplatsens storlek. Ifall tillstånd att delta i kurs inte beviljas ska huvudförtroendemannen senast 10 dagar före kursens början meddelas om orsaken till varför beviljandet av ledighet skulle medföra kännbar olägenhet. Härvid vore det tillrådligt att gemensamt försöka klarlägga en eventuell ny tidpunkt då inget hinder för deltagande föreligger.

Anmälan om deltagande i kurs bör göras så tidigt som möjligt. Om kursen varar högst en vecka, ska anmälan göras minst tre veckor före kursens början samt, om det handlar om en längre kurs, minst sex veckor innan.

Innan personen deltar i ovan avsett utbildningstillfälle ska man komma överens med arbetsgivaren om åtgärder som deltagandet ger upphov till, samt särskilt på förhand konstatera huruvida det är fråga om utbildning för vilken arbetstagar i enlighet med detta avtal får ersättning av arbetsgivaren. Samtidigt ska man konstatera hur stora dessa ersättningar är.

7.4 Ersättningar

För kurs som godkänts på det enskilda företaget betalar arbetsgivaren till regional huvudförtroendeman, huvudförtroendeman och förtroendeman samt deras suppleanter, arbetarskyddsfullmäktig, specialfullmäktig och distriktsfullmäktig samt deras suppleanter, arbetarskyddsombud, arbetarskyddskommission och centralkommissionens medlemmar och samarbetsorganens medlemmar för utbildning som deras uppgifter förutsätter ersättning för inkomstbortfall, till ovan nämnda förtroendemän för högst en månad och för personer i förtroendeuppgifter inom arbetarskydd för högst två veckor. På samma sätt betalas ersättning för utbildningstillfällen med anknytning till ovan avsedd förtroendemannaverksamhet till fackavdelningens ordförande för högst en månad.

Därutöver betalas för arbetstagare som avses i föregående stycke för varje kursdag för vilken ersättning utgår för inkomstbortfall, till kursens arrangör måltidsersättning för måltidskostnader som orsakas av kursen; för kurser på två dagar eller mer uppgår ersättningen till 45,41 euro per kursdag enligt undervisningsprogrammet. För en endagskurs utgår kurspenning på 22,71 euro.

Ovan i denna punkt avsedda ersättningar är arbetsgivaren skyldig att betala till samma person endast en gång för samma eller till sitt innehåll motsvarande utbildning.

7.5 Sociala förmåner

Deltagande i fackföreningsutbildning som avses i detta avtal minskar inte semester-, pensions- eller andra jämförliga förmåner upp till en gräns på en månad.

8. Anlitande av utomstående arbetskraft

8.1 Allmänt

Det finns två olika sätt för företagen att anlita utomstående arbetskraft. Dels sker det genom ett köpe-, upphandlings-, ackords-, inhyrnings-, uppdrags- eller tjänstgöringsavtal eller liknande mellan två egenföretagare, då en utomstående företagare utför arbetet utan att den andra parten har något med arbetsprestationen att skaffa. I praktiken kallas sådan avtalsbaserad verksamhet vanligen underleverans eller underentreprenad.

Dels anlitar företagen utomstående arbetskraft så att de hyr in arbetskraft och då utför den inhyrda arbetskraften som levererats av ett bemanningsföretag arbete för en annan arbetsgivare under dennes ledning och tillsyn.

Situationerna i det första stycket kallas nedan underleveranser och situationerna i andra stycket hyrd arbetskraft.

I avtal om underleverans eller hyrning av arbetskraft ska tas in ett villkor om att underleverantören eller bemanningsföretaget åtar sig att iaktta det allmänna kollektivavtalet i branschen samt arbets- och sociallagstiftningen.

Huvudförtroendemannen ska om möjligt meddelas kontaktoppgifterna till förtroendemannen för de arbetstagare hos underentreprenör som arbetstagaren använder sig av.

8.2 Underleverans

Om företagets arbetskraft undantagsvis måste minskas på grund av en underleverans, ska företaget bemöda sig om att placera arbetstagarna i fråga i andra uppgifter inom företaget, och om detta inte är möjligt uppmana underleverantören, om denne behöver arbetskraft, att anställa de friställda arbetstagare som lämpar sig för underleveransarbetet med tidigare löneförmåner.

Ett arbetsavtal får inte formuleras så att det blir ett ackordsavtal mellan två företagare när det i själva verket är fråga om ett arbetsavtal.

8.3 Hyrd arbetskraft

Företagen ska inskränka användningen av inhyrd arbetskraft enbart till utjämnning av arbetstoppar eller i övrigt till sådana tidsmässigt eller kvalitativt begränsade uppgifter som på grund av arbetets brådskande natur, begränsade varaktighet, kvalifikationskraven, behovet av specialredskap eller av andra liknande skäl inte kan utföras av företagets egna arbetstagare.

Att hyra arbetskraft är osunt, om inhyrda arbetstagare som levererats av olika bemanningsföretag under en längre tid utför företagets normala arbeten vid sidan av den ordinarie personalen och under samma arbetsledning.

Företag som anlitar inhyrd arbetskraft bör på begäran ge huvudförtroendemannen en utredning om frågor i anknytning till sådana anställdas tjänstgöring.

9. Avtalets bindande verkan

Detta avtal träder i kraft den 16 februari 2005 och gäller tills vidare med sex månaders uppsägningstid.

Företagen och den undertecknande fackliga organisationen kan avtala på annat sätt om avtalets bestämmelser, bortsett från bestämmelserna om anställningskydd för förtroendemän och arbetarskyddsfullmäktig.

Helsingfors den 8 februari 2005

ARBETSGIVARFÖRENINGEN FÖR TRANSPORT- OCH SPECIALBRANSCHER RF
RAUTATIELÄISTEN LIITTO RY (JÄRNVÄGSMANNAFÖRBUNDET)

Bilaga 2 / Avtal gällande uppsägning av arbetsavtal och permittering

I ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 § Allmänt tillämpningsområde

Detta avtal tillämpas som en del av kollektivavtalet mellan parterna i järnvägsbranschen.

Med arbetstagare avses i detta avtal arbetare eller tjänsteman i anställningsförhållande.

Detta avtal gäller uppsägning av ett arbetsavtal som gäller tills vidare av skäl som beror på arbetstagaren eller har samband med arbetstagarens person, uppsägning som sker på arbetstagarens initiativ samt de procedurer som ska iakttas när en arbetstagare sägs upp eller permitteras av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. Avtalet berör inte:

- 1) i sjömanslagen (423/78),
- 2) i lagen om yrkesutbildning (630/98) avsedda anställningsförhållanden.

Tillämpningsanvisning

Allmänt tillämpningsområde

Avtalet gäller i regel uppsägning av arbetsavtal som gäller tills vidare, av skäl som beror på arbetstagaren.

Förutom de fall som uttryckligen nämns i § 1 gäller avtalet inte heller

- 1) hävning av arbetsavtal med stöd av 8 kap.1 och 3 § i arbetsavtalslagen;
- 2) arbetsavtal för viss tid som ingåtts med stöd av 1 kap.3 § 2 mom. i arbetsavtalslagen;
- 3) hävning av arbetsavtal under prøvotiden med stöd av 1 kap.4 § 4 mom. i arbetsavtalslagen;
- 4) uppsägning av arbetsavtal av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker med stöd av 7 kap.3–4 § i arbetsavtalslagen,
- 5) i de fall som nämns i 7 kap.5, 7 och 8 § i arbetsavtalslagen (överlåtelse av rörelse, saneringsförfarande, arbetsgivarens konkurs och arbetsgivarens död).

Tvister som gäller sådana ovan nämnda fall som inte omfattas av avtalet ska behandlas vid allmänna domstolar i enlighet med arbetsavtalslagen.

Utifrån detta avtal kan det undersökas om en uppsägning som verkställts med stöd av 7 kap.3-4 § i arbetsavtalslagen faktiskt har orsakats av skäl som beror på arbetstagaren eller har samband med arbetstagarens person och om arbetsgivaren hade haft tillräckliga orsaker att säga upp arbetstagaren på de grunder som nämns i § 2 i avtalet i en sådan situation där arbetsavtalet har hävts med stöd av 8 kap.1 § 1 mom. i arbetsavtalslagen.

På hävning av arbetsavtal under prøvotiden ska procedurbestämmelserna i 9 kap.1–2 och 4-5 § i arbetsavtalslagen tillämpas.

Procedurbestämmelserna i I, III och IV kapitlet ska emellertid också tillämpas när

arbetstagare sägs upp eller permitteras av ekonomiska orsaker och produktionsorsaker.

2 § Grunder för uppsägning

Arbetsgivaren får inte säga upp en arbetstagares arbetsavtal utan sakliga och vägande grunder enligt 7 kap.1-2 § i arbetsavtalslagen.

Tillämpningsanvisning

Bestämmelsen motsvarar 7 kap.1-2 § i arbetsavtalslagen, där de uppsägningsgrunder som har samband med arbetstagarens person definieras.

I 7 kap.2 § 2 mom. i arbetsavtalslagen ingår en särskild uppräkningslista av grunder som definitivt inte kan anses som sakliga och vägande grunder för uppsägning.

Som sakliga och vägande grunder betraktas sådana skäl som beror på arbetstagaren själv, såsom försummelse av arbetet, brott mot föreskrifter som arbetsgivaren meddelat inom gränserna för sin arbetsledningsrätt, ogrundad frånvaro och uppenbar vårdslöshet i arbetet.

Strävan har varit att ovan precisera begreppet saklig och vägande grund genom att ge några exempel på sådana fall då det enligt avtalet kan vara tillåtet att avsluta ett anställningsförhållande genom uppsägning.

Vid bedömningen av om en uppsägningsgrund kan anses vara saklig och vägande är det enligt arbetsavtalslagen vid sidan av andra faktorer av betydelse hur grova försummelserna eller överträdelserna av de skyldigheter som följer av arbetsavtalet eller lagen är.

Vid bedömningen av om en uppsägningsgrund som har samband med arbetstagarens person kan anses vara saklig och vägande ska arbetsgivarens och arbetstagarens förhållanden beaktas som en helhet. Detta innebär att frågan om en uppsägningsgrund är tillräcklig eller inte ska avgöras utgående från en helhetsbedömning av alla de faktorer som hänför sig till fallet.

Som uppsägningsgrund räknas även skäl som gör att arbetsavtalet kan hävas enligt arbetsavtalslagen.

Innehållet i uppsägningsgrunderna för arbetsavtal beskrivs närmare i motiveringen till regeringens proposition RP 157/2000 rd.

3 § Uppsägningstider

Arbetsgivaren ska följa nedan nämnda uppsägningstider:

Anställningsförhållandet har pågått oavbrutet	Uppsägningstid
1. högst ett år	14 dagar
2. över ett år men högst 4 år	1 månad
3. över 4 år men högst 8 år	2 månader
4. över 8 år men högst 12 år	4 månader
5. över 12 år	6 månader

Arbetstagaren ska följa nedan nämnda uppsägningstider:

Anställningsförhållandet har pågått oavbrutet	Uppsägningstid
1. högst 5 år	14 dagar
2. över 5 år	1 månad

Tillämpningsanvisning

Fastställande av hur länge en anställning varat

Vid beräkning av anställningsförhållandets längd, enligt vilken uppsägningstiden fastställs, beaktas enbart den tid under vilken arbetstagaren oavbrutet har varit i arbetsgivarens tjänst i samma anställning. Till exempel avbryts anställningsförhållandet inte av överlåtelse av rörelse, moderskaps-, föräldra- och vårdledighet, värnplikt eller studieledighet.

Utöver anställningens kontinuerliga natur, ska man även utreda den tid som kvalificerar till anställningstid som förlänger uppsägningstiden. För värnpliktiga är sådan tid enbart den tid som arbetstagaren oavbrutet har varit i arbetsgivarens tjänst före fullgörandet av värnplikten enligt värnpliktslagen (452/50) och tiden efter detta, förutsatt att arbetstagaren med stöd av denna lag har återvänt till arbetet. Den egentliga värnpliktstiden räknas alltså inte in i anställningens längd.

Beräkning av laga tid

När det gäller beräkningen av laga tid finns det varken specialbestämmelser i den arbetsrättsliga lagstiftningen eller bestämmelser i kollektivavtalen. Det är praxis att reglerna för beräkning av tider i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) iakttas vid beräkningen av tider som har samband med anställningsförhållanden, t.ex. vid beräkningen av uppsägningstider. När man räknar ut de terminer som ingår i avtalet om uppsägningsskydd tillämpas sålunda följande regler, om inte annat har avtalats:

1. Om tiden har fastställts till ett visst antal dagar efter en angiven dag, inkluderas inte den dag då åtgärden har vidtagits.

Exempel 1

Ifall arbetsgivaren permitterar en arbetstagare med iakttagande av 14 dagars permitteringsvarsel den 1 mars är 16 mars den första permitteringsdagen.

2. Om en termin har fastställts angetts i veckor, månader eller år efter en angiven dag, löper terminen ut den dag i den fastställda veckan eller månaden som till sin benämning eller sitt ordningsnummer motsvarar nämnda dag. Om motsvarande dag inte finns i den månad då terminen skulle ha löpt ut, räknas den sista dagen i samma månad som terminens sista dag.

Exempel 2

Om en arbetsgivare 30.7 säger upp en arbetstagare, vars anställningsförhållande fortgått utan avbrott över 4 år men högst 8 år och vars uppsägningstid med andra ord är 2 månader, betyder det att anställningsförhållandets sista dag är 30.9. Om vederbörande arbetstagares uppsägning sker den 31 juli, är även i detta fall 30 september anställningsförhållandets sista dag, eftersom september månad inte har en dag som till ordningsnummer motsvarar den dag tiden skulle löpa ut.

Även om vid en uppsägning den fastställda dagen, eller den sista dagen av den laga tiden råkar infalla på en helgdag, på självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommaraftonen eller på en söckenlördag, är likväl nämnda dag anställningsförhållandets sista dag.

Uppsägningstidens förlopp samt visstidsavtal

I fall då en arbetstagares arbetsavtal har sagts upp av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker och då arbete fortfarande erbjuds efter utgången av uppsägningstiden, kan man med arbetstagaren ingå ett arbetsavtal för viss tid om utförandet av det återstående arbetet.

4 § Försummelse att iaktta uppsägningstid

En arbetsgivare som har sagt upp ett arbetsavtal utan att iaktta uppsägningstiden ska i ersättning till arbetstagaren betala full lön för en tid som motsvarar uppsägningstiden.

En arbetstagare som inte har iakttagit uppsägningstiden är skyldig att i engångsersättning till arbetsgivaren betala ett belopp som motsvarar lönen för uppsägningstiden. Arbetsgivaren får innehålla detta belopp på den slutlön som ska betalas till arbetstagaren, med iakttagande av vad som i 2 kap.17 § i arbetsavtalslagen bestäms om begränsning av arbetsgivarens kvittningsrätt.

Om man endast delvis har försummat att iaktta uppsägningstiden, begränsas ersättningsplikten till den del av lönen som motsvarar den försummade delen av uppsägningstiden.

Tillämpningsanvisning

I avtalsbrott enligt denna punkt är det fråga om försummelse från den ena avtalspartens sida. Lönen beräknas i sådana fall enligt bestämmelserna om sjuklön i kollektivavtalet för respektive bransch.

I detta sammanhang har man inte befattat sig med sådana fall då arbetstagaren måste vara utan arbete medan anställningsförhållandet varar. I dessa fall iakttas kollektivavtalsbestämmelserna eller praxis i respektive bransch.

5 § Meddelande om uppsägning

Meddelande om uppsägning av ett arbetsavtal ska lämnas till arbetsgivaren eller dennes företrädare eller arbetstagaren personligen. Om detta inte är möjligt får meddelandet sändas per brev eller per e-post. Ett dylikt meddelande anses ha kommit till mottagarens kännedom senast den sjunde dagen efter att meddelandet sänts.

När en arbetstagare befinner sig på lagstadgad eller avtalsenlig semester, eller på en minst två veckors ledighet för utjämning av arbetstiden, anses uppsägning som grundar sig på meddelande som sänts per post eller elektroniskt likväl vara befordrad tidigast dagen efter att semestern eller ledigheten har upphört.

6 § Meddelande om uppsägningsgrunder

Arbetsgivaren ska på begäran av arbetstagaren utan dröjsmål skriftligen meddela denne den dag då arbetsavtalet upphör samt de för arbetsgivaren kända uppsägnings- eller hävningsgrunder på basis av vilka arbetsavtalet har upphävts.

II UPPSÄGNING AV SKÄL SOM BEROR PÅ ARBETSTAGAREN

7 § Tillämpningsområde

Utöver vad som sägs ovan ska bestämmelserna i detta kapitel iakttas vid uppsägning av skäl som beror på arbetstagaren.

8 § Tillställan av uppsägning

Uppsägning ska tillställas arbetstagare inom skälig tid efter att uppsägningsgrunden har kommit till arbetsgivarens kännedom.

9 § Hörande av arbetstagare

Innan uppsägningen verkställs ska arbetsgivaren ge arbetstagaren tillfälle att bli hörd om skälen till uppsägningen. Arbetstagaren har rätt att härvid anlita biträde.

Tillämpningsanvisning

I § 9 i detta avtal avses med biträde t.ex. arbetstagarens förtroendeman eller en arbetskamrat.

10 § Domstolsbehandling

Om uppgörelse inte har nåtts i tvist som gäller uppsägning av arbetsavtal kan arbetsgivar- eller arbetstagarförbundet överlämna ärendet att behandlas vid arbetsdomstol. Enligt 15 § i lagen om arbetsdomstolen (646/74) ska stämningsansökan tillställas arbetsdomstolen inom 2 år efter att anställningsförhållandet har upphört.

11 § Skiljemannaförfarande

Meningsskiljaktighet om uppsägning av arbetsavtal kan enligt 11 § i lagen om arbetsdomstolen (646/74) lämnas till skiljemän för avgörande.

12 § Ersättning för ogrundad uppsägning av arbetsavtal

En arbetsgivare som har sagt upp en arbetstagare i strid med uppsägningsgrunderna i § 2 i detta avtal är skyldig att betala arbetstagaren ersättning för ogrundad uppsägning av arbetsavtal.

13 § Ersättningens storlek

I ersättning ska arbetsgivaren betala minst tre och högst 24 månaders lön.

När ersättningens storlek bestäms ska man beakta hur länge perioden utan arbete beräknas fortgå och hur stort inkomstbortfallet beräknas bli, hur länge anställningsförhållandet varat, arbetstagarens ålder och möjligheter att få arbete som motsvarar hans eller hennes yrke eller utbildning, arbetsgivarens förfarande när arbetsavtalet upphävdes, den anledning arbetstagaren själv har gett till att avtalet upphävdes, arbetstagarens och arbetsgivarens förhållanden i allmänhet och övriga jämförbara omständigheter.

Arbetslöshetsdagpenning som har betalats till arbetstagaren ska dras av från ersättningen på det sätt som anges i 12 kap.3 § i arbetsavtalslagen.

Arbetsgivaren kan inte dömas att betala ersättning enligt denna paragraf utöver eller i stället för det skadestånd som avses i 12 kap.2 § i arbetsavtalslagen.

Tillämpningsanvisning

Avdraget av arbetslöshetsdagpenningens andel gäller ersättningen till den del den utgör ersättning till arbetstagaren för löneförmåner som gått förlorade på grund av arbetslöshet innan domen avkunnades eller meddelades. Avdragets belopp är i regel 75 procent av den inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenningen, 80 procent av grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet i dess helhet. Det går att göra ett mindre avdrag på ersättningen än vad som nämns ovan eller att helt och hållet låta bli att göra avdrag, om detta är skäligt med hänsyn till ersättningsbeloppet, arbetstagarens ekonomiska och sociala förhållanden och den kränkning han eller hon har blivit utsatt för.

Om man ingår en överenskommelse om arbetsgivarens ersättningsskyldighet i ett ärende som gäller ogrundad uppsägning av arbetsavtal, ska det även göras ett avdrag på den avtalade ersättningen på det sätt som anges i föregående stycke.

III PERMITTERING

14 § Permittering

När en arbetstagare permitteras ska varsel ges minst 14 dagar i förväg och permitteringen kan ske för viss tid eller tills vidare.

Arbetsgivare och arbetstagare kan under pågående anställningsförhållande överenskomma om tiden för meddelande om permittering samt på vilket sätt permitteringen verkställs när det är fråga om permittering för viss tid enligt 5 kap.2 § 2 mom. arbetsavtalslagen.

Om permitteringen har skett tills vidare, ska arbetsgivaren meddela tidpunkten när arbetet inleds minst en vecka i förväg, om inte annat har avtalats.

Permittering hindrar inte arbetstagaren från att ta emot annat arbete under permitteringen. Om bostadsförmåns giltighet under permittering stadgas i 13 kap.5 § i lagen om arbetsavtal.

Tillämpningsanvisning

Detta avtal gäller inte grunderna för permittering, utan dessa har fastställts i lag. Avtalet begränsar inte permitteringsens längd.

15 § Förhandsutredning

Arbetsgivaren ska utgående från sin kunskap för arbetstagaren presentera en förhandsutredning över permitteringsgrunderna, samt en uppskattning över permitterings omfattning, sättet på vilket den genomförs, samt dess begynnelsepunkt och längd. Om permitteringen gäller flera arbetstagare kan utredningen ges till förtroendemannen eller till arbetstagarna gemensamt. Utredningen ska presenteras utan dröjsmål efter att arbetsgivaren har fått kännedom om permitteringsbehovet. Efter att utredningen har överlämnats, men före permitteringsvarslet, ska arbetsgivaren ge arbetstagarna eller förtroendemannen tillfälle att höras om utredningen.

Förhandsutredning behöver inte presenteras, om arbetsgivaren med stöd av annat lagrum än lagen om arbetsavtal, annat avtal, eller annan bestämmelse som är bindande för honom, ska lämna motsvarande utredning, eller förhandla om permitteringen med arbetstagarna eller förtroendemannen.

16 § Permitteringsvarsel

Arbetsgivaren ska meddela arbetstagaren personligen om permitteringen. Om meddelandet inte kan tillställas personligen får det sändas per post eller elektroniskt med iakttagande av den varseltid som nämns i 14 § 1–2 stycket ovan.

Grunderna för permitteringen, dess begynnelsepunkt och längd eller uppskattade längd ska nämnas i meddelandet.

Arbetsgivaren ska på arbetstagarens begäran ge ett skriftligt intyg över permitteringen. Av intyget ska åtminstone framgå orsaken till permitteringen, dess begynnelsepunkt, samt dess längd eller uppskattade längd.

Ovan i 14 § 1–2 stycket nämnda anmälningsplikt föreligger emellertid inte om arbetsgivaren inte har skyldighet omfattande hela permitteringen att betala lön till arbetstagaren för annan frånvaro från arbetet eller om hindret för att utföra arbete beror på fall som nämns i 2 kap. 12 § 2 mom. i arbetsavtalslagen.

Undantag från laga tid för permitteringsvarsel

I de fall som nämns i 2 kap.12 § 2 mom. i lagen om arbetsavtal fastställs arbetsgivarens skyldighet att betala lön enligt lagen. Härvid är arbetsgivaren inte skyldig att utfärda separat permitteringsvarsel då löneutbetalningen upphör.

I avtalet nämns dessutom att meddelanden om permittering är onödiga i sådana fall då arbetsgivaren ”inte är skyldig att betala arbetstagaren lön för hela permitteringstiden på grund av annan frånvaro från arbetet”. I regeringens proposition om arbetsavtalslagen nämns familjeledighet, studieledighet och fullgörande av värnplikt som exempel på sådan frånvaro. Något hinder för att utfärda permitteringsvarsel även i dessa fall föreligger dock inte. Om arbetstagaren under pågående permittering meddelar att han återgår till arbetet tidigare än förutsett, redan innan permitteringen upphör, ska arbetsgivaren ändå utfärda permitteringsvarsel för honom.

Arbetsgivares ersättningskyldighet i vissa exceptionella fall

Enligt avtalet kan permittering ske antingen tills vidare eller för viss tid medan anställningsförhållandet i övrigt förblir i kraft.

Någon maximitid har inte fastställts för permittering som sker tills vidare. Arbetstagaren har under permitteringen rätt att säga upp sitt arbetsavtal utan uppsägningstid oberoende av anställningens längd. Om arbetstagaren känner till tidpunkten då permitteringen upphör, är denna rättighet inte i kraft under permitteringsens 7 sista dagar.

Om arbetsgivaren säger upp en permitterad arbetstagares arbetsavtal så, att det upphör under pågående permittering, har arbetstagaren rätt att få lön under uppsägningstiden. Arbetsgivaren får avdra 14 dagars lön från lönen för uppsägningstiden, om arbetstagaren har permitterats med iakttagande av lag- eller avtalsenligt permitteringsvarsel på över 14 dagar. Ersättningen betalas per löneperiod om inte annat har överenskommits.

Om arbetstagaren säger upp sitt arbetsavtal efter att permitteringen har pågått minst 200 dagar i följd, har han rätt att som ersättning få lön för uppsägningstiden i enlighet med vad som har avtalats i föregående stycke. Ersättningen betalas på arbetsgivarens första normala lönedag efter det att arbetsavtalet har upphört, om inte annat har överenskommits.

Samma principer gäller arbetsgivares skyldighet att betala lön när en arbetstagare, som har sagts upp på grund av avsaknad av arbete, av denna orsak permitteras under uppsägningstiden.

Exceptionella permitteringssituationer

1. Annullerad permittering

Om nytt arbete yppar sig hos arbetsgivaren under pågående permitteringsvarsel, kan annullering av permitteringen tillkännages innan permitteringen börjar. Härvid upphör permitteringsvarslet att gälla, och senare permitteringar ska basera sig på nya varsel.

Senarelagd permittering

Arbete som yppar sig under pågående permitteringsvarsel kan emellertid vara av tillfällig karaktär. Då är det inte möjligt att annullera permitteringen helt, utan den kan förläggas till en senare tidpunkt. En permittering kan senareläggas på dessa grunder endast en gång utan att nytt permitteringsvarsel utfärdas och senareläggningen kan omfatta högst den tid under vilken det arbete pågår, som yppade sig under det pågående permitteringsvarslet.

Exempel:

Arbetsgivaren har 2.4.2001 varslat om permittering från 17.4, men 10.4.2001 yppar sig nytt arbete för 7 dagar.

Arbetsgivaren kan utan att utfärda nytt permitteringsvarsel flytta fram permitteringen med 7 dagar, dvs. till 24.4.2001.

3. Avbruten permittering

Arbetsgivaren kan få tillfälliga arbetsuppdrag efter att permitteringen redan har börjat. Avbruten permittering ska basera sig på avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, om permitteringen har avsetts fortsätta utan nytt varsel så fort arbetet har slutförts. Ett sådant avtal bör ingås innan arbetet börjar. I anslutning därmed är det även skäl att utreda hur lång tid det tillfälliga arbetet beräknas ta.

Ovan nämnda gäller enbart förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare och är inte ett ställningstagande till bestämmelserna i lagarna om arbetslöshetsskydd.

Permittering och förkortad arbetstid

De bestämmelser som har samband med permitteringsförfarandet gäller både egentlig permittering (utförandet av arbete avbryts helt och hållet) och s.k. kollektiv övergång till förkortad arbetstid. Sålunda iakttas avtalsbestämmelserna om förhandsutredning och varseltid också vid övergång till förkortad arbetsvecka om inte annat har överenskommits.

I många kollektivavtal finns det bestämmelser om ändring av timschemat. I dessa fall är det i allmänhet fråga om arbetstidsmodeller inom branschen eller inom ramen för den arbetstid som tillämpas i företaget, och dessa fall kan inte likställas med övergång till förkortad arbetstid.

Om ett kollektivavtal innehåller bestämmelse om anmälningsförfarande vid övergång till förkortad arbetstid, åsidosätter denna avtalsbestämmelse bestämmelserna i avtalet mellan centralorganisationerna.

Meddelande om när arbetet inleds

Om permittering har utfärdats tills vidare ska arbetsgivaren meddela den permitterade arbetstagaren tidpunkten då arbetet återupptas, minst 7 dagar i förväg, om inte annat har överenskommits. Arbetstagaren har då rätt att säga upp ett arbetsavtal, som han har ingått med annan arbetsgivare för den tid som permitteringen varar, med iakttagande av 5 dagars uppsägningstid oberoende av anställningens längd. Meddelande enligt bestämmelsen ovan behöver inte ges då arbetstagaren är permitterad för viss tid.

Annat arbete under permittering

Permittering utgör enligt avtalet inte hinder för arbetstagaren att ta emot annat arbete under permitteringen. Om arbetstagaren efter det att permitteringsvarsel har utfärdats, men innan han eller hon har fått meddelande om annullering eller senareläggning av permitteringen, har tagit emot annat arbete under tiden för permitteringen, är arbetstagaren inte skyldig att ersätta arbetsgivaren för skada som detta eventuellt orsakar. I ett sådant fall är arbetstagaren skyldig att återuppta arbetet så snart som möjligt.

Bostad under permittering

I fråga om bostadsförmåns giltighet under permittering iakttas enligt detta avtal bestämmelserna i 13 kap.5 § i arbetsavtalslagen. Enligt dessa bestämmelser har arbetstagare under den tid som hans arbete av godtagbar orsak, såsom permittering, har avbrutits, rätt att använda bostad som han har fått som löneförmån. Arbetsgivaren har likväl rätt att uppbära vederlag av arbetstagaren för användning av bostaden tidigast från början av den andra kalendermånaden efter att skyldigheten att betala lön har upphört. Vederlaget per kvadratmeter får vara högst det belopp som enligt lagen om bostadsbidrag (408/1975) har fastställts för respektive ort som skälig maximikostnad per kvadratmeter för boende. Om uppbärande av vederlag ska meddelas arbetstagaren senast en månad innan betalningsskyldigheten träder i kraft.

IV SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

17 § Turordningen vid reducering av arbetskraft

Turordningen vid reduktion av arbetskraft kan avtalas vid de enskilda företagen i samband med samarbetsförhandlingarna.

Då turordningen vid uppsägning avtalas bör uppmärksamhet fästas bland annat vid de omständigheter som nämns i detta moment. Vid uppsägning och permittering av någon annan än en sådan orsak som beror på arbetstagaren iakttas om möjligt regeln att yrkesarbetare som är viktiga för företagets verksamhet och sådana arbetstagare som förlorat en del av sin arbetsförmåga i samma arbetsgivares tjänst sägs upp eller permitteras sist och att hänsyn dessutom tas till hur länge anställningen varat och hur stor försörjningsplikt arbetstagaren har.

Det avtal för enskilt företag som här avses utgör inte en del av detta kollektivavtal. I tvister gällande tolkning och efterlevnad av avtalet för ett enskilt företag tillämpas en tid på 2 år från anställningens upphörande för väckande av talan.

Tillämpningsanvisning

Bestämmelserna om uppsägningsskydd för de specialgrupper som avses i det allmänna avtalet mellan parterna och i 7 kap.9 § i arbetsavtalslagen har företrädare framför bestämmelserna i detta avtals 17 §.

18 § Meddelande om uppsägning eller permittering till förtroendeman och arbetskraftsmyndighet

Respektive förtroendeman ska meddelas när en reducering eller permittering av arbetskraften sker av ekonomiska eller produktionsrelaterade orsaker. Om åtgärden gäller minst 10 arbetstagare ska även arbetskraftsmyndigheten underrättas, utom då arbetsgivaren har motsvarande skyldighet enligt lag.

19 § Återanställning

Arbetsgivaren ska erbjuda tidigare anställd, vid arbetskraftsbyrån fortfarande arbetssökande arbetstagare arbete, om denne har sagts upp av produktionsrelaterade och ekonomiska orsaker, eller i samband med saneringsförfarande, förutsatt att arbetsgivaren inom 9 månader efter att anställningsförhållandet upphörde behöver arbetstagare i samma eller liknande uppgifter som den uppsagde har utfört.

Tillämpningsanvisning

Arbetsgivaren fullgör sin skyldighet genom att hos den lokala arbetskraftsbyrån höra sig för om uppsagda arbetstagare som har anmält sig som arbetssökande genom dess förmedling. Med lokal arbetskraftsbyrå avses arbetskraftsbyrå på den ort, där arbete står till buds.

Efter att arbetsgivaren har vänt sig till arbetskraftsbyrån gör byrån, utgående från denna förfrågan, en arbetskraftsrekvirering och utreder om arbetstagare som avses i detta avtals 19 § finns som arbetssökande.

Samtidigt är det skäl att utreda om sådana arbetstagare fortfarande är arbetslösa arbetssökande vilka efter en permittering som varat över 200 dagar själva sagt upp sitt anställningsförhållande med stöd av 5 kap.7 § 3 mom. i arbetsavtalslagen.

Arbetsgivaren underrättas om dessa arbetssökande, och de tidigare arbetstagarna anvisas arbete på sedvanligt sätt.

20 § Påföljdssystem

Utöver vad som har avtalats i 13 § 4 stycket i detta avtal, kan arbetsgivaren, utöver i avtalet nämnda ersättningar, inte heller ådömas plikt enligt 7 § i lagen om kollektivavtal, i den mån det är fråga om brott mot skyldigheter som grundar sig på kollektivavtalet, men i och för sig samma skyldigheter, för brott emot vilka avtalsenlig ersättning har fastställts.

Försummelse att iaktta bestämmelserna om förfarandet leder inte till påföljd i form av plikt enligt lagen om kollektivavtal. Försummelse att iaktta bestämmelserna beaktas när man fastställer beloppet för den ersättning som ska utdömas för ogrundad uppsägning av arbetsavtal.

I övrigt tillämpas beträffande påföljdssystemet tidigare rådande praxis.

21 § Ikraftträdande

Detta avtal gäller tills vidare med sex månaders uppsägningstid.

Bilaga 3 / Avtal gällande ersättning för resekostnader

1 § Tillämpningsområde och ersättningarnas sekundära karaktär

Detta avtal tillämpas, om inte annorlunda avtalas på ett enskilt företag, vid ersättande av resekostnader för i hemlandet och utomlands företagna resor för arbetstagare.

Till en arbetstagare som av den uppdragsgivare som anförtrott honom eller henne ett uppdrag har rätt att få ersättning för resekostnader som föranletts av att han eller hon utfört uppdraget, betalas inte resekostnadsersättningar av medel som tillhör den arbetsgivare som gett reseförordnandet.

2 § Resekostnader

Som resekostnader räknas de extra utgifter som personen i fråga har haft med anledning av en resa.

I överensstämmelse med dessa avtalsbestämmelser betalas i resekostnadsersättning för en resa färdkostnadsersättning, dagtraktamente, måltidsersättning, matpenning, logi- eller hotell ersättning, nattresepenning och vid bil- och tågtrafik resepenning samt för kurstid kursdagpenning. Dessutom betalas vissa separata ersättningar.

3 § Begreppet resa

Som resa som berättigar till resekostnadsersättning räknas en resa som en arbetstagare företar på order av en chef för att sköta arbetsuppgifter utanför arbetsplatsen.

Som resa räknas i detta avtal inte färd mellan bostaden eller motsvarande ställe (nedan bostad) och tjänstestället eller arbetsplatsen.

Med arbetsplats avses det fasta tjänstgöringsställe där personen i fråga arbetar eller, om han eller hon på grund av arbetets art inte har något fast tjänstgöringsställe, ett motsvarande ställe.

4 § Resedygn samt resans början och slut

Ett resedygn är den period om 24 timmar som börjar när en resa börjar eller när föregående resedygn slutar. Resedygnet börjar när personen i fråga beger sig från sin arbetsplats eller sin bostad och slutar när han eller hon återvänder till arbetsplatsen eller bostaden.

En resa anses dock ännu inte avslutad när personen i fråga återvänder till arbetsplatsen endast för att överlämna eller byta arbetsredskap, för att få nya arbetsorder eller för att utträta något annat liknande, kortvarigt göromål i arbetet, förutsatt att han eller hon därefter omedelbart fortsätter resan.

5 § Resesätt

En resa ska företas på så kort tid och med så små totala kostnader som möjligt med beaktande av att resan ska bli genomförd och de uppgifter som personen i fråga ålagts att sköta utförda på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Vid uppskattning av de totala kostnaderna för en resa beaktas förutom färdkostnadsersättning, dagtraktamente, logi- eller hotell ersättning, eventuell lön för resetid till arbetstagaren och övriga resekostnadsersättningar även den inbesparing av tid som användningen av fortskaffningsmedel eventuellt har medfört.

För en resa betalas inte större ersättning än vad som hade bort betalas, om resan hade företagits på det i mom.1 avsedda, fördelaktigaste sättet.

6 § Ersättning för användning av eget fordon

För en resa som gjorts med ett fordon som arbetstagaren äger eller innehar betalas ersättning för resekostnader enligt skatteförvaltningens beslut för gällande kalenderår (www.vero.fi), om inget annat bestäms nedan.

Bil

För varje beräkningsperiod på ett kalenderår som börjar den 1 januari betalas för de första 5 000 kilometrarna ersättning enligt skatteförvaltningens beslut och för de följande kilometrarna en 11 procent lägre ersättning.

När den som företar en resa utomlands till följd av ändamålet med resan eller av särskilda skäl är berättigad att använda sin egen bil under resan, betalas ersättning enligt denna paragraf.

7 § Övriga färdkostnadsersättningar

Till personen i fråga betalas ersättning för biljetter samt för av honom eller henne betalda plats- och sovplatsbiljetter, fraktavgifter som föranletts av nödvändig transport av arbetsredskap och för andra därmed jämförbara nödvändiga avgifter i direkt samband med den egentliga färden.

Parkeringsavgift för bil vid flygfält, järnvägsstation och vid hotellinkvartering ersätts enligt verifikat, dock för högst tre dagar för varje resa.

I fråga om en resa som företagits med taxi, ett chartrat fordon, hyrbil eller på något annat sätt ersätts kostnaden om det har varit motiverat att använda fordonet i fråga med beaktande av förutsättningarna i 5 §.

8 § Särskilda ersättningar för utlandsresor

Som kostnader föranledda av en arbetsresa till utlandet ersätts utöver dem som nämnts ovan dessutom följande utgifter, enligt verifikat:

- 1) flygplatsskatt,
- 2) pass- och visumavgifter samt nödvändiga läkemedels- och vaccineringsavgifter,
- 3) taxi till eller från flygplatsen, om det är uppenbart nödvändigt, ekonomiskt eller med beaktande av omständigheterna ändamålsenligt,
- 4) premie för resgodsförsäkring till ett försäkringsbelopp av högst 1 500 euro,
- 5) nödvändiga telefon- och telefaxutgifter som anknyter till researrangemang och arbetsärenden, på sakliga grunder,
- 6) hyra för förvaringsbox vid hotellinkvartering, samt
- 7) andra obligatoriska avgifter, jämförbara med de föregående.

9 § Resans längd som förutsättning för dagtraktamente

Dagtraktamente kan betalas, när en resa företas till en plats som ligger över 15 kilometer från arbetstagarens bostad eller arbetsplats, uppmätt längs en allmänt använd färdväg utgående från om avfärden sker från bostaden eller arbetsplatsen och återresan på motsvarande sätt till bostaden eller arbetsplatsen.

10 § Timgränserna för partiellt dagtraktamente och fullt dagtraktamente

Partiellt dagtraktamente betalas när en resa har varat

- 1) över 8 timmar; eller
- 2) över 6 timmar, om över 3 timmar av resan har skett under tiden 16.00-7.00.

Fullt dagtraktamente betalas när en resa har varat över 12 timmar.

När en resa har varat längre än ett resedygn och den tid som åtgått för resan överskrider det sista resedygnet med över 2 timmar, har arbetstagaren rätt till ett nytt partiellt dagtraktamente, och om överskridningen är mer än 12 timmar till nytt fullt dagtraktamente.

11 § Dagtraktamentenas storlek

Storleken på partiellt dagtraktamente och fullt dagtraktamente bestäms i enlighet med skatteförvaltningens beslut för respektive kalenderår.

12 § Dagtraktamente under utlandsresor

En arbetstagare har rätt till det dagtraktamente som avtalats för det land eller territorium i vilket resedygnet avslutas. Om ett resedygn avslutas på båt eller flygplan, bestäms dagtraktamentet enligt det land eller territorium från vilket båten eller flygplanet senast har avgått eller till vilket det först anländer efter avfärden från Finland.

Om den tid som använts för en resa överstiger det sista hela, utomlands avslutade resedygnet med mer än två timmar, är personen i fråga för den tid ifrågavarande resedygn varar berättigad till ett dagtraktamente som utgör 35 procent av dagtraktamentet för det sista hela resedygn som avslutats utomlands, och om resedygnet överskrids med mer än tolv timmar är han eller hon för tiden för ifrågavarande resedygn berättigad till ett dagtraktamente som utgör 65 procent av dagtraktamentet för det sista hela resedygn som avslutats utomlands. Sedan det ovan avsedda hela resedygnet (som ersatts till 35 eller 65 procent) avslutats i hemlandet, bestäms dagtraktamentena för resedygn som börjar därefter i enlighet med ersättningarna för resor i hemlandet.

Om den totala tid som använts för resa understiger 24 timmar, betalas dagtraktamente enligt de bestämmelser och belopp som gäller för resor i hemlandet. Har en resa likväl varat över 15 timmar, varav en person på grund av skötsel av arbetsuppgifter eller av något annat giltigt skäl har tillbringat över fem timmar i utlandet, har han eller hon rätt till det dagtraktamente som avtalats för landet eller territoriet i fråga.

En arbetstagare vars arbetsplats finns utomlands har med avvikelse från mom.2 och 3 rätt att för en resa som varar mellan åtta och femton timmar, eller om den tid som använts för resan överstiger det sista fulla resedygnet med mera än två och med högst femton timmar, till denna del erhålla ett dagtraktamente för utlandet som utgör 50 procent av det i bilagan till dessa avtalsbestämmelser avtalade dagtraktamentet som betalas i det land eller territorium inom vilket resan har företagits eller där den avslutas. Om en resa varar över femton timmar eller om den tid som använts för resan överstiger det sista resedygnet med mer än femton timmar ska fullt dagtraktamente för utlandet betalas.

För båtseminarier samt konferens- och utbildningskryssningar betalas dagtraktamente enligt de bestämmelser och belopp som gäller för resor i hemlandet.

Dagtraktamentets storlek per resedygn för varje land eller område bestäms enligt skatteförvaltningens beslut för respektive kalenderår.

13 § Resepenning

Till tågpersonal betalas istället för dagtraktamente resepenning för varje timme på resa. Om resan tar över 24 timmar betalas dock dagtraktamente, logiersättning eller nattresepenning enligt gällande bestämmelser för restiden. Till restid som berättigar till resepenning räknas också tid som åtgått till inledande och avslutande arbete för resan. Resepenningens storlek är 1/24 av heldagstraktamentet. En tjänsteresa som berättigar till resepenning anses inte avslutad när personen i fråga återvänder till arbetsplatsen endast för att överlämna eller byta arbetsredskap, för att få nya arbetsorder eller för att uträtta något annat liknande, kortvarigt göromål i arbetet, förutsatt att han eller hon därefter omedelbart fortsätter resan.

14 § Avgiftsfria måltiders inverkan på dagtraktamentena

Om en arbetstagare under något resedygn har erhållit eller hade haft möjlighet att erhålla en eller flera avgiftsfria måltider som ingår i priset på biljetten eller hotellrummet, minskas dagtraktamentet eller det partiella dagtraktamentet för ifrågavarande resedygn med 50 procent.

Förutsättningen för att det fulla dagtraktamentet för resor i hemlandet och dagtraktamentet för resor i utlandet ska minskas är att personen i fråga har ätit eller hade haft möjlighet att äta två måltider. Förutsättningen för sänkt partiellt dagtraktamente är på motsvarande sätt att han eller hon har ätit eller hade haft möjlighet att äta en måltid.

15 § Måltidsersättning

Om dagtraktamente inte betalas för en resa som företagits i hemlandet, men arbetstagaren under resan har intagit en måltid på egen bekostnad utanför sitt sedvanliga måltidsställe minst 10 kilometer från sin arbetsplats eller sin bostad och resan har varat över 6 timmar, betalas i måltidsersättning en fjärdedel av det fulla dagtraktamentet.

16 § Matpenning

Om en arbetstagare tillfälligt på arbetsledningens order för att utföra någon uppgift måste resa minst fem km från sin ordinarie arbetsplats och resan tar minst två timmar så att arbetstagaren inte kan äta på sin vanliga matplats under sin ordinarie matpaus betalas, om han eller hon inte är berättigad till dagtraktamente eller måltidsersättning, en matpenning på 8,54 euro per dag.

Om en arbetstagare under omständigheterna som förutsätts i 1 mom. ovan tvingas arbeta minst tre timmar utöver ordinarie arbetstid, betalas en matpenning på 8,54 euro per dag i ersättning för uppkomna kostnader.

17 § Logi- och hotell ersättning

Logiersättning betalas utöver dagtraktamentet i enlighet med inkvarteringsföretagets verifikat eller en annan tillförlitlig utredning som ska bifogas reseräkningen. Om måltider ingår i logiavgiften, betalas ersättning endast för priset på rummet.

På utlandsresor innefattar hotell ersättningen grundpriset för rummet, eventuell skatt och fast betjäningssavgift enligt respektive lands praxis.

Om arbetsgivaren ordnar inkvartering ska den utnyttjas, såvida den uppfyller rimliga krav. Om arbetstagaren inte utnyttjar den inkvartering som arbetsgivaren ordnar, betalas ersättning endast till det belopp som arbetsgivaren skulle ha uppburit för inkvarteringen på det inkvarteringsställe där inkvartering ordnats.

Logiersättning betalas förutsatt att personen i fråga har vistats på inkvarteringsorten minst fyra timmar mellan klockan 21.00 och 7.00 eller att han eller hon har varit på resa eller skött arbetsuppgifter på någon annan ort än hemorten den

nämnda tiden mellan nämnda klockslag och därför har varit tvungen att uppsöka logi.

Om särskilda skäl som beror på de lokala förhållandena så kräver, kan i utlandet, oberoende av ovan nämnda klockslag, betalas ersättning även för utnyttjande av hotellrum under andra tider, dock högst hälften av hotellrummets pris per dygn.

18 § Nattresepenning

Nattresepenning betalas för ett sådant till dagtraktamente berättigande resedygn av vilket för resa har använts över tolv timmar, av vilka minst fyra timmar infallit mellan klockan 21.00 och 7.00 och under vilken tid personen i fråga hade haft rätt att uppsöka logi på arbetsgivarens bekostnad men inte har gjort det.

Storleken på nattresepenningen bestäms i enlighet med skatteförvaltningens beslut för respektive kalenderår.

Nattresepenning betalas inte, om personen i fråga erhåller logi- eller hotellärsättning eller får särskild ersättning för sovplats på tåg eller för hyttplats på båt eller om resan sker ombord på en båt eller ett tåg som arbetsgivaren har till sitt förhållande och som den resande har möjlighet att bo i, eller om personen på grund av att arbetsgivaren ordnar fri inkvartering inte i övrigt har några övernattningskostnader.

19 § Ersättning till kursdeltagare

Till kursdeltagare, med vilka avses arbetstagare som deltar i en av arbetsgivaren ordnad eller annars anvisad kurs som försiggår utanför arbetsplatsen, betalas resekostnadsersättningar för resorna till och från kursen enligt 5–7 § och 9–12 §.

För en kurs som varar högst 21 dygn (kort kurs) betalas dagtraktamente eller måltidsersättning samt logi- eller hotellärsättning eller nattresepenning enligt 5, 8–12, 14–15 och 18 §.

För en sammanhängande kurs som varar över 21 dygn (lång kurs) betalas från och med att kursen inleds, under samma förutsättningar som i 9 och 10 § för erhållande av dagtraktamente och i 15 § för måltidsersättning, kursdagpenning enligt följande:

- a) för dagarna 1-21 är kursdagpenningen lika stor som fullt eller partiellt dagtraktamente eller måltidsersättning, och
- b) för dagarna 22-28 är kursdagpenningen 70 procent av fullt eller partiellt dagtraktamente eller måltidsersättning, och
- c) för därpå följande dagar, dock högst för en kurstid som varar ett år, betalas en kursdagpenning som utgör 55 procent av fullt eller partiellt dagtraktamente eller av måltidsersättning.

Om möjlighet till fria måltider har ordnats för den som deltar i en kurs, minskas kursdagpenningen med 50 procent. Om arbetsgivaren dessutom har ordnat fri inkvartering som uppfyller rimliga krav, reduceras kursdagpenningen med ytterligare 25 procent. För fri inkvartering som ordnats i kasern-, läger- eller andra motsva-

rande förhållanden görs dock inte det nämnda avdraget om 25 procent.

För de dagar då kursdeltagaren är berättigad till kursdagpenning betalas inte logi-ersättning eller nattresepenning.

Om kurserna är uppdelade i olika delar och tiden mellan dem överstiger 12 dygn, betraktas delarna som olika kurser.

Dagtraktamenten som betalas för tiden för en kurs utomlands sänks enligt de ovan nämnda principerna, om det inte med den berördas samtycke har bestämts att lägre dagtraktamenten ska betalas.

20 § Lön för restid

För resdagarna betalas lön för den tid en arbetstagare på grund av resan annars inte kan få lön, dock högst för så lång tid att han eller hon får en lön som motsvarar lönen enligt den ordinarie dagliga arbetstiden. Restiden inräknas inte i arbetstiden.

För resa på söndag eller helgdag eller på en annan dag som enligt timschemat är ledig dag betalas lön för restid i motsvarighet till arbetstagarens ordinarie arbetstid för högst åtta timmar enligt enkel timlön.

Om en arbetstagare på grund av uppgifternas art själv beslutar om sina resor och om användningen av sin arbetstid betalas ingen ersättning för den tid som använts för resor.

21 § Förskott

En arbetstagare har rätt att vid behov få förskott för en resa. I fråga om resor som varar under 24 timmar får dagtraktamentet dras av från förskottet.

22 § Reseräkning och verifikat

Ersättning för resekostnader ska sökas med en skriftlig reseräkning, som ska lämnas in till arbetsgivaren inom två månader efter att resan har avslutats, vid äventyr att rätten till ersättning och eventuellt betalt förskott annars förloras.

Av särskilda skäl kan arbetsgivaren bestämma att ersättning ska sökas även inom kortare tid än den som nämns ovan.

Arbetsgivaren kan på ansökan bevilja tillstånd till att ersättning betalas, trots att den inte har sökts inom utsatt tid.

Verifikat över kostnaderna ska bifogas reseräkningen, om sådana verifikat har kunnat fås.

23 § Ikraftträdande

Detta avtal gäller tills vidare med sex månaders uppsägningstid.

BERÄKNING AV MERTIDS- OCH ÖVERTIDSARBETE

TRÖSKEL FÖR ÖVERTIDSARBETE 115.00

Beräkning av mertids- och övertidsersättningarna i en arbetsperiod där den ordinarie arbetstiden (tröskel för övertidsersättning) är 115 timmar 00 minuter samt arbetstiden (tröskel för mertidsersättning) är 107.00, 99.00, 91.00 och 83.00.

Arbetstimmar efter vars överskridande tid som berättigar till övertidsersättning räknas			Arbetstimmar efter vars överskridande tid som berättigar till mertidsersättning räknas							
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
115 h 00 min 50% övertidströskel	133 h 00 min 100% övertidströskel	Max h	107 h 00 min mertidströskel	Max h	99 h 00 min mertidströskel	Max h	91 h 00 min mertidströskel	Max h	83 h 00 min mer- tidströskel	Max h
115 00	133 00	18	107 00	8	99 00	16	91 00	24	83 00	32

TRÖSKEL FÖR ÖVERTIDSARBETE 107.00

Beräkning av mertids- och övertidsersättningarna i en arbetsperiod där den ordinarie arbetstiden (tröskel för övertidsersättning) är 107 timmar 00 minuter samt arbetstiden (tröskel för mertidsersättning) är 99.00, 91.00, 83.00 och 75.00.

Arbetstimmar efter vars överskridande tid som berättigar till övertidsersättning räknas			Arbetstimmar efter vars överskridande tid som berättigar till mertidsersättning räknas							
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
107 h 00 mm 50% övertidströskel	133 h 00 mm 100% övertidströskel	Max h	99 h 00 min mertidströskel	Max h	91 h 00 min mertidströskel	Max h	83 h 00 min mertidströskel	Max h	75 h 00 min mertidströskel	Max h
107 00	133 00	26	99 00	8	91 00	16	83 00	24	75 00	32

TABELLER FÖR RELATIVA ARBETSTIMNORMER

Tabell 1

Beräkning av mertids- och övertidsersättningarna i en arbetsperiod där den ordinarie arbetstiden (tröskel för övertidsersättning) är 115 timmar 00 minuter samt arbetstiden (tröskel för mertidsersättning) är 107.00, 99.00, 91.00 och 83.00.

Relativa arbetstimnormer efter vars överskridande tid som berättigar till övertidsersättning räknas					Relativa arbetstimnormer efter vars överskridande tid som berättigar till mertidsersättning räknas							
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
Be-räkn. dag	115 h 00 min 50% övertidströskel	133 h 00 min 100% övertidströskel	Max h	107 h 00 min mertidströskel	Max h	99 h 00 min mertidströskel	Max h	91 h 00 min mertidströskel	Max h	83 h 00 min mertidströs- kel	Max h	Be-räkn. dag
1	5 h 29 min	6 h 20 min	1	5 h 06 min	0	4 h 43 min	1	4 h 20 min	1	3 h 57 min	2	1
2	10 57	12 40	2	10 11	1	9 26	2	8 40	2	7 54	3	2
3	16 26	19 00	3	15 17	1	14 09	2	13 00	3	11 51	5	3
4	21 54	25 20	3	20 23	2	18 51	3	17 20	5	15 49	6	4
5	27 23	31 40	4	25 29	2	23 34	4	21 40	6	19 46	8	5
6	32 51	38 00	b	30 34	2	28 17	5	26 00	7	23 43	9	6
7	38 20	44 20	6	35 40	3	33 00	5	30 20	8	27 40	11	7
3	43 49	50 40	7	40 46	3	37 43	6	34 40	9	31 37	12	8
9	49 17	57 00	8	45 51	3	42 26	7	39 00	10	35 34	14	9
10	54 46	63 20	4	50 57	4	47 09	8	43 20	11	39 31	15	10
11	60 14	69 40	4	56 03	4	51 51	8	47 40	13	43 29	17	11
12	65 43	76 00	10	61 09	5	56 34	9	52 00	14	47 26	18	12
13	71 11	82 20	11	66 14	5	61 17	10	56 20	15	51 23	20	13
14	76 40	88 40	12	71 20	5	66 00	11	60 40	16	55 20	21	14
15	82 09	95 00	13	76 26	6	70 43	11	65 00	17	59 17	23	15
16	87 37	101 20	14	81 31	6	75 26	12	69 20	18	63 14	24	16
17	93 06	107 40	15	86 37	6	80 09	13	73 40	19	67 11	26	17
18	98 34	114 00	15	91 43	7	84 51	14	78 00	21	71 09	27	18
19	104 03	120 20	16	96 49	7	89 34	14	82 20	22	75 06	29	19
20	109 31	126 40	17	101 54	8	94 17	15	86 40	23	79 03	30	20
21	115 00	133 00	18	107 00	8	99 00	16	91 00	24	83 00	32	21

Tabell 2

Beräkning av mertids- och övertidsersättningarna i en arbetsperiod där den ordinarie arbetstiden (tröskel för övertidsersättning) är 107 timmar 00 minuter samt arbetstiden (tröskel för mertidsersättning) är 99.00, 91.00, 83.00 och 75.00.

Relativa arbetstimnormer efter vars överskridande tid som berättigar till övertidsersättning räknas					Relativa arbetstimnormer efter vars överskridande tid som berättigar till mertidsersättning räknas							
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
Be-räkn. dag	107 h 00 min 50% övertids- tröskel	133 h 00 min 100 % övertidströskel	Max h	99 h 00 min mertidströskel	Max h	91 h 00 min mertidströskel	Max h	83 h 00 min mertidströskel	Max h	75 h 00 min mertidströs- kel	Max h	Be- räkn. dag
1	5 h 06 min	6 h 20 min	1	4 h 43 mm	0	4 h 20 mm	1	3 h 57 min	1	3 h 34 mm	2	1
2	10 11	12 40	2	9 26	1	8 40	2	7 54	2	7 09	3	2
3	15 17	19 00	4	14 09	1	13 00	2	11 51	3	10 43	5	3
4	20 23	25 20	5	18 51	1	17 20	3	15 49	5	14 17	6	4
5	25 29	31 40	6	23 34	2	21 40	4	19 45	6	17 51	ti	5
6	30 34	38 00	7	28 17	2	26 00	5	23 43	7	21 26	9	6
7	35 40	44 20	9	33 00	3	30 20	5	27 40	8	25 00	11	7
8	40 46	50 40	10	37 43	3	34 40	6	31 37	9	28 34	12	8
9	45 51	57 00	11	42 26	3	39 00	7	35 34	10	32 09	14	9
10	50 57	63 20	12	47 09	4	43 20	ti	39 31	11	35 43	15	10
11	56 03	69 40	14	51 51	4	47 40	8	43 29	13	39 17	17	11
12	61 09	76 00	15	56 34	5	52 00	9	47 26	14	42 51	18	12
13	66 14	82 20	16	61 17	5	56 20	10	51 23	15	46 26	20	13
14	71 20	88 40	17	56 00	5	60 40	11	55 20	16	50 00	21	14
15	76 26	95 00	19	70 43	6	65 00	11	59 17	17	53 34	23	15
16	81 31	101 20	20	75 26	6	69 20	12	63 14	18	57 09	24	16
17	86 37	107 40	21	80 09	6	73 40	13	67 11	19	60 43	25	17
18	91 43	114 00	22	84 51	7	78 00	14	71 09	21	64 17	27	18
19	96 49	120 20	24	89 34	7	82 20	14	75 05	22	67 51	29	19
20	101 54	126 40	25	94 17	8	86 40	15	79 03	23	71 26	30	20
21	107 00	133 00	26	99 00	8	91 00	15	83 00	24	75 00	32	21

